

En kommentert oversettelse av Jon McGregors *Reservoir 13*
(utdrag)

Silje E. Wessel Pettersen

ENG4490: Masteroppgave i litterær oversettelse fra engelsk til norsk
Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk
Det humanistiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

15. desember 2020

**En kommentert oversettelse av Jon McGregors *Reservoir*
13 (utdrag)**

Sammendrag

Denne oppgaven består av to deler. Den første delen er min oversettelse av et utdrag fra Jon McGregors roman *Reservoir 13*. I den andre delen diskuterer jeg kort det jeg mener er de viktigste stilistiske trekkene i romanen og min egen tilnærming til oversettingsprosjektet. Videre redegjør jeg for valgene jeg har gjort underveis i oversettingen, hvilke utfordringer jeg har støtt på, og hvordan jeg har valgt å løse disse.

Takk

Tenk at nå er denne reisen over! Til tross for livets vanlige oppturer og nedturer, og koronaen som klarte å endevende hverdagen så til de grader, vil årene som masterstudent på ILOS bli husket som en fantastisk tid. Takk til alle medstudentene mine for hyggelige samtaler på pauserommet ved lesesalen. Takk til lillebroren min, Anders, og familien hans som har huset en fattig student den tiden jeg har vært i Norge. Takk til mamma og Jeanette som stilte opp som testlesere av oversettelsen. Tusen takk til mannen min, Mark, som alltid har hatt troen på at jeg vil komme i mål med denne oppgaven, til og med da jeg tenkte at det alt håp var ute. Og sist, men også aller mest: Tusen, tusen takk til veilederen min, Ragnhild Eikli, som med gode råd, *mince pie* og sprudlende entusiasme har hjulpet meg over denne målstreken.

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Om Reservoir 13	6
Reservoar 13	7
1.	8
2.	23
13.	31
Innledning til kommentaren	36
Oppbygging og struktur	39
Intertekstuell kontekst	40
Fortellerteknikk og stil	40
Passive konstruksjoner	43
Andre syntaktiske konstruksjoner	44
Register.....	45
Tegnsetting	47
Intratekstualitet	49
Tekstuelle ekko	51
Kulturspesifikke referanser	52
Utglattinger, hjemliggjøringer og dynamisk ekvivalens	56
<i>Silent night</i> – når det ikke passer at engler daler ned i skjul	59
Konklusjon	62
Litteraturliste	63
Kildetekst	65

Innledning

Jon McGregor (født i 1976) er nok et relativt ukjent navn for norske lesere, til tross for at han har vunnet flere litteraturpriser og blitt nominert til Man Booker-priser tre ganger. Tekstene hans har blitt godt mottatt av kritikerne, men likevel har bare to av romanene blitt oversatt til norsk til nå. Debutromanen fra 2002, *If Nobody Speaks of Remarkable Things*, kom ut på norsk først i 2011 og fikk tittelen *Hvis ingen snakker om utrolige ting*. McGregors tredje roman, *Even the Dogs*, ble utgitt i 2012 med den norske tittelen *Selv hundene*. Begge bøkene ble oversatt av Elisabeth Haukeland og utgitt av Perleblekk forlag. Jeg har – helt bevisst – ikke lest noen av oversettelsene.

Jon McGregor vokste opp i Norfolk i Storbritannia og begynte å skrive skjønnlitteratur mens hans studert medievitenskap. Siden 2010 har han undervist i kreativ skriving ved universitetet i Nottingham.

McGregor har i flere intervjuer uttrykt mismot eller skuffelse over den anonyme tilværelsen som preger livet i storbyene. Dette er en tematikk som har preget tekstene hans, og som man også kan spore i *Reservoir 13*. Da Suzanna Wright og de to barna hennes flytter til landsbyen, beskrives barna på denne måten (80): «Rohan and Ashley, who spent their first days in the village slouching about with the sullen expressions of children who've grown up in the city and feel threatened by people willing to say hello» (min kursivering). Dynamikken eller spenningsfeltet mellom det kollektive og individet kommer til syne i fortellingen, men det er prosaens struktur og de stilistiske virkemidlene som hever teksten og inviterer leseren til å tolke på et høyere, allmennmenneskelig nivå.

Reservoir 13 ble nominert til Man Booker-prisen i 2017 og vant roman-kategorien i Costa Book Awards samme år. Jeg ble umiddelbart grepet av romanen, først og fremst som et fullendt og gjennomarbeidet litterært prosjekt. Jeg er imponert over hvordan McGregor har utført håndverket, og hvordan han, ved hjelp av stilistiske virkemidler, har klart å gjenskape forutsigbarheten og det sirkulære i landsbyen og naturen over tid. I så måte er dette en fortelling om tiden og den kollektive bevisstheten, ikke om enkeltmennesker. Romanens stil er nedtont, lavmælt og eksperimentell.

Jeg valgte å oversette utdrag fra *Reservoir 13* fordi jeg ønsker at flere norske lesere skal få øynene opp for Jon McGregor. Jeg tror at hans forfatterskap er en viktig stemme i samtidslitteraturen, og at han tilfører et nytt perspektiv og innfallsvinkler til høyst aktuelle temaer.

Om Reservoir 13

Handlingen i romanen er lagt til en landsby i Peak District i England i nåtiden. En kveld i romjula kommer foreldrene til trettenåringen Rebecca Shaw stormende inn i landsbyen. Datteren ble borte under en fjelltur på ettermiddagen, og de er fra seg av bekymring. Fortellingen begynner *in medias res* i grålysningen på parkeringsplassen der de frivillige har møtt opp for å hjelpe til med letingen. Leteaksjonen er mislykket, og tiden går uten at Rebecca blir funnet. Gradvis blir det også tydelig at forsvinningen bare er et startpunkt for å utforske og skildre livet i landsbyen og naturen som omgir den. Romanen har et stort personregister, men ingen hovedkarakter. I stedet får leseren innblikk i karakterenes liv gjennom korte glimt spredt ut i romanen. Selv om karakterene skildres som mennesker med personlige erfaringer og særtrekk, er de også del av en større sosial og kulturell kontekst; et kollektiv som beskyttes av fjellene mot verden på utsiden. Over tretten år skjer det endringer i karakterregisteret, men likevel fremstår landsbyen og naturen som noenlunde uforandret; det er bevegelse, men den er preget av repetisjon og forutsigbarhet.

Romanen er skrevet i tredjeperson fortid med noen innslag av *stream of consciousness*. Synsvinkelen varierer.

Romanen er delt inn i tretten kapitler, som hvert dekker et kalenderår. I løpet av disse tretten årene dukker Rebecca med jevne mellomrom opp i tankene til landsbybeboerne, som mener at de har lett overalt, uten å finne henne. Hva kan ha hendt henne? Tiden går og forsvinningssaken mister nyhetsverdien, men Rebecca fortsetter å spøke i den kollektive bevisstheten.

I de fleste kapitlene er det lagt inn noen få setninger om verden utenfor landsbyen. Nyhetene på tv er uten unntak preget av voldsomme tragedier, mange er naturkatastrofer. Landsbyen fremstår som en trygg liten boble omringet av en nærmest dystopisk verden. Forsvinningssaken har brakt tragediene og nyhetsoverskriftene som de vanligvis bare så på tv, ubehagelig tett på. Men livet fortsetter, både for menneskene og naturen rundt dem.

Jeg har valgt å oversette hele det første kapitlet, begynnelsen av kapittel 2 og de siste sidene av kapittel 13. Utdragene er valgt fordi jeg mener de gir et godt inntrykk av romanens stilistiske trekk og gjennomgående struktur. Dessuten inneholder de gode eksempler på ulike utfordringer jeg støtte på underveis.

Reservoir 13

1.

De møtte opp på parkeringsplassen i timen før daggry og ventet på å få beskjed om hva de skulle gjøre. Det var kaldt og det var få som snakket sammen. Det var spørsmål som ikke ble stilt. Den savnede jenta het Rebecca Shaw. Hun ble sist sett iført en hvit hettegenser. Tåka hang lavt over lyngheia og bakken var hard av tele. De fikk instruksjoner og så trasket de av sted; den stivfrosne bakken knaste under støvlene og sporene forsvant bak dem da lyngen rettet seg tilbake til sin opprinnelige form. Hun var én femti høy og hadde mørkeblondt hår. Hun hadde vært savnet i flere timer. De så ned og de snakket ikke og de lurte på hva de kunne finne. De eneste lydene var fottrinn og hunder som gjødde langs veien og i det fjerne et helikopter fra reservoarene. Helikopteret hadde vært ute hele natta uten å finne noe; lyskasterne hadde sveipet over lyngen og fossende brune bekker. Sauene til Jackson hadde blitt vettskremt og rømt gjennom ei ødelagt grind, og han hadde vært oppe til langt på natt for å gjete dem tilbake. Fjellredningsmannskapene og grottemannskapene og politiet hadde ikke funnet noe, og ved midnatt hadde det blitt satt i gang manngard. Det hadde ikke vært vanskelig å finne frivillige. Halve landsbyen var allerede ute og snakket om hva som kunne ha hendt. Dette var ikke tida på året for å gå opp på fjellet, ble det sagt. Noen av folkene som kommer denne veien vet ikke hvor brått været kan snu. Hvor fort mørket faller på. Noen av dem er tydeligvis ikke er klar over at det finnes steder der mobiltelefonen ikke virker. Familien til jenta hadde kommet opp for å feire nyttår og bodde i en av de ombygde låvene til Hunter. De hadde kommet stormende inn i landsbyen i skumringen, ropende. Det var ei kald natt å være ute på fjellet. Hun har sikkert bare gjemt seg, sa folk. Hun er nok nede i ei kløft. Forstua ankelen. Hun prøver nok bare å skremme foreldrene. Det var mye av dette. Folk hadde bare lyst til å åpne munnen og si noe, og de ga blaffen i hva som kom ut. I grålysningen hadde tåka lettet. Fra toppen av heia kunne folk som snudde seg se landsbyen: bøkeskogen og parsellhagene, kirkespiret og cricketbanen, elva og steinbruddet og sementfabrikken ved hovedveien inn til byen. Det var et stort område å saumfare, og så mange steder hun kunne være. De trasket videre. Nå og da var lysglimt fra trafikken på motorveien så vidt synlig i horisonten. Reservoarene var matt metallgrå. En kraftig regnbyge var på vei innover. Bakken var mykere nå; det oljete, brune vannet piplet rundt støvlene. Et nyhetshelikopter fløy lavt over manngarden med frivillige. En måtte skjerpe seg for ikke å se opp og vinke. Senere holdt politiet en pressekonferanse på Gladstone, men de hadde ikke noe mer å rapportere enn det

som allerede var kjent. Den savnede jenta het Rebecca Shaw. Hun var tretten år. Hun ble sist sett iført en hvit hettegenser og en marineblå vest, svarte jeans og tøysko. Hun var én femti høy og hadde slett, mørkeblondt, skulderlangt hår. Publikum ble bedt om å kontakte politiet hvis de så noen som passet til beskrivelsen. Søket skulle gjenopptas så fort været tillot det. Om kvelden var torget opplyst av lysene fra tv-sendingene og røyken steg opp fra strømaggregatene og fra bakgården til puben hørtes høylytte stemmer. Tvilen begynte å gi seg til kjenne.

Ved midnatt da året rundet ble det skutt opp fyrverkeri fra byene utenfor dalen, men de var for langt unna til at lyden kunne høres og ingen gikk ut for å se. Dansen på samfunnshuset var avlyst, og selv om det var fullt på Gladstone, var det ingen feststemning. Tony stengte baren halv ett og alle gikk hjem. Bare politiet ble ute i gatene; de samlet seg rundt patruljebilene eller vendte tilbake til fjellene. Om morgenen begynte det å regne igjen. Vannet rant fra de gjennomtrukne torvmyrene, flommet gjennom ravinene og nedover trinnene i vandrestiene som gikk fra kanten av heia. Elva ble tykk av slam fra fjellene og fosset over demningene. På heia var det vimpler som markerte hvor foreldrene sa at de hadde gått. Vimplene viklet seg og slo i vinden. Ved besøkssenteret var parkeringsplassen full av lastebiler fra tv-stasjoner og det begynte å samle seg journalister. På samfunnshuset ble bukkebordene dekket med grønne kopper og skåler, vannkokerne nådde kokepunktet og lukten av baconsmørbrød drev ut i regnet. Hos Hunter hørtes stemmer fra den ombygde låven der foreldrene bodde, høye nok til at politimannen utenfor kunne høre. Jess Hunter kom gående fra hovedhuset med et krus te. Et helikopter fløy inn fra reservoarene; det krenget sakte langs elva og passerte over demningen og steinbruddet og skogen. Dykkerne gjorde et nytt søk i elva. Bak sperringen ved steinbroa ventet en gruppe journalister på blinkskuddet; kameraene var rettet mot den tomme vannflaten og pusten lå som ei sky over hodene deres. På det nedre beitet satt to av guttene til Jackson på kne ved siden av ei liggende søye. Kameralukkerne lagde et leven da den første dykkeren kom til syne; hodet som var dekket av vådrakten, gled langsomt gjennom vannet. Enda en dykker kom til syne rundt svingen, og så en tredje. En etter en dykket de under brohvelvingen og så var de ute av syne. Kamerafolkene røsket kameraene av stativene og begynte å pakke sammen. En av Jacksonguttene freste over det humpete beitet på en firhjuling og sa til journalistene at de måtte flytte seg. Elva rant tom og rask. Sementfabrikken ble stoppet en stund slik at man kunne lete der. Uka etter dukket de første snøklukkene opp i veikantene forbi cricketbanen, selv om det virket som om vinteren slett ikke var på hell. På lærerrommet

på skolen satt lærerne med jakkene på. Alt som kunne sies følte som feil ting å si. Radiatoren rumlet på en måte som var gjenkjennelig for de fleste og stemningen i rommet tødde opp. Miss Dale spurte Ms. French om mora hennes var bedre, og Ms. French redegjorde for hvordan hun fremdeles ikke var det. Rommet fyltes igjen av stillhet og av klikkingen fra radiatoren. Mrs. Simpson kom inn og takket dem for at de hadde kommet tidlig. De sa at det så klart ikke var noe problem. Omstendighetene tatt i betraktning. Mrs. Simpson sa at planen var at undervisningen skulle gå som normalt, men at de skulle være forberedt på å snakke om situasjonen hvis barna spurte. Noe de trolig ville. Det banket på døra og vaktmester Jones kom inn for å si at varmeanlegget snart ville være i orden. Mrs. Simpson ba han sjekke at skolegården var strødd. Han sendte henne et blick som sa at det var unødvendig å minne han på slikt. Da barna ble fulgt til skolen, sto Mrs. Simpson ved porten for å ta dem imot. Foreldrene ble igjen etter at barna hadde gått inn og fulgte med på at dørene ble lukket. Det så ut som om noen av dem kunne stå der resten av dagen. Ved bussholdeplassen ventet de eldre barna på bussen til ungdomsskolen i byen. De var tenåringer nå. Det var første skoledag etter ferien, men de sa ikke stort. Det var kaldt og de hadde strammet hettene tett rundt hodet. Hele dagen kom de til å bli spurt om den savnede jenta, som om de visste noe mer enn det som hadde blitt sagt på nyhetene. Lynsey Smith sa at Ms. Bowman garantert kom til å spørre om de ville snakke om det. Hun lagde hermetegn i lufta rundt ordet *snakke*. Deepak sa at det i det minste var en måte å slippe fransk på. Sophie så bort og fikk øye på Andrew som ventet på den andre bussholdeplassen sammen med mora si, Irene. Han var like gammel som dem, men han gikk på spesialskole. Bussen kom og James advarte Liam om å dikte opp pisspreik om Becky Shaw. Det snødde, og snøen la seg tykt. I kirken var det gudstjeneste. Presten ba politiet om å holde media borte. Alle var velkomne, sa hun, men hun ville ikke ha fotografering eller opptak, ingen vifting med notatblokker. Hun ville ikke at det skulle skapes oppstyr rundt et rystet lokalsamfunn samlet i bønn. Kirkehjelperne satte fram ekstra stoler, men likevel måtte folk stå i midtgangene. Mennene som ikke var vant til å gå i kirken, knuget luene sine i hendene og støttet seg mot rygglenene på kirkebenkene. Noen av dem la armene i kors, forventningsfullt. De faste kirkegjengerne tilbød dem gudstjenestebøker åpnet på riktig side. Presten, Jane Hughes, sa at hun håpet ingen hadde kommet for å få svar. Hun sa at hun håpet ingen ba om å få trøst. Det finnes ingen trøst for den situasjonen vi befinner oss i dag, sa hun. Det finnes ingen trøst for foreldrene til jenta, eller for familiemedlemmene som har kommet til landsbyen for å støtte dem. Ingen trøst for politifolkene som har vært med i leteaksjonen. Vi kan bare håpe at vi kanskje møter Gud iblant oss i denne vanskelige tida. Bare be om at vi ikke tillater oss å bli overveldet av en sorg som ikke er vår, men i stedet blir

styrket av troen og i stand til å stille opp for den rammede familien på den måten vi føler oss kallet. Hun tidde og lukket øynene. Hun holdt fram hendene på en måte hun håpet kunne minne om bønn. Mennene som sto med armene i kors beholdt dem i kors. Kirketjeneren ringte tre ganger med kirkeklokka og lyden forplantet seg i den gryende morgenen, gjennom dalen, helt ned til det gamle steinbruddet. I slutten av måneden kom sola fram og markene ble myke. Den stillestående lufta skalv av brakene fra snøen som smeltet og skled ned fra hustakene. Det var rykter, og bare rykter, om hvor foreldrene kunne være nå. De var helt fra seg, ble det sagt.

I februar arrangerte politiet en rekonstruksjon med skuespillere de hadde med fra Manchester. Det hadde ikke kommet inn noen tips og de ville komme med en ny henstilling til publikum. Pressen fikk lov å komme opp til Hunter og fikk instruksjoner om hva de skulle filme. Dagen var klar og kantet med rimfrost. Pressekontakten ba om stillhet. Døra til den ombygde låven gikk opp og et par tidlig i førtiårene kom til syne, fulgt av ei tretten år gammel jente. Kvinnen var slank, med blondt hår som var kortklipt rundt ørene. Hun hadde på seg ei mørkeblå regnjakke og trange svarte jeans stappet ned i støvletter. Mannen var høy og kantete, med mørkt krøllete hår og briller med svart innfatning. Han hadde på seg en koksgrå anorakk, turbukser og svarte sko. Jenta virket høy til å være tretten, med mørkeblondt hår som rakk henne til skuldrene og et velspilt irritert ansiktsuttrykk. Hun hadde på seg svarte jeans, en hvit hettegenser, en marineblå vest og tøysko. De tre satt seg i en sølvfarget bil som sto parkert utenfor den ombygde låven og kjørte sakte ned til veien. Fotografene løp ved siden av. Ved besøkssenteret ventet skuespillerne til fotografene hadde kommet på plass før de gikk ut av bilen og satte av sted mot heia. Jenta sakket akterut og tre ganger ropte skuespillerne som spilte foreldrene hennes at hun skulle forte seg og gå sammen med dem, og tre ganger reagerte jenta med å sparke i bakken og gå enda litt saktere. De to voksne skuespillerne leide hverandre og gikk videre, og jenta satte opp tempoet. Handlingsforløpet var basert på politiintervjuer, ble det senere bekreftet. De to voksne fortsatte å gå til de var over den første høyden og forsvant ut av syne, og like etterpå forsvant jenta ut av syne også. Kameraene fotograferte den tomme lufta. Pressekontakten takket alle for oppmøtet. De tre skuespillerne kom tilbake nedover lia. I sementfabrikken satte arbeidet i gang igjen og veiene ble sølvgrå av støv. Godstogene kom slingrende gjennom fjellet og rundt den lange svingen mellom trærne. Et matt lys bevegde seg sakte over heia, spilte seg i de vannfylte ravinene og grøftene og ble gradvis skarpere inntil skyene tetnet til . På elvebredden ved demningen sto en hegre og fulgte med vannet i skumringen. Tåka seg sakte ned fra fjellet i løpet av natta. Klokka fire om

morgenen var Les Thompson oppe og førte kuene over gårdsplassen til melking. Senere på dagen ble presten sett kjørende på vei til Hunter. Hun var inne sammen med foreldrene til den savnede jenta i en time, og hun snakket ikke med noen da hun dro.

Etterforskningen fortsatte. I slutten av mars hadde været mildnet og foreldrene var fremdeles hos Hunter. Det var ingen nyheter. Jane Hughes dro opp for å besøke dem igjen en morgen, og da hun passerte gården til Jackson, så hun Jackson og guttene utenfor lammeskjulet. De så ut som menn som har arbeidet hardt, men ikke føler behov for å innrømme det. De hadde tekus og sigaretter. Innefra hust kom lukten av varm frokost som ble tilberedt. Det var først da de så de første barna på vei til skolen, at Will Jackson husket at han skulle hente guttungen hjemme hos mora til sønnen for å følge han til skolen. Varebilen ville ikke starte så han tok firhjulingen, og han visste allerede før han var framme at mora til guttungen ikke ville like dette, at det ville være enda en ting hun kunne bruke mot han. Da de kom fram til skolen, var porten stengt og Will måtte rope på Jones i fyringshuset for å bli sluppet inn. Han fulgte guttungen til klasserommet. Miss Carter godtok unnskyldningene hans og geleidet gutten på plass og spurte Will om klassen kunne få lov til å komme på besøk under lammingen. Han fortalte at lammingen allerede var i gang og hun så overrasket ut. Hun spurte om det ikke ville komme flere lam og han svarte at hvis hun ville organisere en skoletur måtte hun gjøre det skriftlig til faren hans. Det var det meste hun hadde hørt han si på flere uker. Da han kom tilbake til gårdsplassen, var alle brødrene inne i skjulet. De hadde mistet ei søye mens han var borte. Det var et møte i menighetsrådet. Brian Fletcher hadde problemer med å få de oppmøtte til å holde seg til møteplanen, og måtte til slutt medgi at det var vanskelig å tenke på parkeringsproblemer i ei tid som denne. Møtet ble hevet. Politiet holdt en pressekonferanse i møterommet på Gladstone og sa at de ønsket å komme i kontakt med sjåføren av en rød LDV Pilot varebil. Journalistene spurte om sjåføren ble regnet som en mistenkt, og etterforskningslederen sa at de holdt alle muligheter åpne. Foreldrene til jenta satt ved siden av etterforskeren og sa ingenting. Om ettermiddagen var det kraftig vind og skyene blåste raskt østover. En svarttrost tok en svipptur innom hagen til Mr. Wilson med en nebbfull tørket gress til et reir. Under bøketrærne bak Close var det spretthaler som spiste rester av falne blader. Om kvelden kunne man se lysene fra motorveien fra fjellet, de røde og hvite som for forbi hverandre og skyene som blåste forbi over dem. Den savnede jenta hadde blitt lett etter. Hun hadde blitt lett etter overalt. Hun hadde blitt lett etter blant neslene som vokste rundt det døde eiketreet på gårdsplassen til Thompson. Steinheller og finerplater hadde blitt løftet på før

folk gikk ut av porten. Hun hadde blitt lett etter oppe hos Hunter, på baksiden av de ombygde låvene og i carportene og vedskjulene og verkstedene, i skogholtet og i drivhusene og de inngjerdede hagene. Hun hadde blitt lett etter i sementfabrikken, de store bygningene hadde blitt gjennomløst med en følelse av uro; folk hadde så vidt gløttet bak paller og gaffeltrucker og i personalrommet og kantina; hendene og ansiktene deres var hvite av støv da de forduftet nedover veien. Om nettene var det drømmer om hvor hun kunne ha tatt veien. Drømmer om at hun kom vandrende ned fra heia i søkkvåte klær og med blålig hud. Drømmer om å være den første til å rekke henne et pledd og bringe henne trygt hjem.

I april da de første svalene ble observert, var turgåerne tilbake i fjellene. På parkeringsplassen kunne man høre dem spekulere om jenta mens de dro på seg ryggsekkene. Hvilken vei hun kunne ha tatt, hvor langt hun kunne ha gått. Nordover ville hun ha krysset motorveien før det ble mørkt. Østover ville reservoarene ha kommet i veien. Vestover ville hun nådd skrentene, der lyngen og jorda forsvinner i løse lufta og den løse sandsteinen rausert vekk under fjellet. Været hun hadde gått i. Og med de skoene. Det var så mange steder å falle. Hvordan kunne det ha seg at hun ikke hadde blitt funnet, ennå, nå som dagene ble lengre og sola nådde lenger inn i dalen og de første nye bregnene rettet seg ut fra den kalde svarte jorda under asketrærne. Om kveldene ble de samme bildene vist på nyhetene: et bilde tatt fra lufta av manngarden spredt ut over heia; dykkerne som beveget seg gjennom vannet; foreldrene til jenta som ble kjørt bort; bildet av jenta. På bildet hadde hun på seg klær som matchet med beskrivelsen av hva hun hadde vært kledd i og ansiktet var litt bortvendt. Det fikk det til å se ut som om hun helst ville vært et annet sted, sa folk. Mora til jenta fikk nok en gang besøk av etterforskere. Noen ganger dukket det opp nye spørsmål. Før barna kom på skolen, fylte Miss Carter vann i aluminiumskannene fra matsalen og danderte pilegreiner fulle av knopper. I parsellhagene skjøt den lilla brokkolien; bukettene brakk lett og var for søte på tunga til at det var mulig å få med seg en brukbar avling hjem. Landmålere ble observert i området rundt Stone Sisters. Det gikk rykter om at de arbeidet for et steinbruddsfirma. Den årlige vårdansen ble nesten avlyst, men da Irene foreslo at den skulle holdes til inntekt for en veldedighetsorganisasjon for savnede barn ble det vanskelig for noen hver å protestere. Sally Fletcher tilbød seg å hjelpe til med å organisere den, etter at Irene hadde sett megetsigende på henne lenge nok. Dykkerne dro på seg utstyret igjen, og sank ned i reservoaret mens hegrene dukket unna over hodene deres. Trærne fikk blader igjen. Mykt regn blåste disige skyer inn over markene.

Det var kø hos slakteren før 1. mai-helgen, men den var ikke på langt nær så lang som den en gang hadde vært. Ikke på langt nær den køen Martin og Ruth trengte for å holde butikken gående. Martin hadde holdt dette for seg selv, men det begynte å bli åpenbart og ingen spurte. Irene var først i køen og fortalte alle at hun visste hvordan det sto til oppe hos Hunter. Hun gjorde rent der, og visste ett og annet. Du kan tenke deg hvordan det må være for foreldrene til jenta, sa hun. Som må se på at alt går sin vante gang for oss her nede. Ruth sa at det umulig kunne forventes at hele landsbyen satte livet på vent. Austin Cooper kom inn med kopier av nyhetsbrevet *Valley Echo* og la dem på disken. Ruth gratulerte han og han så forvirret ut et øyeblikk, før han smilte og rygget mot døra. Irene så etter han og spurte om Su Cooper var gravid. Ruth sa ja, endelig, og fra bakerst i køen spurte Gordon Jackson om det var noen mulighet for å bli ekspedert før babyen ble født. En redningsbil kjørte sakte nedover den smale gata med en rød LDV Pilot varebil vinsjet opp bakpå og en politibil etter. Varebilen var pakket inn i klar plast. Martin tørket hendene på forkleet og gikk ut for å se den passere. Gordon gikk ut sammen med han og tente en røyk. Martin nikket. Det forandrer ting, sa han. Jævla gjennombrudd er det, sa Gordon. Svalene kom tilbake i hopetall og kunne sees flyvende ut og inn av de åpne dørene til lammeskjulet hos Jackson og fjøsene borte hos Thompson og uthusene oppe på Hunter-eiendommen. Brønndekorasjonskomiteen var av ulik oppfatning om tavlene skulle dekorerer i det hele tatt i år. Omstendighetene tatt i betraktning. Det hadde aldri vært et år uten brønndekorasjon så vidt noen kunne huske. Men det hadde aldri vært et år som dette. Til slutt ble bestemt at dekorasjonen skulle lages, men at arrangementet skulle være nedtonet. Det var observasjoner av jenta. Hun ble sett av Irene, først, på gangbroa ved konditoriet, på vei over til den andre siden. Helt alene var hun, sa Irene. Det unge ansiktet hennes var halvt bortvendt og hun ville ikke se meg i øynene. Borte vekk før jeg nådde fram til henne og jeg kunne ikke se hvor hun tok veien. Jeg visste at det var henne. Politiet ble informert, og de dro ut for å lete, men fant ingenting. Det var mange unge familier i området den dagen, sa en talsperson for politiet. Men jeg vet at det var henne, sa Irene igjen. Det regnet og elva var høy og hagtornen på de nedre engene blomstret skummende hvite. Det var tykt med hundekjeks langs gangstiene og under trærne ble skyggene mørkere. Husdyra ble flyttet høyere opp i fjellene og konditoriet ved mølledammen åpnet for året. I skjulet arbeidet karene til Thompson på ballepressa, for å være sikre på at de var klare når det var på tide å slå. Gresset var høyt, men skyene hadde vært lave i dagevis. Regnet var høyt og taktfast mot taket. Reservoarene fylte seg.

Varebilen hadde blitt funnet bak lagerbygningene ved Reservoar nr. 7. Området hadde blitt saumfart i dagene etter at jenta ble savnet, noe som betød at varebilen antagelig hadde blitt plassert der på et senere tidspunkt. Noen kunne kanskje ha sett at den varebilen ble flyttet. Noen kunne kanskje huske hvem som hadde kjørt den varebilen. Politiet ba vitner melde seg, og forsøkte å oppspore eieren. Nummerskiltene var falske og chassisnummeret var filt bort. Varebilen hadde blitt fjernet fra stedet og gjennomgikk en omfattende krimteknisk undersøkelse. En snikende normalitet hadde begynt å bre seg over disse pressekonferansene. Stolene ble satt fram, kameraene plassert på de vanlige plassene. Det var en tretthet i redegjørelsene. Det var en tyngde i det som ikke ble sagt. Rommet ble tømt og stolene satt bort. Gulvet ble feid og lysene skrudd av og Tony gikk tilbake til baren. Villfennikelen kom opp lysende bregnegrønn i ly av det gamle steinbruddet, og da Winnie gikk for å plukke noen, fant hun nok en gang igjenknyttede kondomer som lå strødd omkring. Det var knyttingen som overrasket henne. En mann i koksgrå anorakk med hetta trukket opp over hodet ble sett stående på den andre siden av Reservoar nr. 8 en lang stund, før han snudde og gikk inn mellom trærne. Martin Fowler gikk til etterforskningsgruppa på torget og fortalte dem det han visste om føreren av den røde varebilen. Dette var etter en prat med Tony. Martin hadde nevnt at han visste at mannen het Woods, og Tony hadde spurt hvorfor han ikke hadde fortalt politiet dette allerede. Martin sa at dette ikke var en sånn fyr man gjerne snakket om til politiet. Tony var overtalende. Det var hull i historien om Woods som Martin fortalte til politiet. Hull som hadde å gjøre med skrapmetall, tjuvjakt og avgiftsfri diesel. Woods var kjent for å drive på med slike geskjefter, og Martin hadde innimellom blitt trukket inn. Politiet var ikke interessert. De ville vite hvor Woods var, og hvorfor varebilen hadde blitt gjemt, og hvorfor den hadde blitt observert den dagen jenta hadde forsvunnet. Martin var motvillig, men informasjonen ble skaffet til veie. Senere snakket han anspent om konsekvenser med Tony i puben. Woods er en av dem som legger vekt på diskresjon, sa han. Karen har forbindelser. Bare så du veit hva du har fått meg involvert i. Martin da, kom igjen. Hun var tretten. Tenk deg om. Men du kjenner ikke Woods, sa Martin. Men om jeg hadde gjort det, så ville jeg gått til politiet kjappere enn deg, sa Tony. De så på hverandre mens Martin tømte glasset og gikk. Om kvelden var det et etterlysningsbilde på nyhetene. Politiet sa at de gjerne ville eliminere mannen fra etterforskningen. Ved cricketpaviljongen samlet ungdommen seg for å drikke. Sophie Hunter hadde ei flaske vin som hun hadde sneket med seg fra vinkjelleren til foreldrene og som hun sa de ikke kom til å savne på flere år. De brukte lang tid på å forsøke å åpne den, og til slutt brukte Liam en skrutrekker til å dytte korken ned i flaska. De snakket om jenta igjen. James Broad sa at han lurte på om de skulle si noe likevel. De andre sa at det ikke

hadde noe for seg. De hadde diskutert det før. Det vil ikke forandre på noe, sa Lynsey. Hun er borte. Det skaper bare jævla masse trøbbel for oss andre. Det var ikke du som var der, sa James. Det var jo bare en misforståelse, sa Deepak. Du gjorde ikke noe gærent. De satt i trappa til paviljongen og drakk vinen, og de spurte hverandre om den virket allerede. Ingen av dem visste helt hvordan det var meningen at de skulle føle seg. Da flaska var tom, hadde de for lengst sluttet å snakke. Sophie gjemte den under trappa til paviljongen og alle gikk hjemover. Det var en overraskende varme i lufta og de dultet borti hverandre mer enn en gang. Stemmene deres var høyere enn de var klar over selv.

Foreldrene til jenta ble sett i nærheten av besøkssenteret, til fots oppover fjellet sammen med et par etterforskere. På avstand var bevegelsene deres stive og langsomme. De tok en lang omvei rundt området der hun hadde blitt sett sist. Vimplene hadde blitt tatt ned og det var ingenting som markerte stedet. Ingen kunne kjenne det igjen, med mindre de kjente til det. De fulgte den gamle ridestien som gikk forbi Black Bull Rocks på vei mot reservoarene. De var borte mesteparten av ettermiddagen, og da de kom tilbake sto det fotografer og ventet på parkeringsplassen. Det hadde gått mer enn seks måneder og fremdeles var det ingenting. Ingen fotavtrykk, ingen klær, ingen mistenkte, ingen observasjoner på overvåkningskamera. Det var som om bakken bare hadde åpnet seg og svelget henne hel. Journalister brukte denne frasen som en metafor eller overdrivelse, folk i landsbyen visste at det var sånt som kunne skje. Det ble stilt spørsmål om hvor mye lenger foreldrene kom til å bli værende. Hunter hadde kansellert alle reservasjonene for de ombygde låvene, men det var ikke kjent hvor lenge det kunne fortsette. De ble sjelden sett, og hvis Hunter-familien visste noe, holdt de det for seg selv. Det var kjent at pastor Hughes dro på besøk. Mer blomster og lys ble satt igjen ved besøkssenteret, og spørsmålet om hva man skulle gjøre med dem ble brakt på bane. Det var enighet om at faren til jenta var blitt observert ute, vandrende. Det var ikke kjent hva han forsøkte å utrette. Irene sa at han tok det hardt, og ble spurt om hvordan i helvete ellers hun så for seg at han skulle ta det. Woods ble funnet; han jobbet som sikkerhetsvakt på en byggeplass i Manchester. Han ble arrestert og avhørt lenge. Det var ingenting som kunne knytte han til den savnede jenta, og han hadde alibi for den aktuelle kvelden. Det var ikke varebilen hans som hadde blitt sett, viste det seg. Han ble sluppet fri, og umiddelbart arrestert på nytt for en rekke andre siktelser knyttet til tjuveri og heleri. På slåttemarken sør for kirken var det flokker med villfasaner som gikk rundt i gresset; mødrene loset ungene ved å nappe og kalle, og hele flokken spredte seg ved den minste lyd. Cathy Harris gikk langs kanten av enga

og krysset elva med hunden til Mr. Wilson. Da hun gikk inn i skogen, slapp hun hunden løs og smøg seg gjennom den smale åpningen mellom steinene i gjerdet. Folk ville at jenta skulle komme tilbake, slik at hun kunne fortelle dem hvor hun hadde vært. Det var for mange måter hun kunne ha forsvunnet på, og de ble tenkt på, ofte. Hun kunne ha løpt ned fra fjellet og en mann kunne ha stoppet for å tilby henne skyss, og ført henne bort, og begravd liket i et tett skogkratt ved en avkjøring på motorveien femten mil lenger nord, hvor hun fremdeles lå nå i den kalde våte jorda. Det var drømmer om at hun gikk hjemover. Gikk langs motorveien, gikk over heia, gikk ut av et av reservoarene, steg opp fra det mørkegrå vannet med søkkvått hår og klærne drapert med lange grønne vannplanter.

De siste dagene i august var tunge av hete, og alt som var nødt til å bevege seg, beveget seg sakte. I parsellhagene bugnet bedene med bønner og squash, plantene bredte seg over gangveiene. Biene vinglet stinne mellom blomstene og sneglene fråtset. De første lammene var klare for salg og guttene til Jackson var opptatt med å velge ut dyr og laste dem på tilhengeren. På cricketbanen endte den årlige kampen mot Cardwell med tap. Mora til jenta var i kirken fra tid til annen. Hun kom like før gudstjenesten begynte; presten fulgte henne til en plass i sideskipet som ble holdt av for henne, og hun gikk under den siste salmen. Det var avtalt. Noen ganger ventet Jess Hunter på henne i bilen utenfor. Folk forsto at de skulle la henne være i fred. Når de ønsket hverandre fred, ga hun dem et kort håndtrykk, med et smil som noen sa virket defensivt og andre tolket som takknemlig. På sensommeren arrangerte ungdommene sin egen leteaksjon. Det var James' idé. De kunne gå over heiene, gå helt til Reservoar nr. 13, og sjekke alle stedene de visste om som politiet ikke ville ha tenkt på. Hvis de fant noe, ville de komme på nyhetene. Liam sa at de kunne ta med seg noen bokser og gjøre det til et party. Et redningsparty. Lynsey sa at det var sykt å tulle om det. De gikk ut tidlig. Liam og James og Deepak, Sophie og Lynsey, alle sa forskjellige ting til foreldrene sine; de møttes på parkeringsplassen ved parsellhagene og skar videre gjennom bøkeskogen mens morgenlufta fremdeles var kjølig. De hadde teorier om hva som hadde skjedd med Becky, ut fra det de visste om henne, og hva de mente at de selv ville være i stand til å gjøre i samme situasjon, og ut fra det de visste om landskapet. De hadde sett henne i fjor sommer, da familien hadde bodd hos Hunter i et par uker, og de hadde vært mer sammen med henne enn det virket som folk hadde fått med seg. Det fikk dem til å føle seg innblandet. Ved lunsjtid hadde de roet ned tempoet i heten og de stoppet ved et stikryss. Ved foten av fjellet sto det en falleferdig låve der Jackson lagret fôr og utstyr. De var tørste og delte de eneste to pilsboksene

de hadde klart å få tak i. I lyngen var det gresshopper og en bille kravlet over hånda til Lynsey. Sauene knuffet inn og ut av låven, på leting etter skygge. Gjennomførte de det stedet? spurte Deepak. Så klart, sa Liam. Jeg gjennomførte det sjøl. Jeg lånte et av de der varmesøkende kameraene; ingenting. Deepak ga han standardklasket for å kødde. De leita overalt, sa James, så hva er det vi driver med? Ingen svarte. Lynsey og Sophie hadde allerede lukket øynene, og i det sterke solskinet begynte Sophie å bli solbrent. Sommerfuglene sanket mat i lyngen. Et fly passerte over dem. Hvor mye er klokka? spurte Liam. Rundt tolv, gjettet James, med øynene lukket. Lyngen lå i spenn under han. De lå nærmere hverandre enn de var vant til. Magen til noen rumlet og ingen påpekte det. Det var en svak dur fra trafikken og landbruksmaskiner. De sov. På et tidspunkt så James en mann som kom gående oppover stien mot dem; han rotet rundt i lyngen med en stokk, og da han passerte virket det ikke som om han så de fem som lå der. Han hadde på seg en koksgrå anorakk. James reiste seg og de to nikket til hverandre, og James ville egentlig si at han var lei seg for datteren til mannen, men alt som kom ut var, *sorry*. Mannen nikket igjen og gikk videre. Senere lurte James på om dette virkelig hadde hendt. Det ville vært for varmt til å ha på seg anorakk. I løpet av ettermiddagen nådde de fem toppen av fjellet med utsikt mot Reservoar nr. 8, og det viste seg at Liam hadde med seg vodka. De fant en gruveinngang de ikke hadde sett før og gikk inn med lommelykter; de skrapte opp en strek i gjørma bak seg og skremte vettet av hverandre. Når Lynsey ble veldig redd, klamret hun seg til armen til Deepak. Da de kom ut igjen hadde det mørknet, og i forvirringen gikk de ned på feil side av fjellet. Da de endelig kom seg hjem, var de i mer trøbbel enn de kunne forestille seg. Foreldrene var rasende og klemte dem hardt, og det var politifolk som ville ha en alvorsprat.

Su Cooper pusset opp det lille soverommet i leiligheten over den ombygde stallen, klar for tvillingene. Austin hadde tilbudt seg å hjelpe til, men hun hadde sagt at han hadde for mye å gjøre med *Echo* og hun ville bare få det unnagjort. Han hadde spurt om hun forsøkte å fortelle han noe med dette. Hun hengte opp gardiner med dyremønster i vinduene, monterte den andre sprinkelsenga lettere enn den første, og festet kroker i taket til uroer. Hun brettet de bittesmå hvite klærne og la dem i kommodeskuffene, og stablet bleier på toppen av klesskapet, og satte lekene side ved side på ei hylle. Det var et lite rom, men det så ut til å være plass til alt babyene ville trenge. Det var en liten leilighet. Arealet hadde en gang vært kammers for stallguttene. Det hadde aldri vært ment som bolig for en familie. Men Su og Austin hadde stortrivdes helt fra den dagen de flyttet inn, og de var fast bestemt på å få det til å fungere.

Hun hadde kjøpt oppbevaringskurver som passet fint under begge sprinkelsengene. Hun visste at det var en viss risiko i å forberede alt så grundig, så tidlig. Det fantes folk som var overtroiske om slike ting. Hun visste at mora ikke ville like det. Men hun ville ha det unnagjort. Hun ville være klar. Hun kjente ikke folk godt nok ennå til å kunne forvente at de skulle hjelpe til. Hun visste ikke hvordan Austin ville takle utfordringen. Hun mistenkte at han ikke kom til å gjøre det. Hun mistenkte at han var den typen mann som kom til å se kjærlig på spedbarnet sitt uten å forstå at det trengte et bleieskift, eller ny mating. Han ville forsørge dem, det visste hun. Hun hadde ventet til hun var sikker på det. Men han ville ikke ha noen anelse om hva han skulle gjøre. Dette var hun forberedt på. Han var en sentimental mann og, når det dreide seg om andre ting enn skriving, redigering og trykking, fullstendig upraktisk. Hun trakk opp uroene til babyene, hørte på den summende melodien og så på sneglene og froskene som gikk i ring i solskinnet. Hun hadde lukket døra etter seg før musikken stanset. Grevlingene i bøkeskogen spiste raskt for å legge på seg før den kommende vinteren. De romsterte i det falne løvet i en snøftende, knuffende flokk, og gravde fram meitemark og bær som hadde falt ned på bakken. Pelsen ble stadig tykkere. Elva virvlet rundt under den gamle steinbroa og rant mot demningen til mølledammen.

Klokkene gikk tilbake og nettene overmannet de korte dagene. Tenåringene gikk hjem fra bussholdeplassen i mørket. En mann som passet beskrivelsen av faren til den savnede jenta, ble sett til fots lenger og lenger unna landsbyen, på den andre siden av Ashbrook-skogen, forbi det siste av de tretten reservoarene. Det ble rapportert om en mann i koksgrå anorakk som gikk på den harde skulderen langs motorveien. Bregnene var som rustfargede skår i fjellet. Det var drømmer om at den savnede jenta ble funnet med ansiktet ned i en vanndam, og drømmer om at hun ble kjørt trygt av sted. Guy Fawkes-kvelden kom og gikk og var ikke på samme nivå som de foregående årene. Ingen hadde helt fått ånden over seg, bortsett fra vedkommende som fylte telefonkiosken med ballonger. Guttene til Jackson brakte flokken ned til beitet de hadde plantet, og brukte dagen til å klippe rundt halen som forberedelse til bedekningen. Det ble observert at lysene på skolen ble tent tidlig, og det steg svart røyk opp fra fyringshuset. På lærerrommet gikk Miss Carter gjennom ukas undervisningsplan med Mrs. Simpson. Da de var ferdig, spurte Mrs. Simpson Miss Carter om hun hadde funnet seg til rette. Miss Carter nikket raskt og sa at alt var fint, det var bare det at hun syntes det var vanskelig å bli kjent med folk. Mrs. Simpson lo og sa at hun skjønnte hva Miss Carter mente, og om hun hadde forsøkt å sette inn små portretter i elevregisteret som kunne hjelpe

hukommelsen? Miss Carter sa at hun ikke hadde ment barna. Jeg trodde du mente å finne seg til rette i området, sa hun. Mrs. Simpson ba om unnskyldning og sa at for å unngå misforståelser, skulle Miss Carter vite at hun aldri spurte om lærerens privatliv. Vi er kun opptatt av det som skjer innenfor denne porten, sa hun. Ved reservoarene ble demningene innsisert nok en gang, og bekymringsområdene ble notert. I skumringen samlet ringduene seg for å gå til ro for natta.

I november kom Austin Cooper og kona hjem med tvillinger, og bar dem opp trappa til leiligheten over den ombygde stallen. Da han snudde seg for å lukke døra, ble han stående på terskelen en liten stund; han kikket ned på gata, som om han forventet, eller kanskje til og med hørte, applaus. Det ville vært fortjent, mente han. Han hadde aldri trodd at han kom til å finne den typen inderlig vennskap som han hadde med Su, og ti år senere var ankomsten til tvillingene en ekstrabonus han for lengst hadde innprentet i seg at han ikke måtte forvente. En gang, i et eller annet liv, måtte han ha gjort noe riktig. Irene så at han lukket døra, så det dype glødende lyset fra vinduene deres, og mintes da hun kom hjem med sin egen Andrew for over fjorten år siden. Men da hun kom til Gladstone og fortalte folk der, sa alle bare, i huleste helvete, de trappene, hvordan skal hun få ei tvillingvogn opp og ned de trappene? Austin sov ikke den første natta. Han lagde varm drikke til Su mens hun ringte foreldrene og vennene og fortalte dem nyheten om og om igjen, og senere gikk han inn og ut av soverommet for å se på at resten av familien hans lå og sov, og til slutt la han seg ved siden av Su og lyttet til de ulike pustelydene i rommet: Sus lange og jevne; tvillingenes raske og overfladiske, som om de nettopp hadde kommet opp for å få luft. I løpet av natta var det gråting og oppvåkning og mating og skifting, men mellom alt dette var det øyeblikk da pustingene var den eneste lyden i rommet og Austin følte at det å holde seg våken var det eneste han måtte gjøre for å beskytte dem. Dette var det eneste som ble forlangt av han nå. Om kvelden da Su hadde snakket med foreldrene sine på telefonen, hadde han forsøkt å fange opp noe av det hun sa. Han kunne ordene for mor og far og barn, men utover det var han fortapt. Han trodde han kunne ordet for glad, men Su snakket så fort til foreldrene at han aldri kunne være helt sikker. Han antok at hun var glad. Stort sett virket hun bare sliten. De hadde håpet på dette så lenge; hun hadde prøvd så hardt og nå hadde anspenheten i kroppen hennes ingen steder å ta veien. Det så ut som en behagelig form for slitenhet, en lettelse. Han kunne allerede se, på måten hun holdt tvillingene og på måten hun beveget seg på rundt dem, eller lente seg fram for å gjøre små justeringer mens han holdt dem, at hun visste nøyaktig hva hun skulle gjøre. Og at

hun visste det uten en gang å bli overrasket. Det var en av de tingene som stadig frydet han ved Su, denne sinnsroen. Som om hun hadde visst hele tida at livet kom til å bli som dette. Ansiktsuttrykket hennes om morgenen etter den aller første natta de hadde tilbrakt sammen, hadde liksom sagt, ja ja, så klart har dette skjedd. Hva annet hadde du forventa? Tidlig om morgenen ble det observert lys i underetasjen, som Austin hadde gjort om fra stall til et kontor for *Valley Echo*. Den hvite kontorbelysningen var grell i grålysningen og toppen av hodet hans var så vidt synlig gjennom vinduet mens han arbeidet med de siste sidene av den neste utgaven; han la til noe i spalten med kunngjøringer, påpasselig med ikke å utnytte sin egen posisjon. Og da utgaven dukket opp i postkassene og butikdiskene ei uke senere, var det bare dette for dem som ikke allerede visste det: *Su Lin Cooper og Austin Cooper er blitt foreldre til tvillingguttene Han Lee Lin og Lu Sam Lin. Alt står bra til med mor og barn. Takk for alle hyggelige lykkeønskninger.*

På skolen ble det observert at lysene i aulaen ble tent tidlig. Forberedelsene til juleavslutningen var i gang. Jones hadde kappet kristtorn og granbar i skogen, og Mrs. Simpson satt på kne og danderte det rundt julekrybben. Miss Carter ba Jones holde nederst på stigen mens hun klatret opp for å feste glitter. Da Ms French kikket bort fra den halvferdige veggdekorasjonen med gjetere og bomullssauer, kunne hun ikke unngå å legge merke til at Miss Carter hadde på seg skjørt. Og at Jones ikke vendte blikket ned. Hun likte ikke å blande seg inn, men hun tenkte at det var best å be Jones om å sette fram stolene i stedet. Da Miss Carter kikket ned og oppdaget at ingen holdt stigen, sto hun veldig stille og stirret i veggen rett framfor seg, og prøvde ikke å tenke på hvor nylig Jones hadde polert gulvet. Hun tok seg selv i å tenke på faren til Tom Jackson, Will, og at han ikke virket som typen som kunne gå fra en stige på den måten. Hun klamret seg fast. Det var julesanger i kirken, med levende lys og duften av kappet barlind og kristtorn. Olivia Hunter sang et vers av *Hellige natt* solo. Hun var åtte år og velsignet selvsikker. Stemmen hennes skalv litt på *og lyset skinner over dal og fjell*, og på slutten av verset smilte hun strålende mens hun ventet på at menigheten skulle syng med. På samfunnshuset ble oppsetningen av *Jack og Bønnestengelen* endelig framført. Kostymene og kulissene hadde blitt spart på fra året før, og folk hadde stort sett vært velvillige til å beholde rollene sine. Salen var full den kvelden forestillingen ble framført. Lynsey Smith hadde skutt i været i løpet av året, og så mindre gutteaktig ut nå enn da hun fikk rollen. Men hun klatret opp bønnestengelen med akkurat passe uvørenhet, og da hun forsvant bak de draperte takbjelkene, gjorde Cathy Harris, som spilte mora til Jack, en god innsats med

å framstå som frarøvet. Etterpå ble stolene ryddet bort og baren åpnet og brett med små krydrede fruktpaier ble satt fram. Richard Clark ble observert blant publikumet for første gang på flere år. Han var på besøk hos mora i et par dager. Han hadde ikke rukket fram før etter at alle søstrene hadde vært der og dratt igjen, men det var mora vant til nå, og han var ute av landet før året var omme. Han var en travel mann. Noen år var hun glad for å se han i det hele tatt. Han bodde i koffert, virket det som, og det var ingen måte å leve på så lenge som han hadde gjort. De satte seg ikke ned for å ha en ordentlig prat hele den tida han var der, og da han dro til flyplassen, visste hun ikke en gang hvor han var på vei. Han var konsulent, det var alt hun visste. Det virket som om det var en ny venninne, men han hadde ikke nevnt noe navn. Hun skiftet sengetøyet etter at han hadde reist og åpnet et vindu for å lufte rommet og lyden av kirkeklokkene kom inn i huset. De holdt en ny gudstjeneste for å markere at det var ett år siden jenta forsvant. Det var ingen ekstra stoler denne gangen, og ingen som måtte stå bakerst i kirken. Jane Hughes sa mange av de samme tingene som hun hadde sagt året før. Og vi har fortsatt ingen svar, og det eneste vi kan gjøre er å vente. Hun lukket øynene og holdt fram hendene og lot stillheten senke seg. Den savnede jenta het Rebecca, eller Becky, eller Bex. Hun hadde vært tretten år da hun forsvant. Hun hadde hatt på seg en hvit hettegenser og en marineblå vest, svarte jeans og tøysko. Hun ville være høyere enn én femti høy nå, og håret hennes kunne ha forandret seg i både frisyre og farge. Etterforskningen var fremdeles aktiv, bekreftet en talsmann for politiet. Mora til jenta ble observert i utkanten av heia, til fots på de samme gangveiene og stiene som hun alltid gikk på. Det var mer regn i vente, eller verre. En kald vind blåste skygger over reservoarene og oppe i høyden virvlet lett snøføyk mot toppene på trærne. Fuglekongene var travelt opptatt med å lete etter mat dypt inne blant greinene i barlinden på kirkegården.

2.

Ved midnatt da året rundet ble det skutt opp fyrverkeri fra byene utenfor dalen, men det var for langt unna til at det kunne høres av de få som hadde gått ut for å se. Dansen på samfunnshuset gikk av stabelen, og de som var der hadde det hyggelig. Ett år var lenge nok, tenkte de. Det var rolig i gatene og det var ingen politi nå, men i den skarpe nattelufta var det fremdeles friskt i minne. Will Jackson ble observert med læreren til klassen sønnen hans gikk i på skolen. I løpet av natta lavet snøen ned og en stund så det som om veien kanskje måtte holdes stengt. Innen tolv var sola framme og avløpsrørene gulpet i seg smeltevann fra veien. En svarttrost trippet forsiktig rundt under hekken i hagen til Mrs. Clark og pirket rundt blant de våte løvrestene etter noe å spise. Oppunder takskjegget på kirken var flaggermusene sammenfoldet i dyp dvale og lufta rundt dem var stille. Det var kraftig regn i ei uke, som førte til oversvømmelse nedover elva. Skrot hopet seg opp mot gangbroa ved konditoriet, til vekten av det rev med seg gangbroa. Etter uværet halte elvevokteren bort det som lå igjen og sperret av broa på begge sider. Elvevokteren arbeidet for Culshaw Estate, som eide fiskerettighetene, men det var alltid uenighet om hvem som var ansvarlig for broene og gangstiene. Familien som bodde i Culshaw Hall var ikke lenger Culshawer, og ble vanligvis ansett for å være på dypt vann. Det var et slit bare å holde bygningen intakt, for ikke å snakke om å forvalte all marka. Det meste av pengene deres gikk til vokterne, siden jakt og fiske var det eneste som ga inntekt. Resten gikk til advokater, for å bevise at de ikke hadde noen forpliktelse til å betale for ting Culshawene en gang i tida ville ha gjort. Lyden av reservoarene som flommet over demningene for første gang på mange år var buldrende og konstant og forplantet seg gjennom dalen. Hele måneden ble gudstjenestene holdt av gjestepredikanter og det virket ikke som om noen visste hvor presten hadde blitt av. Kirketjeneren sa at hun var på ferie, men dette ble forstått som at hun ikke hadde reist bort. Ordet stress ble brukt, og da hun kom tilbake, ble det ikke sagt noe mer. Hos Hunter følte det som om livet hadde blitt satt på vent. Reservasjonene for de ombygde låvene hadde blitt kansellert enda et år, og stedet var stille. Jess Hunter hadde ikke blitt venner med mora til jenta på den måten hun hadde trodd. Det hadde gått opp for dem at hun ville bli boende på sikt, selv om mannen hennes for det meste oppholdt seg i London nå, og Jess hadde forsøkt å inkludere henne i familielivet. Men kanskje det var vanskelig for henne å ha Sophie og Olivia rundt seg. De hadde spist sammen og innimellom delt noe å drikke, men kvinnen var veldig innesluttet. Det var vanskelig å vite hvordan man burde opptre. Jess var stolt av å være en kvinne som visste hvordan man fikk folk til å åpne seg. Døtrene fortalte henne alt, det var mer enn man kunne si om ektemannen. Han var

bortreist igjen denne måneden, og Jess hadde bare en vag anelse hvorfor. Et eller annet politisk forum på høyt nivå. Noe om landforvaltning. Mannen var håpløst vag. Hun sto på kjøkkenet og kikket over gårdsplassen mot de ombygde låvene. Mora til jenta sto på trammen og røykte en sigarett. Jess lurte på om hun kunne se inn i kjøkkenet derfra. I landsbyen ble det stilt spørsmål om hvor lenge hun kom til å bli værende. Folk ville at jenta skulle bli funnet slik at alt dette kunne være over. Hun kunne ha forvillet seg inn i en av hulene som gravde seg dypt under fjellet. Hun kunne ha krøllet seg sammen i en krok og fremdeles være der nede nå.

På fetetirsdag organiserte Miss Carter et pannekakeløp på lekeplassen på skolen, etter at Jones hadde feid bort snøen og strødd. Det var uenighet om hvor ofte løperne skulle snu pannekakene, og noen av barna ble oppkavet. Lucy Williamson måtte følges hjem med en forslått fot. Guttene til Jackson kom nedover veien forbi skolen og Simon spurte Will om han ikke skulle stikke innom med et valentinskort. Will sa at han ikke hadde noen anelse hva de snakket om og så sa han at de gjorde best i å tie stille for det var ikke noe hold i det. Det var ikke noe seriøst. Hvis folk begynte å snakke, ville det bare gjøre ting vanskeligere med mora til guttungen, sa han. Det er uklart når han hadde begynt å kalle henne mora til guttungen i stedet for kjæresten, eller Claire. Antagelig omtrent samtidig som hun hadde flyttet hjem igjen til mora. Som egentlig skulle være midlertidig, men slike ting har en tendens til å bli varige. Brødrene lo fremdeles av at han nektet for alt da de var framme på det nedre jordet og begynte å lempe fôr av tilhengeren. Will sa at hvis de ikke kuttet ut, ville han fortelle Jackson om den avgiftsfrie dieselen. De sa at han aldri kom til å gjøre det, men de roet seg. Søyene samlet seg rundt dem mens de vippet ut fôret, og knuffet hardt mot beina deres. Brødrene så grundig over flokken, inspiserte ulla og klovene og rompene og ørene, og med ett falt en lett konsentrasjon over dem som om det ikke hadde vært noen erting i det hele tatt. De håndterte dyra med fast grep, raskt, og mumlet kommentarer til hverandre, og hvis mora tilfeldigvis hadde passert på veien, ville hun sett mye av faren deres i kroppsholdningene og i hvordan de unge kroppene beveget seg under den tunge himmelen. Om ettermiddagen frøs slapset til glassaktig is igjen og ble dekket med et nytt lag av sent-fallende snø. Natta var kald. Om morgenen, på den andre siden av elva, førte Les Thompson flokken over tunet til melkefjøset mens himmelen fremdeles lå tung over trærne. Snart dampet lufta av kroppene som trykket mot hverandre; Les beveget seg mellom dem mens de stilte seg i rekke. Han var en stor mann, og kuene flyttet medgjørilig på seg for å slippe han forbi. Det var fremdeles lenge til

grålysningen og da den kom, var den fuktig. Jackson fikk slag og ble sendt til sykehus, og i ukevis ble det antatt at han ikke ville komme hjem igjen.

I bøkeskogen fødte revene, nedgravd i mørket og drivende våte av smerte; de blinde ungene trykket seg mot mødrene i søken etter varme. Hannrevene stakk ut for å hente mat. Nøkleblommene gulnet i skogen og langs veien. Reservoarene var glimrende sølvgrå; vinden skubbet vannet som slo mot bølgebryterne. Om kvelden kom en enslig løper stille nedover lynchheia, i jevnt sig og hvit mot det mørknende fjellet. Gordon Jackson kjørte tilbake fra et husdyrsalg og så en mann i veikanten, med armen utstrakt som om han ba om hjelp. Han hadde ikke på seg den koksgrå jakka, men det lignet på faren til den savnede jenta. Han stoppet og spurte om mannen trengte skyss. Mannen så på Gordon uten å si noe. I menighetsrådet ble det notert flere avbud enn det var folk i rommet, og Brian Fletcher var fristet til å heve møtet. Men det måtte fattes et vedtak om forslaget om de offentlige toalettene, så de fortsatte. Det var kraftig vind om kveldene og gatelysene på torget dirret. Mot slutten av måneden tok Miss Carter med seg klassen til gården til Jackson for lammingen. De krysset veien to og to og trykket seg opp mot rekken med stengsler i den åpne døråpningen til lammeskjulet. Will hadde sagt at han skulle ta seg av snakkingen, og ventet på dem med det verste av blodet tørket av overallen. Brødrene var ikke interessert, og alle hadde funnet noe å gjøre i den andre enden av skjulet. Miss Carter takket han nok en gang for at de fikk lov til å komme på besøk, og deretter oppdaget Will at han egentlig ikke visste hva han skulle si. De fleste barna hadde vokst opp i området og visste mer om lamming enn Miss Carter. Han spurte henne hvor hun ville at han skulle begynne, og hun spurte om det hadde blitt født noen lam i løpet av natta. Bare tre, sa han. Vi gjør ikke så mye. Vi prøver å la søyene gjør så mye som mulig på egenhånd. Sjekker dem når mora er ferdig med å gjøre dem reine, setter på et merke og passer på at de kommer greit i gang med å die. Hun spurte om de kunne få se noen av de nyfødte lammene, og før han kunne svare, hørte han Gordon si nei fra den andre enden av skjulet. Will fortalte henne at det var viktig at de ikke ble tatt bort fra mødrene de første dagene. Hun så skuffet ut. Hun ba han fortelle om hva som kom til å skje i løpet av de neste ukene og månedene, og han snakket om hvor snart de ville være ute på beite, hvilke søyer som hadde holdt seg ute for å lamme, forflytningen av flokken for å sikre at de hadde så bra beite som mulig, utvelgelsen av de første lammene som ble sendt til prosessering på slutten av sommeren. Prosessering? spurte hun. Han forsto ikke spørsmålet. Ei av jentene nappet Miss Carter i ermet og forklarte hva prosessering var. Noen av guttene hadde allerede

plukket opp sauemøkk som de knipset på hverandre. Miss Carter delte ut skriveplater og ba alle om å tegne, og mens de var opptatt, spurte hun Will om han hadde planer om å gå på vårdansen på samfunnshuset. De andre lærerne snakker om at de skal gå, sa hun. Will sa at han ikke hadde tenkt noe særlig på det. Han måtte se an arbeidet. Men de tilstelningene er vanligvis ok. Kunne sikkert vært moro, det, sa han. Hvis du har tenkt på å invitere, så kan det hende jeg vil vurdere det, sa hun. Ansiktsuttrykket hennes ga han noe å tenke på. De hørte lyden fra ei oppkavet søye, og Gordon ba Will skrubbe hendene hvis han var ferdig. Will sa at han måtte i gang igjen. Han sa at hun burde følge barna tilbake nå. Hun sa han at hun kanskje ville se han på dansen. Jepp, det stemmer, sa han.

I verkstedet vasket Geoff Simmons hendene i den dype steinvasken; det rene vannet løste opp leira og rant i melkehvite strimer mot avløpet og ned i leirfella under. De fuktige krukkene på brettet tørket og ovnen var i ferd med å bli varm. I hekken utenfor vinduet til Mr. Wilson ventet en svarttrost oppi gresskålen som var full av blågrønne egg, mens fugleungene hakket i vei på skallene. På tv var det bilder av oversvømmelser i hele Nord-Europa: menn i vanntette drakter halte gummibåter gjennom gatene, sammenraste broer, druknede husdyr. Da konditoriet åpnet for sesongen, hadde gangbroa fremdeles ikke blitt gjenreist. Menighetsrådet skrev et hastebrev til Culshaw Hall Estate, og godset svarte at det var nasjonalparkens oppgave. Nasjonalparken var uenig. Elvevokteren sa at han bare kunne gjøre som han ble bedt om. De første små neslesommerfuglene begynte å pare seg, og fløy etter hverandre over neslebedene til hunnene satte seg ned et sted ute av syne og ventet på at hannene skulle komme etter. Oppsynsmannen fra besøkssenteret til nasjonalparken fulgte dem interessert i en time og skrev ned observasjonen, og da han kom tilbake på kontoret, arkiverte han den omhyggelig. Ved Reservoar nr. 11 gikk vedlikeholdsmannskapet langs toppen av demningen og så etter sprekker i overflaten eller synkehull. I den gresskledte skråningen var det jordhauger etter muldvarper som måtte håndteres. I skumringen fløy flaggermus i hopetall langs elva; de kom ned fra hvilestedene sine for å ta insektene som steg opp fra vannet. De beveget seg med elegant, lydløs dyktighet og var borte i samme øyeblikk som de ble sett. Vårdansen sluttet tidlig, da en slåsskamp mellom Liam Hooper og en av guttene fra Cardwell braste inn gjennom branndørene. Kampen ble raskt avsluttet, men det hadde rukket å bli skader, og Cardwell-guttene ble bedt om å gå. På parkeringsplassen utenfor ble Will Jackson nok en gang observert med Miss Carter fra skolen.

Martin Fowler arbeidet bak disken i slakterbutikken da mannen fra banken kom inn og sa at tida var inne. Hva er det du snakker om? spurte Martin. Han sendte mannen et stødig blick av den typen som en gang hadde vært nok til å ordne opp i ting. Mannen fra banken hadde noen mapper under armen og han sa til Martin at han trengte nøklene. Utenfor døra sto to menn til og ventet. Større, disse to. Kommer ikke på tale, sa Martin. Det klirret i kjetting bak han og Ruth kom ut fra bakrommet og spurte hva som foregikk. Mannen fra banken gjentok seg selv. Men vi har ikke fått noen skriftlig informasjon om dette, sa Ruth, ingenting. Hun kjente hvordan Martin resignerte ved siden av henne, og mannen fra banken virket medfølende. Saksbehandlingen har gått riktig for seg, sa han. Dokumentene ble sendt rekommandert og de ble kvittert for. Det var medfølelsen i ansiktet hans som ergret henne mest. Det var ingen grunn til medfølelse. Hun samlet opp pengene fra kassaapparatet da han snudde ryggen til, og fulgte Martin ut med et snev av verdighet hun fremdeles så i han. Mannen fra banken fikk skiftet lås før lunsj, og satt opp notiser i vinduene. Og det var det. De gikk hjem og de satte seg og hun orket ikke en gang å spørre Martin om en jævla forklaring. Fra den andre siden av elva kom lyden fra Sean Hooper som hogde stein; et regelmessig, skarpt slag som fulgte like etter at armen hans falt. Svalene for inn og ut av låvene. Brønndekorasjonstavlene ble hentet fram og tatt med ned til elva for å bli lagt i bløt. Mora til jenta var fortsatt hos Hunter og det var kjent at Jane Hughes besøkte henne innimellom. Hun ble aldri lenge, og ingen tenkte på å spørre hvordan besøkene var. Hun ville ikke sagt noe, så klart. Noen ganger tenkte hun at hun skulle ønske noen spurte, i det minste mannen hennes eller noen av kollegaene i prostiet. Men sånn var jobben. Hun parkerte bilen og gikk inn og en liten stund senere kom hun ut igjen. Jenta hadde blitt lett etter. Hun hadde blitt lett etter ved hvert eneste av reservoarene, rundt steinene i vannkanten og opp forbi tregrensa og i alle gjenspikrede bygninger og skjul. Hun kunne ha falt i vannet og druknet. Hun kunne ha blitt fanget i en eller annen stikkrenne eller sluse dypt der nede. Dykkerne hadde ikke funnet noe. Folk ønsket visshet. Folk følte seg innblandet. Martin Fowler arbeidet bak disken i slakterbutikken da mannen fra banken kom inn og sa at tida var inne. Hva er det du snakker om? spurte Martin. Han sendte mannen et stødig blick av den typen som en gang hadde vært nok til å ordne opp i ting. Mannen fra banken hadde noen mapper under armen og han sa til Martin at han trengte nøklene. Utenfor døra sto to menn til og ventet. Større, disse to. Kommer ikke på tale, sa Martin. Det klirret i kjetting bak han og Ruth kom ut fra bakrommet og spurte hva som foregikk. Mannen fra banken gjentok seg selv. Men vi har ikke fått noen skriftlig informasjon om dette, sa Ruth, ingenting. Hun kjente hvordan Martin resignerte ved siden av henne, og mannen fra banken virket medfølende. Saksbehandlingen har gått riktig for seg, sa han. Dokumentene ble sendt

rekommandert og de ble kvittert for. Det var medfølelsen i ansiktet hans som ergret henne mest. Det var ingen grunn til medfølelse. Hun samlet opp pengene fra kassaapparatet da han snudde ryggen til, og fulgte Martin ut med et snev av verdighet hun fremdeles så i han. Mannen fra banken fikk skiftet lås før lunsj, og satt opp notiser i vinduene. Og det var det. De gikk hjem og de satte seg og hun orket ikke en gang å spørre Martin om en jævla forklaring. Fra den andre siden av elva kom lyden fra Sean Hooper som hogde stein; et regelmessig, skarpt slag som fulgte like etter at armen hans falt. Svalene for inn og ut av låvene. Brønndekorasjonstavlene ble hentet fram og tatt med ned til elva for å bli lagt i bløt. Mora til jenta var fortsatt hos Hunter og det var kjent at Jane Hughes besøkte henne innimellom. Hun ble aldri lenge, og ingen tenkte på å spørre hvordan besøkene var. Hun ville ikke sagt noe, så klart. Noen ganger tenkte hun at hun skulle ønske noen spurte, i det minste mannen hennes eller noen av kollegaene i prostiet. Men sånn var jobben. Hun parkerte bilen og gikk inn og en liten stund senere kom hun ut igjen. Jenta hadde blitt lett etter. Hun hadde blitt lett etter ved hvert eneste av reservoarene, rundt steinene i vannkanten og opp forbi tregrensa og i alle gjenspikrede bygninger og skjul. Hun kunne ha falt i vannet og druknet. Hun kunne ha blitt fanget i en eller annen stikkrenne eller sluse dypt der nede. Dykkerne hadde ikke funnet noe. Folk ønsket visshet. Folk følte seg innblandet.

Da Jackson kom hjem, ble han fraktet på en bærestol fra ambulansen inn til den motoriserte senga som hadde blitt satt inn på rommet som vendte ut mot gata. Det hadde krevd mange forberedelser for å komme til dette punktet, men da ambulanspersonellet dro, kjente Maisie en bølge av panikk ved tanken på alt som måtte gjøres. Gordon og Alex hadde vært travelt opptatt med å gjøre klart rommet, men det var ikke godt å si om Jackson var fornøyd. Lammelsen i ansiktet hans hadde gått såpass tilbake at han så vidt klarte å snakke nå, men det stive ansiktsuttrykket gjorde det umulig å lese følelsene hans. Senga hadde blitt vendt mot vinduet slik at han kunne se nedover gata mot kirken. På den ene siden sto et bord med bekken og medisiner og en radio plassert like ved senga. Hjemmetjenesten skulle komme, og pleiere, og en fysioterapeut, men likevel var det en lang liste med ting som de selv måtte belage seg på å gjøre for han. Det oppsto en krangel den første kvelden, da han laget oppstyr om å bli matet. Det hadde ikke kommet noen innvendinger når det var pleierne på sykehuset, men å bli matet av kona var for mye. Han klarte å søle ut en bolle med suppe bare ved å vri hodet brått og sint til siden, og da Maisie var ferdig med å tørke opp, ba hun Gordon snakke til han. Han brukte ikke lang tid. Hvis du ikke lar oss mate deg, er du dau i løpet av ei uke, så

tenk deg godt om, sa han. Neste morgen spiste Jackson en skål med eggerøre. Gjennom vinduet kunne han se Les Thompson som vandret over slåttemarkene sine på den andre siden av elva og inspiserste det modnende gresset. Frøene var nok i ferd med å forme seg nå og bladene ville falle tilbake. Det var på tide å slå. De ville trenge en tørr periode snart hvis de skulle klare å få det inn. Det var prat om merkepelene som hadde blitt funnet i nærheten av Stone Sisters. Cooper innhentet opplysninger fra planavdelingen og skrev en artikkel i *Echo* om planene for et nytt steinbrudd. Gråtrostene hadde dratt til Skandinavia, der de bygde reir og la egg. En gjeng med omreisende flyttet inn i det gamle steinbruddet nede ved hovedveien. Tony spurte Martin om han hadde hørt noe mer fra Woods, og Martin svarte nei. Tony spurte om han ikke hadde vært litt vel paranoid angående hele greia, og siden det hadde gått nesten ett år, innrømte Martin at det kanskje stemte. Det var et tilbakelagt kapittel, sa han.

Den siste dagen før ferien skulket James og Liam og Deepak skolen og tok med seg syklene opp stien bak Reservoar nr. 3. De måtte trille det meste av veien opp fjellet. Det var løs skifer og dype furer og det gikk sakte. På toppen tok de drikke og potetgull fra ryggsekkene. Pappa har fått tilbud om en jobb i Newcastle, sa Deepak. Newcastle, sa James, hvorfor det? Newcastle er ikke så verst, sa Liam. Jeg har vært der. Onkelen min driver en sportsbutikk der. Jeg hjalp til i butikken en gang og da kom Alan Shearer for å kjøpe fotballstøvler. Han har leita etter jobb ei god stund, sa Deepak. Det er mammas idé. Han var skikkelig kresen på de støvlene, sa Liam. Har mora di lyst til å flytte til Newcastle? Egentlig ikke. Hun vil bare flytte et annet sted. Liker hun seg ikke her? Hun har vært litt stressa over å bo her helt siden Becky, sa Deepak. Det morsomme med Alan Shearer, forresten, er at han har knøttsmå føtter, ikke sant? Liam, hold kjeft. Onkelen din bor i Cardwell. Nei, det er den andre onkelen min. Du bare kødder. Mora di kødder. James lente seg forover og slo posen med potetgull ut av hånda til Liam. Liam kastet seg på sykkel og satte av gårde nedover fjellet. De så på at han bykset og skrenset nedover stien; støvet steg som ei sky bak han. Var det ikke mora di som egentlig ville flytte ut hit? Joda, men hun sier at det har forandra seg nå. Du veit. Hun sier at hun vil være nærmere familien. Har du familie i Newcastle? spurte James. Nei, men. Har han tenkt å ta jobben? Jeg veit ikke. Jeg tror ikke at han har lyst. Men mamma er skikkelig deppa. Hun gnåler om det hele tida. Newcastle, svarte faen, sa James. Jepp. De spiste opp potetgullet.

James dro på seg ryggsekken og rettet opp sykkelen. Skal vi gjøre dette, eller? Liam var nesten nede fra fjellet. Han hadde ikke tryna ennå. Deepak kom seg på sykkelen og så på James. Den sommeren. Rota du med henne, med Becky? James så på han. Altså, nei, egentlig ikke, sa han. Faen heller, Deepak, gjorde du? Nei, sa Deepak. Men jeg hadde lyst. Skal vi kjøre ned dette fjellet eller skal vi bare snakke om det, eller hva? sa James. Hold kjeft om det der. Nå kjører vi. De skranglet nedover stien; hodene var fulle av lyden fra syklene som skrenset i furene. Ved foten av fjellet kjørte de forbi Will Jackson, som var sent ute for å hente guttungen på skolen. Det var siste dagen før ferien og da han kom inn i klasserommet, hadde de andre barna gått. Han tenkte at dette var en fin anledning til å ta en prat med Miss Carter. Tom spurte og gravde om hva de skulle gjøre når de kom hjem, og Miss Carter var opptatt med å rydde, så da han gikk nedover korridoren med Tom, hadde det gått tre måneder uten at noe hadde blitt sagt. Antagelig var det ikke noe å si. Hun hadde sendt han tekstmeldinger, men han hadde bedt henne om ikke å gjøre det. Han ville ikke ha noen forviklinger. Han lurte på om forviklinger hadde vært feil ord å bruke. Kunne være at hun hadde blitt fornærmet. Det var ikke alltid så lett å vite. Han lurte på hva hun hadde gjort med undertøyet hans, om hun sparte på det eller om hun hadde kastet det. Det ville vært en enkel sak å sende det i posten, men det hadde hun ikke gjort. Hun hadde spurt om å få låne om morgenen, og dro på seg den blå- og hvitstripete boksersshortsen som hadde tatt seg mye bedre ut på henne enn den noen gang hadde gjort på han. Tettsittende, kunne være et passende ord. Han hadde aldri hørt noen snakke om hvor bra en kvinne kunne ta seg ut i en manns undertøy. Men der sto hun; ved fotenden av senga hans, de blå og hvite stripene hadde bøyd seg i alle retninger, med et krus te i hver hånd og et ansiktsuttrykk som kunne kortslutte sikringene til noen og enhver. Og senere, da hun snek seg ut av huset og gikk bakveien gjennom hagen og inn i skogen for ikke å bli sett, hadde han et øyeblikk tenkt at dette kunne være starten på et eller annet. Smaken av henne da han satt med et nytt krus med te og ikke drakk det. Will Jackson og Miss Carter fra skolen, det hadde en fin klang, men folk ville snakke. Og mora til guttungen ville bruke det mot han. Det var ikke noe behov for det. Han kunne gå andre steder. Men det var følelsen av madrassen som ga etter under han da hun kløv tilbake i senga igjen. Kraften hennes. Han måtte legge bånd på seg for ikke å storme ut bakdøra og følge etter henne gjennom skogen. Og etter de tekstmeldingene hadde det ikke vært noe. En beklemt stillhet. En fortsettelse på tralten. Men hun hadde fremdeles undertøyet hans, og han tenkte at det kanskje betydde at det ville komme en fortsettelse. Han skulle snakke med henne.

[...]

13.

August var tørr og stille og støv steg opp fra jordene og det var stor frykt for skogbrann i fjellene. De unge ringduene forlot reirene og øvde på å fly; de flakset opp fra trærne før de spente vingene i stiv glideflukt ned til bakken. Grevlingene var mer ute om nettene og beveget seg nærmere grensene for reviret sitt. Det var duftmarkering, og om morgenen kunne man finne små hauger med myk lort. I verkstedet sitt pakket Geoff Simmons krukker i silkepapir og bobleplast og la dem ned i pappesker som han forseglet. Folkene som hadde bestilt dem trodde de fikk vaser eller mugger eller kopper, men for han var det bare beholdere. Han merket eskene og bar dem nedover veien til postkontoret. Han lot døra stå på vid gap hele tida nå. Huset til Jones sto tomt. Det var usikkert hvor Jones hadde tatt veien, og ingen kunne bli enige om når han sist hadde blitt sett. Men huset forble mørkt, og da løvet falt, blokkerte det takrenna, og regnet begynte å renne under takskjegget og misfarget murpussen. Posten ble fortsatt levert, og man kunne se at den hopet seg opp bak glasset i ytterdøra. En kort stund hadde det blitt overveid om at han fremdeles kunne være der inne, død. Men Brian Fletcher visste hvor søsteren til Jones var, og da han forhørte seg, hadde han blitt fortalt at Jones fremdeles besøkte henne, så saken hadde blitt lagt død. Hva han gjorde med sitt eget hus var hans sak, sa folk. Irene stakk innom et par ganger, og ryddet hagen foran huset, og ordnet med rengjøring av takrennene. På cricketbanen endte kampen mot Cardwell med tap.

I september kom Rohan og James over fra Manchester og Sophie fra London, for å tilbringe dagen sammen med Lynsey. De hadde snakket om det i jula og det hadde tatt dem så lang tid å få det til. Den opprinnelige planen hadde vært å gå en tur, men James brukte fremdeles krykker, så de tok en kjøretur i stedet. De møttes hos Hunter en søndag morgen, og alle fire satt ved frokostbaren med kaffe og croissanter. Stuart var bortreist på jobb, men Jess holdt seg i nærheten, stilte spørsmål og snakket om hvor fort tida hadde gått siden de var tenåringer og vaglet seg på de samme høye krakkene. Jeg regner med at dere ikke har tid til å se på bilder nå, har dere vel? spurte hun. Jeg har noen fine fra siste skoledag. De var høflige, men sa at de måtte komme seg av gårde. Hun sto i døråpningen og så på at de trykket seg sammen i bilen til Sophie. Kjøkkenet bevet av stillhet bak henne. Olivia hadde allerede gått ut for dagen. Hun snudde seg og ryddet bort frokosten. De fire kjørte opp forbi besøksenteret i retningen mot adkomstveiene til de øvre reservoarene. De hadde ingen klar plan. Sophie spurte James hvor ille beinet hans var og han sa at han ikke var helt krøpling, men at han ikke kunne gå lenger

enn et par kilometer. Men det blir bedre, ikke sant? Så lenge jeg ikke gjør noe dumt. Som å falle ned fra Black Bull Rocks type dumt? Ja, nettopp. Så lenge jeg ikke gjør det en gang til, blir jeg bra. Og så lenge vi ikke holder deg nede og hopper på beinet ditt? Ja, det vil heller ikke hjelpe noe særlig. Greit. Jeg bare sjekker. Sophie kjørte opp den nye adkomstveien til vindturbinene og parkerte på toppen. Derfra kunne de se sju av reservoarene som lå som trappetrinn nedover mot landsbyen og elva bakenfor, og i den andre retningen motorveien. Vinden hadde tatt seg opp og bilen ristet. Dette vil nok blåse bort fyllesjuken, sa Rohan, og alle åpnet bildørene. James trengte hjelp til å stå stødig med krykkene, og Lynsey og Rohan gikk på hver sin side av han for å beskytte han for vinden. De gikk bortover åskammen. Turbinbladene sveipet rundt over dem. Skyene ble røsket fra hverandre og spredte seg i vinden og lyset rundt dem flakket. Lynsey huket armen i hans og lente seg lett mot han mens de gikk. De tre beveget seg sakte. Sophie var utålmodig og gikk i forveien, snudde seg for å ta bilder av dem med telefonen og deretter ventet hun på at de skulle ta henne igjen. Veien ble til et spor og sporet ble til en sti, og James begynte å skjære grimaser. De kunne se de gamle vannverksbygningene i enden av Reservoar nr. 7. De stoppet, og han sa at han trodde han hadde fått nok. Uvær var på vei innover fra motorveien og de ble enige om å snu og gå tilbake. Det var jo ikke akkurat Iron Man-utfordringa, men det får holde som første forsøk, sa Rohan. Vi prøver å gå litt lenger neste gang, ikke sant? James bet allerede tennene sammen av smerte og svarte ikke. Lynsey beholdt grepet rundt armen hans. Til våren, sa Sophie. Da går vi hele Greystone Way, alle fire. Hele? Det er en ti dagers tur, minst. Sett av tid allerede nå. Dere er vel ikke redde? Det er lenge å være borte, sa Lynsey. Hun sa ikke rett ut at Guy ikke kom til å like det, men de kunne se at det var det hun mente. Da de hadde kommet tilbake til bilen, var det bestemt at de definitivt skulle gjøre det til våren, men det var bare Sophie som oppriktig trodde de ville gjøre det. De dro tilbake til Sophie slik at Rohan og Lynsey kunne kjøre sine biler til sentrum, og de spiste lunsj på puben ved elva. Bygen hadde passert og det var akkurat varmt nok til å sitte ute. Rohan snakket litt om hvordan det gikk med musikken hans, og Sophie forsøkte å forklare oppstarten hun var en del av i London. Telefonen til Lynsey pep noen ganger, og den tredje eller fjerde gangen sa hun at hun måtte komme seg hjemover. James pekte plutselig forskrekket på noe på den andre siden av elva. Det var ingenting der, men da Rohan og Sophie snudde seg for å se, lente han seg forover og kysset Lynsey ømt på kinnet. Hun ristet fort på hodet og han smilte. Kom igjen, sa han og tok av seg skoene og sokkene og satte dem på bordet. Han ventet ikke på at de andre skulle slå følge og han telte ikke til tre, men da han hadde haltet bort til vannkanten, var de ved siden av han, barbeint, og Sophie og Rohan tok han i hver sin arm og hjalp han ned elvebredden. Lynsey

bar krykkene. Til og med på slutten av en lang sommer var vannet som kom ned fra fjellene gispende kaldt, og de holdt pusten mens de vadet over. Midt i stoppet de. De skulle dra i ulike retninger fra parkeringsplassen, og tre av dem hadde en lang reise foran seg. De var ikke klare til å dra. Vannet strømmet rundt anklene og virvlet rundt under broa. Ved uteserveringen hakkete en svarttrost på smulene under bordet deres. Elva var kald og i stadig bevegelse og de sto og så opp mot fjellene.

Dagene ble kortere, og lyset ble dunkelt og disig. Hagemøbler ble tatt inn. Kardeborrene langs elvebredden sto brune og høye, klorte stivt på lufta. Om kveldene ble de siste små ildgullvingene observert inne i bøkeskogen; de satt og sov på gress-stråene langs stien med hodet vendt nedover. Sola hang lavt over åsen da Les Thompson førte kuene ut av melkefjøset mot nattbeitet. Han stengte grinda bak dem og gikk tilbake til melkefjøset for en grundig rengjøring. Den metalliske lukten som varslet regn steg opp og lufta følte ladet og tett. Det kriblet før de første store dråpene falt og de kom som en forløsning. Susanna Wright sa opp leieavtalen i Close og flyttet inn med Ruth Fowler over butikken i Harefield. De hadde vært sammen i flere måneder nå, og de som hadde lagt merke til det, var bare overrasket over at det hadde tatt så lang tid. De hadde ikke kommet med noen stor kunngjøring, men de hadde heller ikke gjort noen innsats for å holde det hemmelig. De fortsatte å dyrke hver sin parsellhage. På byttedagene var Irene travelt opptatt i de ombygde låvene til Hunter. Hun tok først av sengetøyet og åpnet vinduene slik at madrassene ble luftet. Hun vasket og støvsugde og tørket støv, og gikk fram og tilbake mellom de tre enhetene mens gulvene tørket. Hun sang til arbeidet. Det var meldt regn, men ennå var gjennomtrekken varm og lyngfrisk. I det minste soverommet i endeenheten stoppet hun og ba en bønn, slik hun hadde gjort i mange år nå. Hun kjente den gamle trangten til å kikke under senga. Hun skiftet alle lakenene og dynene, satte fram velkomstkurver på kjøkkenbenkene, danderte nyskårne blomster i vaser og kanner. Hun lukket vinduene og låste dørene. Det var en enkel jobb, men hun så til at den ble gjort ordentlig. Folk visste at de kunne stole på henne. Hun la nøklene i lomma og gikk nedover innkjørselen; grusen knaste under føttene hennes. En time ennå til B&B-gjestene skulle ankomme stedet hennes. Tid nok til å sitte. En sjelden belønning, fremdeles.

I parsellhagene hadde den første frosten kantet vintergrønnsakene og laget sprekker i jorda. Cathy hadde trodd at Richard kom til å ta kontakt etter at han solgte huset til mora, og at han kanskje til og med ville ha funnet en grunn til vende tilbake til landsbyen. Men det hadde vært helt stille, og når hun forsøkte å ringe nummeret hans, var det en underlig ringetone som tydet på at han var i utlandet. Han svarte ikke før den tredje gangen hun ringte, og etter at de hadde snakket i noen minutter, sa hun at hun savnet han. Hun hadde innsett at hun savnet han, sa hun. Elva var høy og grumsete av torv og det var masse harr for dem som visste hvor man skulle lete. Ian Dowsett var ute i renna mellom mølledammene; han dro ei nymfe flue med søkke rundt steinene og ventet på det rette øyeblikket å nøkke til. Kulda var allerede i ferd med å trenge gjennom vadestøvlene. Det var vanskelig å stå ute i vannet like lenge som han ville ha gjort før i tida. Reservoarene var høye, og vinden som passerte gjennom dalen, skjøv vannet i bølger over toppen av demningene. Ved foten av barlinden på kirkegården trykket fuglekongene seg tett sammen i kulda. Den savnede jenta hadde ennå ikke blitt glemt. Den savnede jenta het Rebecca, eller Becky, eller Bex. Hun hadde blitt lett etter, overalt. Hun hadde blitt lett etter i lammeskjulene på gården til Jackson, folk beveget seg gjennom den tykke stanken av redde søyer og klatret opp på loftet og presset seg inn blant stablene med høyballer, og i mørket utenfor hadde lungene blitt fylt av store, gispende åndedrag med frisk luft mens folk trasket over jordet til de andre låvene. Hun hadde blitt lett etter i hulene og i steinbruddene, og i reservoarene og overalt i fjellene. Til ingen nytte. Det var drømmer om henne, fremdeles. Det var drømmer om at hun tok en buss til en jernbanestasjon og gikk på et tog som mistet kontrollen og ble kastet av skinnene. Det var drømmer der hun løp ned til veien og møtte en mann med en bil som tok henne til en ferje. Drømmer der hun løp og bare fortsatte å løpe, til veien, til en busstasjon, til en by der hun kunne finne nok steder å gjemme seg. Det var drømmer om å finne henne den natta hun forsvant, om å snuble over henne på heia mens mørket var i ferd med å senke seg og hjelpe henne tilbake til foreldrene. I drømmene sa foreldrene takk, i all hast, og folk mumlet noe om at det skulle da bare mangle.

Skyene skled over ansiktet til månen og det sølvskimrende lyset på jordene flakket inn og ut av fordypningene. En svarttrost beveget seg under hekken til Mr. Wilson, pirket rundt blant det falne løvet etter noe å spise. Ved elva slo elvevokteren hull i isen på mølledammen slik at ingen av barna skulle falle for fristelsen til å gå på den. Han brukte en lang stillasstolpe til å slå med, og det tok noen slag å komme gjennom. Flak av glassaktig is virvlet i det svarte vannet. Under takskjegget på kirken var flaggermusene sammenfoldet i dyp dvale og lufta

rundt dem var stille. I verkstedet sitt vasket Geoff Simmons dagens arbeid av hendene, den størknende leira løste seg opp og rant i melkehvite strimer mot avløpet og ned i leirfella under; det klare vannet steg opp til utløpet og rant rent i det åpne dreneringsrøret utenfor. Stammene til rotskuddene på de beskårne piletrærne til Hunter glimret i rødt og gull i det knappe vinterlyset. Det var julesanger i kirken, med levende lys og duften av kappet barlind og kristtorn. Molly Jackson sang et vers av *Hellige natt* solo; stemmen hennes skalv litt mens foreldrene så på fra motsatte sider av midtgangen. Da hun var ferdig, kikket alle ned på arkene for å finne teksten til det andre verset. Lyden av sangen bar ut i natta, ned til elva og skolen og cricketbanen. Elva rant tom og klar og virvlet rundt under broa. Det var skyer og kvelden var mørk og i gatene gikk folk med hodet bøyd. Fra husene skinte lysene varmt og ved torget flommet samtale ut fra puben. Det slo i bildører og noen ropte god natt og frontlyktene sveipet over veien, forbi parsellhagene, rundt og forbi bøkeskogen og besøkssenteret og bort mellom fjellene. Fjellene var en mørk silhuett. Reservoarene var matt metallgrå. Ved steinbruddet hang slengtauet over vannet. Fra senga lyttet Jackson til sangen i kirken. *Og lyset skinte over dal og fjell.*

Innledning til kommentaren

For en student kan oversettelsesteorien fortone seg som en lang rekke med enten-eller-valg. Helt siden Cicero (46 f.Kr) understreket at han oversatte *mening for mening*, ikke *ord for ord*, har oversettelsesteorien basert seg på dikotomier og motpoler. Det virker som om enhver teoretiker med respekt for seg selv, må lansere en begrepsdikotomi, og felles for de fleste, er at de dreier seg om det samme dilemmaet Cicero snakket om for over to tusen år siden. Det er ikke så rart, for språk er forskjellige, og oversetting vil alltid være preget av prioriteringer og kompromisser. Siden Cicero har det så klart dukket opp teoretikere som har fått større betydning enn andre. Friedrich Schleiermachers () hermeneutiske teorier på begynnelsen av 1800-tallet, for eksempel, har vært et viktig bidrag i diskursen. Frem til da hadde oversettingen vært preget av en *instrumentell* [instrumental] tilnærming (Venuti, *Genealogies of translation theory*: Jerome) der mening ble sett på som en invariant, og oversetterens oppgave var å formidle denne meningen på et annet språk. Med Schleiermacher skjer det en endring i synet på mening; han mener at den blir skapt i møtet med leseren gjennom *tolkning*, altså at den er ikke statisk og bestemt av avsenderen, men variabel. Schleiermacher var opptatt av den personlige leseropplevelsen og argumenterte for en avsenderorientert og fremmedgjørende oversettelse. Han ønsket å flytte leseren nærmere forfatteren, og var opptatt av at lesningen kunne gi innsikt og erkjennelse på et nivå som lå over det tekstuelle. Dette er tanker som lever videre i dagens teorier.

Eugene Nidas () begrepspar *dynamisk* [dynamic] og *formell* [formal] *ekvivalens* har også stått sentralt i oversettelsesteorien. Spesielt dynamisk ekvivalens har blitt et viktig begrep for min egen del, om enn i en noe videreutviklet form. Siden språk ikke er identiske, vil det være helt umulig å oppnå fullstendig ekvivalens, påpeker Nida. For skjønnlitterære tekster vil det derfor være mer hensiktsmessig å konsentrere seg om å formidle tekstens *effekt* [impact]. Nida understreker at oversettelsen ikke bare skal være en tekst som ligner kildeteksten; den må reflektere kildetekstens mening og intensjon, men det er altså effekten den har på leseren som er aller viktigst. Nida definerer en oversettelse basert på dynamisk ekvivalens som «the closest natural equivalent to the source-language message» (ibid, 151). Dette innebærer at teksten må hensyn til mottakerspråket og mottakerkulturen, den spesifikke konteksten for teksten/meningen og mottakergruppen som teksten er beregnet for.

Lawrence Venuti har i ettertid valgt å kategorisere Nidas tilnærming som instrumentell, altså at Nidas teorier tar utgangspunkt i mening som invariant (Venuti,

Genealogies of translation theory: Jerome 496). Selv er Venuti kritisk til den instrumentelle tilnærmingen fordi han mener det er med på å opprettholde maktstrukturer og status quo. Han argumenterer for at den eneste etisk riktige tilnærmingen til oversetting er en form for hermeneutisk tilnærming med fremmedgjøring som ideal (ibid).

Riktignok har oversettelsesteoriene og begrepene blitt utviklet og omformulert over tid, men kjernen er fremdeles den samme. Som fersk oversetter er det lett å tenke at det er meningen at man skal velge side; at man skal holde seg til én retning eller teori, og deretter trofast og konsekvent implementere denne i oversettingen. Men i praksis fungerer det ikke slik, ikke en gang innenfor samme tekst. Teoriens viktigste funksjon er å beskrive og forklare. Det er ikke hensiktsmessig å la oversettelsesteorien diktere hvordan oversettingen skal foregå. Likevel kan kunnskap om det teoretiske rammeverket være en verdifull ballast som oversetteren bevisst og ubevisst drar nytte av. Antoine Berman hevder at: «A translator without historical consciousness [...] is a crippled translator, a prisoner of his representation of translation and those carried out by the social discourse of the moment» (Venuti, Introduction 2). Mona Baker påpeker at den teoretiske delen i ethvert akademisk studium, har som mål å oppmuntre studentene til å reflektere over *hva* de gjør, *hvordan* de gjør det og *hvorfor* de velger en tilnærming fremfor andre alternativer (Baker, 2011, s. 1, mine uthevinger).

Schleiermacher var altså opptatt av den personlige leseropplevelsen og erkjennelse. Om forholdet mellom leser og forfatter sa han: «If his readers are to understand, they must be able to observe his characteristic manner of thinking and sensibility; [...]» (Schleiermacher 47). Denne tanken er videreført i nyere oversettelsesteori, og har resultert i teorier og begreper jeg opplever som mer pragmatiske enn teoriene som virker å være mest opptatt av oversettelse på et ideologisk nivå. Det er hovedsakelig disse som har dannet det teoretiske grunnlaget for oversettingen av *Reservoir 13*.

Spesielt Jean Boase-Beiers (2004) teorier om *stil* [style], *kommunikative ledetråder* [communicative clues], *poetisk effekt* [poetic effect] og *mind style* har vært viktige for min oversettelsen av *Reservoir 13*. Begrepet *mind style* har Boase-Beier hentet fra lingvistikken der det brukes for å beskrive lingvistiske mønstre som kan fortelle leseren noe om verdenssyn, holdninger eller ideologi; altså at stilen kan si oss noe om forfatterens *sinnstilstand* [cognitive state] (ibid, 281) Målet med oversettelsen er å gjenskape originaltekstens *mind style* og effektene av denne (ibid, 276). Dette minner om Schleiermachers tanker om at nærheten til

forfatteren kan gi erkjennelse på et metanivå, men også Nidas dynamiske ekvivalens, men i en videreutviklet og hermeneutisk form.

Boase-Beier støtter seg på Ernst-August Gutt som påpeker at all form for oversetting innebærer tolkning. Gutt baserer teoriene sine på begrepsdikotomien *direkte* og *indirekte* oversettelser. *Indirekte oversettelse* er kun opptatt av innhold, og uaktuell for mitt oversettelsesprosjekt. En *direkte oversettelse* er ikke bare opptatt av *hva* som blir sagt, men like mye *hvordan* det blir sagt. Prosa vil alltid være en direkte oversettelse, fordi *stilen* er helt avgjørende for hvordan ytringen blir tolket eller forstått, mener Boase-Beier (ibid). Hun hevder derfor at de *stilistiske virkemidlene* [stylistic devices] er de viktigste meningsbærende elementene i skjønnlitteraturen (ibid, 277). Stilistiske virkemidler omfatter alt som kan sies å være spesielt eller fremtredende i teksten, og de har to funksjoner: De forteller oss noe om (den antatte eller implisitte) *forfatterens intensjoner*, og de skaper en *poetisk effekt*. Det vil si at de har evnen til å påvirke leserens sinnstilstand (ibid, 278). Leseropplevelsen blir forsterket av følelsene eller metarefleksjonene som virkemidlene klare å frembringe i oss.

Underveis i arbeidet med denne oppgaven ble det overordnet målet for dette prosjektet stadig tydeligere. Målet er å gjenskape Jon McGregors fortellerstil og fortellerstemme på norsk på en måte som bevarer tolkningsmulighetene som finnes i den engelske kildeteksten. Mitt ønske er at norske lesere skal ha tilsvarende mulighet til å tolke teksten som lesere av originalteksten har. Jeg er altså først og fremst opptatt av en form for dynamisk ekvivalens. Jeg er dessuten enig med Boase-Beier som vektlegger stil. Det er de stilistiske virkemidlene som er de viktigste meningsbærende elementene i romanen. Karakterene og handlingen er viktige, men det er først og fremst stilen som skaper tolkningsrommet, og som opphøyer *Reservoir 13* til å bli noe mer enn en oppramsing av observasjoner.

Resten av denne kommentaren vil derfor hovedsakelig dreie seg om de stilistiske virkemidlene i *Reservoir 13*, og hvilke utfordringer de byr på i oversettingen. Jeg bruker eksempler fra kildeteksten for å illustrere utfordringer og vise hvilke løsninger jeg har valgt. Sidetallene i parentes bak de engelske utdragene henviser til kildeteksten. Referansene i parentes etter mine egne oversettelser henviser til sidetallet i denne oppgaven.

Oppbygging og struktur

Reservoir 13 er et romanprosjekt med tydelige rammer og klare føringer. Boken er delt inn i tretten kapitler som er omtrent like lange, og handlingen strekker seg over tretten år.

Epigrafen er hentet fra diktet *Thirteen Ways of Looking at a Blackbird*, Rebecca var tretten år da hun forsvant, og det er tretten reservoarer i området rundt landsbyen. Allerede her begynner det å bli tydelig at repetisjoner og mønstre er sentrale elementer i romanen. Livet i landsbyen følger et forutsigbart mønster, der tradisjoner og ulike tilstelninger markerer tiden som går. Året begynner med fyrverkeri, og deretter følger vårdansen, brønndekoreringen, cricketkampen og pantomimen i et kjent mønster for landsbybeboerne, og etter hvert leserne. Korte glimt fra hverdagen til de forskjellige karakterene, gir leseren innsikt i livene deres.

Hvis man henter ut avsnittene om melkebonden Les Thompson fra alle kapitlene og leser dem kronologisk, vil man se at avsnittene følger arbeidsdagen hans, fra klokka fire om morgenen da han «førte kuene over gårdsplassen til melking» (9), gjennom hele dagen, frem til solnedgang, da han «førte kuene ut av melkefjøsset mot nattbeitet» (31). Karakteren Les Thompson representerer altså en døgnsyklus. Cathy Harris går tur med Mr. Wilsons hund hver dag. Karakteren hennes tilfører dermed en langvarig og forutsigbar syklus som strekker seg over flere år. Avsnittene som handler om Jacksons gårdsdrift, er basert på en årlig syklus styrt av årstidsskiftene. Det er sauene som er hovedinntektskilden, og scenene skildrer arbeidet med sauene, fra de blir født til de sendes til slakting. Skildringene av naturen rundt landsbyen følger et tilsvarende mønster.

I tillegg til de sirkulære karakter- eller handlingskurvene, har McGregor vevet inn lineære livsløp. Glimtene fra livene til Austin og Su Cooper, Irene, Will Jackson og Martin Fowler er ikke preget av sirkularitet på samme måte som arbeidsdagen til Les Thompson. Ved å kombinere det lineære og sirkulære skaper McGregor et komplekst bilde der de individuelle livsløpene flettes sammen og blir til et kollektiv, i form av et lite lokalsamfunn. Det er avgjørende for strukturen at oversettelsen klarer å bevare de forskjellige markørene i teksten. Hvis den sirkulære strukturen ikke blir ivaretatt, er det en fare for at romanen kan fremstå som et sammensurium av karakterer og detaljer.

Intertekstuell kontekst

Som alle tekster er også *Reservoir 13* en del av et større tekstunivers. Vi leser tekster i relasjon til hverandre, og dette har betydning for hvordan vi tolker dem og hvilke forventninger vi har til dem. Dette kalles *intertekstualitet*. Ved å inkludere en epigraf hentet fra Wallace Stevens' dikt *Thirteen Ways of Looking at a Blackbird* skaper McGregor en kobling mellom romanen og diktet, og samtidig oppretter han en forbindelse til modernistisk litteratur og poesi. Det blir derfor naturlig å lese og tolke romanen med dette i bakhodet. For eksempel kan man tenke seg at McGregor er inspirert av andre modernistiske verk, både når det gjelder tematikk og ønsket om å eksperimentere med form og struktur. På denne måten blir epigrafen en retningsviser som peker mot modernismen som litterær sjanger. Dette kommer godt med, for *Reservoir 13* kan – ved første øyekast – gi inntrykk av å tilhøre krimsjangeren. Intertekstualiteten er viktig hvordan vi avgrensner sjangere og avgjør hvilken kategori en tekst tilhører, og dette har betydning for leserforventningene våre.

I *Reservoir 13* bruker Jon McGregor en del litterære virkemidler som er typiske for krimsjangeren, og dette vekker derfor til live leserforventninger knyttet til denne sjangeren. Både leseren og landsbybeboerne ønsker en oppklaring på saken. Flere steder i romanen er det lagt inn detaljer som kan tolkes som ledetråder som kan være viktige for å løse forsvinningsmysteriet. Farget av epigrafen, heller jeg mot at virkemidlene fra krimsjangeren bør forstås som en form for eksperimentering eller utforskning av leserforventningene.

I tillegg til virkemidlene fra krimsjangeren, inneholder romanen referanser til julesanger. Jeg vil diskutere de referansene som er inkludert i det oversatte utdraget helt på slutten av denne kommentaren.

Fortellerteknikk og stil

Til nå har jeg fokusert på «eksterne» faktorer, blant annet rammene McGregor har bestemt for romanprosjektet og den intertekstuelle konteksten, men nå er det på tide å forsøke å avdekke *hva* som blir sagt, *hvem* som sier det og *hvordan* det blir sagt.

I bokanmeldelsen av *Reservoir 13* i *The New Yorker* skrev James Wood at Jon McGregors prosa er «significant, and often surprising, because he wants to mix the mundane and the visionary, and because his books don't settle down into conventional forms: in his understated English way, McGregor is a committedly experimental writer» (Wood). Andre

anmeldere har også trukket fram det ordinære, hverdagslige og stillferdige i McGregors stil. Anmelderen i *The Irish Times* hevdet at «few writers have more consistently affirmed the luminous dignity of the everyday» (O'Donnell). Fortellerstilen i romanen er blitt beskrevet som dempet og intim, mediterende og ettertenksom (Reed), og som en poetisk repeterende levendegjøring av de små detaljene i hverdagslivet (Ganteau). McGregors lyriske observasjoner skaper tekster som er preget av varme og empati (Edwards). Anmeldernes oppfatning av McGregors fortellerstil underbygger min egen leseropplevelse.

Fortellerstemmen er lyrisk og lavmælt, på grensen til monoton, og den er empatisk, men samtidig nøktern og disiplinert. Dramatiske vendinger i handlingen tones ned gjennom ordvalg og plassbegrensninger. Fortellingen fortsetter ubønhørlig videre; på samme måte som tiden og livet. Språket er nøktern og økonomisk, spesielt i naturskildringene blir dette tydelig. Det blir aldri gjort noen forsøk på å personifisere eller menneskeliggjøre dyrene og naturen. De korte og konsise observasjonene og beskrivelsene gir leseren stor frihet til å fylle ut resten av scenen.

Til nå har begrepet forfatter referert til Jon McGregor, men fra nå av vil det også inkludere til den implisitte [implied]/antydde [inferred] forfatteren. En ytring eller mening må ha en avsender, men det trenger ikke være den ekte forfatteren. Den implisitte forfatteren er en tenkt forfatter, og kan være alt fra en karakter i fortellingen til en nærmest usynlig konstruksjon som har mye til felles med den virkelige forfatteren. I *Reservoir 13* sammenfaller den implisitte forfatteren med stemmen jeg velger å kalle hovedfortelleren. Synsvinkelen domineres av en allvitende og aural forteller som beveger seg fritt rundt. Den ser og får med seg alt og deler observasjoner som tilsynelatende ikke har noe med hverandre å gjøre. Den dokumentariske eller refererende stemmen blir stadig brutt av fokaliseringsskifter. Synsvinkelen veksler altså hele tiden mellom hovedfortelleren og en av karakterene. Her er et eksempel fra kapittel 1 som viser hvordan fokaliseringen og synsvinklene skifter (27):

At the school the lights were seen on early in the hall. Preparations were being made for the Christmas assembly. Jones had cut holly and fir from the woods, and Mrs. Simpson was on her knees arranging it around the nativity scene. Miss Carter asked Jones to hold the bottom of the ladder while she took some tinsel up. Ms French couldn't help noticing, glancing across from her half-finished wall of shepherds and cotton-wool sheep, that Miss Carter was wearing a skirt. And also that Jones was not keeping his eyes down. She didn't like to interfere but she thought it best to ask Jones to put the chairs out instead. When Miss Carter looked down to see no one holding the ladder she stood very still, and looked at the wall in front of her, and tried not to think about how recently Jones had polished the floor. She found herself thinking about Tom Jackson's father, Will, and about him not seeming the type to wander away from a ladder like that. She held on tight. There were carols in the church with candles and the smell of cut yew and holly.

Min oversettelse (17):

På skolen ble det observert at lysene i aulaen ble tent tidlig. Forberedelsene til juleavslutningen var i gang. Jones hadde kappet kristtorn og granbar i skogen, og Mrs. Simpson satt på kne og danderte det rundt julekrybben. Miss Carter ba Jones holde nederst på stigen mens hun klatret opp for å feste glitter. Da Ms French kikket bort fra den halvferdige veggdekorasjonen med gjetere og bomullssauer, kunne hun ikke unngå å legge merke til at Miss Carter hadde på seg skjørt. Og at Jones ikke vendte blikket ned. Hun likte ikke å blande seg inn, men hun tenkte at det var best å be Jones om å sette fram stolene i stedet. Da Miss Carter kikket ned og oppdaget at ingen holdt stigen, sto hun veldig stille og stirret i veggen rett framfor seg, og prøvde ikke å tenke på hvor nylig Jones hadde polert gulvet. Hun tok seg selv i å tenke på faren til Tom Jackson, Will, og at han ikke virket som typen som kunne gå fra en stige på den måten. Hun klamret seg fast. Det var julesanger i kirken, med levende lys og duften av kappet barlind og kristtorn.

I begynnelsen av dette sitatet er fokaliseringen eksternt. Den autorale fortelleren fører leseren inn i aulaen og gir et overblikk over hvem som er der og hva de gjør. Så skifter synsvinkelen til intern fokalisering gjennom Ms. French og beskriver hvordan hun oppfatter situasjonen med Jones som kikker opp under skjørtet til Miss Carter. Deretter skifter fokaliseringen igjen, og vi får vite hva Miss Carters tenker og føler da hun oppdager at Jones er borte. Den nest siste setningen kan ses på som en gradvis overgang fra intern fokalisering gjennom Miss Carter til eksternt fokalisering gjennom den autorale fortelleren. Den kan forstås både som en observasjon utenfra (noen ser at hun klamrer seg fast) og som intern fokalisering. I den siste setningen har fortellingen forlatt aulaen og synsvinkelen er tilbake hos den autorale fortelleren.

Selv om *Reservoir 13* domineres av en hovedforteller, er det svært mange karakterer som også får komme til orde. De hyppige fokaliseringsskiftene har derfor en viktig karakteriserende funksjon, og alle stemmene har sitt eget *register* [register]. Det vil si at de har sin egen måte å uttrykke seg på. Vi kan vurdere register ut fra graden av formalitet, innslag av slang/dialekt, ordforråd og setningsoppbygging. Mona Baker peker på fire faktorer som er avgjørende for valg av register: *Situasjonen* [field of discourse], *forholdet mellom personene* som er deltaker i diskursen [tenor of discourse] og *kommunikasjonsform* [mode of discourse] (Baker 14). Vi justerer registeret vårt ut fra hva vi anser å være passende i enhver situasjon. Språket og uttrykksmåten til en karakter kan fortelle oss noe om karakterens *mind style*, det vil si dens personlighet, holdninger og verdensbilde. I sitatet kan frasene «couldn't help noticing» og «[s]he didn't like to interfere but thought it best» bidra til å skape et bilde av Ms. French. Måten hun tolker situasjonen som utspiller seg på andre siden av rommet og at hun føler seg forpliktet til å gripe inn, sier noe om holdningene hennes. Dessuten er det interessant at hun anser det som viktigere å få hindret Jones fra å se under skjørtet til Miss

Carter, enn at noen passer på stigen slik at Miss Carter ikke faller ned. At Ms. French tilsynelatende ikke føler noe behov for å ta over for Jones og støtte stigen selv kan også si noe om personligheten hennes. I oversettelsen var jeg opptatt av å bevare tonen til Ms. French. Ved å holde meg tett opp mot kildeteksten og bruke nokså formelle uttrykk, som «kunne hun ikke unngå» og «hun tenkte at det var best», har jeg forsøkt å formidle den «korrektheten» eller «anstendigheten» som ligger til grunn for Ms. Frenchs vurdering og innblanding.

Det mest fremtredende registeret vi møter i *Reservoir 13*, tilhører den autorale fortelleren. Det blir aldri avslørt hvem fortelleren er, men registeret skiller seg fra de andre karakterene og inviterer til tolkning og spekulasjon. Innledningsvis nevnte jeg at det overordnede målet med oversettingen var å formidle stilen på en slik måte at tolkningsmulighetene ble ivaretatt. For å få dette til var jeg helt nødt til å fange fortellerstemmen og gjengi den på en overbevisende måte. Så hva er det som kjennetegner stemmen til den autorale fortelleren?

Passive konstruksjoner

Jeg har blitt advart mot å bruke passive konstruksjoner i kreativ skriving. Argumentene går som regel ut på at passive konstruksjoner frarøver teksten liv og vitalitet, setningene blir svakere, skrivingen fremstår som slurvete og de skaper en uheldig avstand mellom leser og handling. Fortelleren i *Reservoir 13* velger likevel å uttrykke seg i passive former. Jeg har plukket ut tre setninger som er representative for fortellerstilen: «This was no time of year to have gone up on the hill, it was said» (2); «Later in the day the vicar was seen driving to the Hunter place» (9) og «In the village hall the trestle tables were laid with green cups and saucers [...]» (4). Selv om jeg har blitt advart mot å bruke passive former i egen skriving, var det aldri aktuelt å omskrive de passive konstruksjonene i oversettelsen. For selv om disse formene er vanligere i engelsk enn i norsk, er bruken likevel så gjennomgående og utbredt at konstruksjonene må ses på som et stilistisk virkemiddel. At språket kan bli oppfattet som svakt eller slurvete, får så være. For det første fordi denne typen omskriving ville være respektløst overfor det verket jeg arbeider med, og for det andre fordi jeg mener kritikken er feil (i det minste i dette tilfellet). Oversettelsene av disse setningene ble slik: «Dette var ikke tida på året for å gå opp på fjellet, ble det sagt» (6); «Senere på dagen ble presten sett kjørende på vei til Hunter» (9) og «På samfunnshuset ble bukkebordene dekket med grønne kopper og skåler [...]» (9).

En eventuell omskriving for å fjerne (eller redusere bruken av) de passive formene ville kreve at jeg la til et subjekt, for eksempel *noen*. Eller at jeg fjernet verbene som indikerer at noe er blitt sett eller hørt. Ingen av disse løsningene ble noen gang seriøst vurdert. De passive formene har en funksjon. Jeg tror bestemt at det er meningen at det skal være umulig å avgjøre *hvem* som snakker, ser og dekker bordene. Den som observerer, utelates fra setningen, og effekten er en form for anonymisering, slik at ingen blir nødt til å ta på seg ansvaret for det som blir fortalt. Hovedfortelleren kan kanskje ses på som landsbyens egen stemme. Hvis bygdesladderer snakket med én stemme, kunne den høres ut omtrent som den autorale fortelleren. Jeg forsøkt å bevare de aller fleste passive formene, selv om dette enkelte steder har ført til et litt underlig og omstendelig språk. Jeg innser at det er en viss mulighet for at den norske leseren vil stusse over setningsoppbyggingen, men tror egentlig at det dreier seg om å bli *vant* til stemmen, fordi den er såpass markert.

Andre syntaktiske konstruksjoner

Den autorale fortelleren i *Reservoir 13* har en tendens til å begynne setninger med et substantiv i bestemt form eller et formelt subjekt. Det gjør at mange av de engelske setningene begynner med determinativet *the* eller det formelle subjektet *there*. Mange av setningene begynner altså med samme lyd og toneleie. Dette skaper rytme, eller kanskje man heller skal si en form for jevn flyt eller monotoni. Jeg opplever at melodien i språket har en nokså forutsigbar og regelmessig grunntone. Denne grunntonen blir ofte avbrutt med setninger som begynner med helt andre lyder, men alliterasjonen i begynnelsen av setningene er likevel fremtredende nok til å skape en poetisk effekt. Jeg har funnet frem et sitat fra kapittel 2 som illustrerer dette (41):

Through the window he could see Les Thompson walking his fields across the river, checking on the ripening grass. The heads would be forming and the leaves falling back. The cut was due. They would need a dry period soon if they were to get it in. There was talk about the survey stakes which had been found near the Stone Sisters.

Dette klarte jeg ikke å gjenskape på norsk. Jeg valgte å prioritere et idiomatisk språk og dette gikk på bekostning av alliterasjonen i kildeteksten (24):

Gjennom vinduet kunne han se Les Thompson som vandret over slåttemarkene sine på den andre siden av elva og inspiserte det modnende gresset. Frøene var nok i ferd med å forme seg nå og bladene ville falle tilbake. Det var på tide å slå. De ville trenge en tørr periode snart hvis de skulle klare å få det inn. Det var prat om merkepelene som hadde blitt funnet i nærheten av Stone Sisters.

Jeg klarte riktignok å bevare alliterasjonen i begynnelsen av tre siste setningene, men ikke i hele veien. Jeg kompenserte til en viss grad ved å ha mer bokstavrim i setningen «Frøene var nok i ferd med å forme seg nå og bladene ville falle tilbake», men dette blir på et annet nivå og gjensker ikke rytmen som skapes av alliterasjonen i begynnelsen av setningene i kildeteksten. Jeg vil komme tilbake til syntaktiske konstruksjoner senere i denne kommentaren.

Register

Den autorale fortelleren er tilbakeholden og korrekt, kanskje til og med påtatt formell enkelte steder. Britisk engelsk er riktignok mer formelt enn norsk, men det kan likevel gi en indikasjon på hva som vil være et passende norsk register for fortelleren. Språket er nokså nøytralt og standardisert, med få innslag av dialekt eller slang. Men på norsk kan vi velge mellom formelle og mindre formelle varianter, og siden det ikke finnes noe tilsvarende på engelsk, er det ikke sikkert at språket i kildeteksten vil gi noen klar indikasjon på hvor formelt eller uformelt språket bør være. Det blir ofte opp til oversetteren å vurdere om det passer å hunkjønnsformer av substantiver, og radikale former som *tilbydde*, *betydde*, *bevegde* og *håpte* i stedet for de mer formelle variantene, *tilbød*, *betød*, *beveget* og *håpet*. Jeg holdt lenge på de radikale formene, men fortellerstemmen virker så avmålt og presis at jeg til slutt bestemte meg for å bruke formelle varianter for å bevare dette korrekte og omstendelige i stemmen. Dessuten ville en liten korrigerende av hovedfortellerens register, gjøre det enklere å skille dens fortellerstemme fra stemmene til de andre karakterene.

Når synsvinkelen skifter, endrer også registeret seg. Ved intern fokaliserings forsvinner de passive formene fullstendig. Dette er for så vidt naturlig, men det krever at oversetteren har oversikt over synsvinkelskiftene og at hen klarer å holde orden på de ulike registrene. Mange av karakterene har et forholdsvis likt ordforråd som hovedfortelleren, men de uttrykker seg på en mer direkte måte. I det oversatte utdraget får Martin Fowler nokså liten plass, men hans register er spennende og underholdende fordi det står i sterk kontrast til hovedfortelleren. Martins synsvinkel presenteres ofte som *stream of consciousness*, med hissige tirader og

detaljer som tyder på at han har forsøkt å gå i terapi etter skilsmissen (se f.eks. s. 97 i engelsk original).

Tenåringenes register skiller seg naturlig nok også tydelig ut. De bruker flere banneord, noe slang og ufullstendige setninger. Dette er hentet fra en dialog i kapittel 2 (42):

Your mum wants to move to Newcastle? Not really. She just wants to move somewhere else. Doesn't she like it here? She's been a bit weird about living here, ever since Becky, Deepak said. Funny thing about Alan Shearer, right, he's got really tiny feet? Liam, shut up. Your uncle lives in Cardwell. No, that's my other uncle. You are so full of shit. Your mum's full of shit. James leant across and smacked the bag of crisps from Liam's hand.

Basert på beskrivelsene av ungdommene og scenene som er skildret fra deres synsvinkel har jeg landet på et nokså radikalt register. Jeg mener det er belegg for dette ut fra talemåten deres. I dialogen over sier noen «Liam, shut up». Dette kan oversettes som «Liam, ti stille», noe som ville være muntlig, men nokså mildt. Et annet alternativ er «Liam, hold tåta». Dette ville jeg oppfattet som litt barnslig og et underlig stilbrudd i denne konteksten. Riktignok er ungdommene bare 14 år i denne scenen, men leserne vet at de banner og drikker allerede. Likeledes kan «you are so full of shit» dempes og oversettes som «du bare jucer» eller «du bare tuller». Men i denne konteksten dreier det seg tross alt om tenåringsgutter på tur. Ved å kombinere radikale former og slang, endte jeg derfor opp med denne løsningen (24):

Han har leita etter jobb ei god stund, sa Deepak. Det er mammas idé. Han var skikkelig kresen på de støvlene, sa Liam. Har mora di lyst til å flytte til Newcastle? Egentlig ikke. Hun vil bare flytte et annet sted. Liker hun seg ikke her? Hun har vært litt stressa over å bo her helt siden Becky, sa Deepak. Det morsomme med Alan Shearer, forresten, er at han har knøttsmå føtter, ikke sant? Liam, hold kjeft. Onkelen din bor i Cardwell. Nei, det er den andre onkelen min. Du bare kødder. Mora di kødder. James lente seg forover og slo posen med potetgull ut av hånda til Liam.

I andre scener med ungdommene har jeg oversatt *bullshit* med *pisspreik* (20) og *bullshitting* med verbet *å kødde*. Lynseys argument for ikke å fortelle noen om kontakten med Becky Shaw, «It would only get the rest of us into all sorts of shit» (17), har blitt til «Det skaper bare jævla masse trøbbel for oss andre» (13). Variantene jeg har gått for i dialogen mellom ungdommene må sies å være mer folkelige og muntlige enn dialektale. Dette er også intensjonen, siden kildeteksten ikke reflekterer dialekt.

Registeret endrer seg i takt med synsvinkelen, og i en roman med et så stort karakterregister og så mange stemmer kan det være vanskelig å holde orden på dem alle. Det blir også veldig

vanskelig å skape registre som er så forskjellige at de er gjenkjennelige. Fortellingen stopper aldri lenge opp hos en karakter, og det er litt begrenset hvor godt et register kommer frem i et slikt glimt. Noen karakterer har et utpreget register, men veldig mange er også nokså like.

Jeg vurderte lenge om registeret til presten, Jane Hughes, kunne være litt mindre formelt enn hovedfortelleren. Det ville i så fall dreie seg om å velge noen radikale former som *håpte*, *betydde* og *bevegde*. Jeg kunne ikke finne belegg i teksten for å bruke dialekt eller slang til å farge språket hennes. Grunnen til at jeg vurderte dette, er at Janes Hughes fremstilles som en «moderne» og «jordnær» prest. Hun vil samle inn penger til Amnesty og synes at det er helt greit at pantomimen blir framført i kirken da samfunnshuset blir pusset opp (se s. 237 i engelsk kildetekst). Grunnen til at jeg gikk bort fra det, var fordi jeg var redd forskjellene ville ikke ville være tydelige nok, og at leseren ville oppfatte det som inkonsekvent og vakkende språk, ikke et personlig register. De ville det virke mot sin hensikt.

Tegnsetting

I et seminar om oversettelse tidlig på 2000-tallet påpekte Tom Lotherington at forlagene ikke nødvendigvis tillater den samme graden av kunstnerisk frihet i oversettelser som de aksepterer i originalverk. Selv om norske oversettere i dag stort sett holder seg tett opp mot kildeteksten, kan det være at forlagene ønsker å luke ut altfor kreative påfunn (Behrens 30). En kreativ løsning er risikabel, fortsetter Lotherington, fordi den kan vekke negative reaksjoner hos kritikerne (ibid.). Derfor må oversetteren vurdere i hvilken grad de «kreative påfunnene» kan og bør bevares i oversettelsen.

I *Reservoir 13* har Jon McGregor benyttet seg av flere «kreative påfunn», og et av dem er inkonsekvent tegnsetting. Det er ingen grunn til å anta at McGregor er slurvete med tegnsettingen, heller tvert om. Romanen er svært gjennomført i form og oppbygging. Språkets flyt og rytme brukes for å fremheve stemninger og meninger, og tegnsettingen er ett av virkemidlene McGregor har brukt for å gi teksten et jevnt, nesten monotont preg. Jeg tok utgangspunkt i de norske tegnsetningsreglene, men innså at jeg ikke kunne følge disse slavisk. Det ville endret rytmen og tonen for mye. Jeg var spesielt redd for at den jevne duren i den engelske kildeteksten, kunne bli stakkato og oppstykket hvis jeg forholdt meg strengt til norske tegnsetningsregler. På den annen side ønsket jeg å være så konsekvent som mulig i tegnsettingen, slik at det tydelig kommer frem at det er et bevisst virkemiddel. Det var enkelte

regler jeg jeg ikke ønsket å bryte, fordi jeg tror at bruddet i seg selv ville være så iøynefallende at det ville ødelegge setningsflyten og trekke oppmerksomheten bort fra handlingen. Jeg har, for eksempel, valgt å konsekvent sette komma før konjunksjonen *men* når den binder sammen to setninger, selv om forfatteren ikke har vært like konsekvent:

«It was the first day back but they weren't saying much» (6).

«The wardens put out extra chairs, but people were still left standing along the aisles» (6).

«The grass was high but the weather had been low for days» (14).

«It was a small room, but everything the babies would need seemed to fit» (22).

Mine oversettelser:

«Det var første skoledag etter ferien, men de sa ikke stort» (10).

«Kirkehjelperne satte fram ekstra stoler, men likevel måtte folk stå i midtgangene» (10).

«Gresset var høyt, men skyene hadde vært lave i dagevis» (12).

«Det var et lite rom, men det så ut til å være plass til alt babyene ville trenge» (16).

Jeg har like konsekvent forholdt meg til McGregors punktumer, og verken fjernet eller lagt til punktum i målteksten. Jeg har også respektert at replikkene ikke skal markeres på noen måte.

Jeg har i noen situasjoner valgt å bruke semikolon som skilletegn der det forekommer presens partisipp i kildeteksten. Partisippformene krever omskriving på norsk, og målet har vært å forsøke å bevare flyten og melodien i språket i omskrivingen. Jeg synes semikolonet fint markerer den lille pausen og skillet mellom setningene, uten å bli for dominerende.

Beskrivelsen av Austin som nybakt tvillingpappa, er et godt eksempel på en setning som inneholder presens partisipp (25): «When he turned to close the door he stood on the threshold for a moment, looking down at the street, as if expecting or perhaps even hearing applause».

Og dette er min oversettelse med semikolon: «Da han snudde seg for å lukke døra, ble han stående på terskelen en liten stund; han kikket ned på gata, som om han forventet, eller kanskje til og med hørte, applaus» (20). Det ville være mulig å bruke en konjunksjon i stedet for semikolonet, men siden konjunksjoner allerede blir hyppig brukt som bindeledd i teksten, forsøkte jeg å unngå dem der McGregor har valgt andre løsninger. Dette eksemplet illustrerer også forskjellen i kommabruken, der jeg har satt komma på begge sider av det parentetiske

tillegget, mens McGregor har valgt ikke å bruke skilletegn. Det er opplagt at tegnsettingen har betydning for språkets rytme, og følte det riktig å slippe opp litt i enkelte situasjoner. For eksempel har jeg, i mange tilfeller, valgt å følge kildetekstens tegnsetting når det dreier seg om sideordnede helsetninger og leddsetninger, selv om denne bryter med engelske kommaregler. Jeg har vurdert hvert tilfelle individuelt. Hvis fravær av skilletegn gjør at meningen blir uklar, har jeg valgt å følge kommareglene i *Skriveregler* (Vinje). Hvis fravær av komma ikke har betydning for meningen, og de ikke forekommer i kildeteksten, har jeg respektert McGregors tegnsetting.

Allerede på første side er det et godt eksempel på setninger som er bundet sammen med konjunksjon uten komma (1): «They kept their eyes down and they didn't speak and they wondered what they might find. The only sounds were footsteps and dogs barking along the road and faintly a helicopter from the reservoirs». Min oversettelse følger kildetekstens tegnsetting (8): «De så ned og de snakket ikke og de lurte på hva de kunne finne. De eneste lydene var fottrinn og hunder som gjødde langs veien og i det fjerne et helikopter fra reservoarene». Ved å bare bruke konjunksjon blir overgangene mellom setningsleddene visket ut og rytmen bli monoton. Samtidig får setningene også et litt åndeløst preg; folkene som skal ut og lete er nervøse eller oppspilt, men holder det for seg selv. Ved å ikke legge inn pustepauser i form av komma, gjenskapes denne åndeløsheten helt fysisk hos leseren. Dette ønsket jeg å gjenskape i den norske oversettelsen, og jeg valgte derfor en mellomløsning og et kompromiss mellom norske tegnsettingsregler og McGregors «kreative påfunn».

Intratekstualitet

Ulike former for repetisjoner er et av de mest fremtredende stilistiske virkemidlene i *Reservoir 13*. Per Qvale kaller denne typen interne kryssreferanser for intratekstuell kontekst (Behrens 14). Gjentakelsene kan være enkeltord som står nærme hverandre, men de kan også være hele setninger, passasjer eller scener som blir gjentatt flere ganger i romanen. De kan være helt identiske, men de kan også inneholde justeringer som er så små at leseren likevel fanger opp ekkoet. En del av kryssreferansene er nedtonet og kan være vanskelig å få øye på. Målet mitt var i utgangspunktet å formidle alle gjentakelsene i den engelske kildeteksten i den norske versjonen, men det viste seg at dette ikke alltid var mulig eller ønskelig. Denne utfordringen var hovedsakelig knyttet til leksikale repetisjoner av enkeltord som kan oppfattes som markører, og som blir brukt gjentatte ganger i løpet av romanen. Et av disse ordene er

adjektivet *thick* og adverbsformen *thickly*, som er brukt over 40 ganger i teksten. I det oversatte utdraget gjentas adjektivformen minst fem ganger:

«A thick band of rain was coming in» (2).

«The cow parsley was thick along the footpaths and the shade deepened under the trees» (14).

«[...] Les Thompson led his herd across the yard to the milking parlour while the sky was still thick above the trees» (34).

«The days shortened and the light grew hazy and thick» (321).

«The river was high and thick with peat [...]» (323).

Mine oversettelser:

«En kraftig regnbyge var på vei innover» (6).

«Det var tykt med hundekjeks langs gangstiene og under trærne ble skyggene mørkere» (12).

«[Les Thompson førte] flokken over tunet til melkefjøset mens himmelen fremdeles lå tung over trærne» (22).

«Dagene ble kortere, og lyset ble dunkelt og disig» (33).

«Elva var høy og grumsete av torv [...]» (34).

I utgangspunktet ønsket jeg at alle gjentakelsene i kildeteksten også skulle være synlige i målteksten, men jeg forsto raskt at dette ikke ville fungere. Det forutsatte at jeg klarte å finne ett norsk adjektiv som kunne brukes hver gang *thick* ble brukt i kildeteksten. Det ville opplagt være mulig å vektlegge den formelle ekvivalensen på ordnivå, men jeg anså at det kunne bli et forstyrrende element. Riktignok ville gjentakelsen blitt bevart, men beskrivelsene kunne bli forvirrende og vanskelige å se for seg. Jeg valgte derfor å gå bort fra tanken om å finne dette ene norske adjektivet som var så synonymt med *thick* at det ville passe inn i enhver kontekst. For eksempel bruker vi gjerne *kraftig* eller *tung* for å beskrive en regnbyge. *Sky* i det tredje eksemplet oversettes ofte som *himmel*. En *tung himmel* kan fungere, eller et *tykt skydekke*. I det fjerde eksemplet dreier det seg om en beskrivelse av lys. *Hazy* kan her oversettes med *dunkelt*, *tåkete* eller *disig*, men det er ikke opplagt hvordan man skal forstå *thick* i denne setningen. Til slutt valgte jeg å bruke kombinasjonen *disig og dunkelt*, både fordi jeg antar at beskrivelsen er dekkende, men også fordi ordvalgene bevarer rytmen eller melodien i setningen. I det siste eksemplet er det fullt mulig å si at elva er tykk av torv, men det er vanligere å bruke *grumsete* om vann. Det som kjennetegner vann som har blitt filtrert

gjennom torv eller myr, er jo den brunlige fargen og at det er uklart, ikke at det har blitt tykttflytende. Jeg har gjort flere tilsvarende vurderinger underveis i oversettingen, men funnet ut at det er andre gjentakelser som har større betydning for romanens stil.

Tekstuelle ekko

Jeg valgte altså ikke å vektlegge leksikale gjentakelser for enhver pris, delvis fordi jeg ikke anså dem for å være like viktige som de tekstuelle ekkoene i teksten. Tekstuelte ekko er også gjentakelser, men i denne oppgaven er begrepet forbeholdt setninger, passasjer og scener, ikke enkeltord. De tekstuelle ekkoene i *Reservoir 13* er så mange og iøynefallende at de antagelig vil bli husket som et av romanens særtrekk. Funksjonen til ekkoene varierer. I en scene i kapittel 8 fremhever ekkoet Irenes frykt for sønnen, som blir gradvis mer voldelig. «But he was a big lad now» (190), tenker Irene som en forklaring på hvorfor det er blitt vanskeligere å gripe inn og sette grenser for sønnen. Noen linjer senere gjentas setningen: «And she could always unplug the thing, if anything bad started happening. Although what would Andrew do then. He was a big lad now» (190). Ekkoet er markerer begynnelsen og slutten på en kvernende tankerekke og gir leseren innsikt i Irenes personlighet; vi ser hvordan tankene hennes sirkler rundt frykten for hva sønnen kan gjøre mot henne, og at hun ikke klarer å finne en løsning på problemet.

De tekstuelle ekkoene rammer ikke bare inn karakterenes tanker; de fungerer også som grensemarkører i tid og rom. Alle kapitlene (bortsett fra det første) begynner med, «At midnight when the year turned...» (Min oversettelse: Ved midnatt da året rundet...). Dette er en tydelig tidsmarkør som indikerer slutten på et år og begynnelsen på et annet. Ekkoet understreker det repetitive og forutsigbare. Verbet *turned* indikerer kontinuitet og fortsettelse, men samtidig også et vendepunkt. Jeg så for meg en klokke og hvordan urviseren passerer tolv og begynner på en ny runde. Derfor valgt jeg å bruke *rundet* i oversettelsen, fordi det antyder en sirkulær bevegelse, ikke en u-sving eller helomvending. Åtte av kapitlene begynner med, «At midnight when the year turned there were fireworks...» (Min oversettelse: «Ved midnatt da året rundet var det fyrverkeri...»). Passasjen er også brukt tidlig i det første kapittelet, men ikke som første setning.

Når nesten alle kapitlene begynner på samme måte, blir brudd på mønsteret ekstra tydelig. Det skapes en forventning om hvordan kapittelet skal begynne og man blir overrumplet når det ikke skjer. Kapittel 9 begynner slik: «At midnight when the year turned Rohan found

Lynsey on the dance floor at the village hall and kissed her while ‘*Auld Lang Syne*’ was sung (213). Denne begynnelsen overrumpler leseren like mye som kysset overrumplet de to ungdommene. Bruddet fra ekkoet har en forsterkende effekt på scenen som skildres, men det er også med på å understreke at skjer ting som gjør at det sykliske mønsteret tross alt ikke er helt forutsigbart. Den monotone repetisjonen er ikke *helt* identisk; den er bare lik nok til å bli opplevd som gjenkjennelig og kjent.

Noen av de tekstuelle ekkoene fungerer også som romlige grensemarkeringer. De hjelper til med å opprettholde den nokså skarpe grensen mellom landsbyen og verden utenfor. Variasjoner av ekkoet «On the television...» innleder en kort beskrivelse voldsomme og tragiske bilder hentet fra en nyhetssending. Ofte dreier det seg om naturkatastrofer og menneskelige ofre, og skildringene har et dystopisk preg. De fungerer som en skarp kontrast til hverdagen i landsbyen. Landsbybeboerne ser på nyhetene, men det virker ikke som om de føler at noe av det som blir vist angår dem. Dette er en skjør illusjon som blir knust flere ganger i løpet av romanen. For at ekkoene skal fungere, må det være nok repeterende elementer til at man kan høre gjenklangen. Dette innebærer at oversettelsene må være konsekvente gjennom hele teksten.

Kulturspesifikke referanser

Handlingen i *Reservoir 13* er lagt til en landsby i Peak District i nåtiden. De fleste norske leserne vil ha et forholdsvis klart inntrykk av England; vi har engelsk på skolen, mange har reist rundt i landet i forbindelse med jobb eller ferie og vi får jevnlig informasjon og bilder via media som fyller ut bildet vi har av landet. Konteksten for romanen er derfor ikke spesielt eksotisk, og det er naturlig å beholde en god del av de kulturspesifikke referansene slik de står i kildeteksten. Likevel kan jeg ikke ta for gitt at den norske leseren har samme forståelse av kulturen som den britiske leseren. Hvordan jeg skulle håndtere de kulturspesifikke referansene, ble altså vurdert ut fra hva jeg kunne forvente at norske lesere skulle ha forhåndskunnskap om. Jeg vurderte hvert enkelt tilfelle individuelt og endte med forskjellige løsninger, men i de fleste tilfellene dreide det seg om å velge mellom tre løsninger: Beholde referansen slik den sto i teksten, beholde referansen, men legge til en forklaring, eller en omskrivning for å gjøre referansen mer forståelig. Dette innebar som regel en form for generalisering.

Jeg har merket meg flere steder i teksten der jeg opplever at fortelleren avslører en nærere tilknytning til landsbyen enn det hen tilsynelatende ønsker å gi inntrykk av. De to tilfellene som er inkludert i det oversatte utvalget kan begge sies å være dialektale innslag. Første setning er hentet fra kapittel 1, mens leteaksjonen fremdeles pågår (1-2): «Jackson's sheep had taken the fear and scattered through a broken gate, and he'd been up all hours bringing them back». Jeg leser *had taken the fear* som et dialektalt uttrykk, selv om det ikke er veldig markert. En stund vurderte jeg om *hadde fått hetta* kunne passe, men jeg var av den oppfatning at løsningen kunne bli oppfattet som mer markert enn det engelske uttrykket. Til slutt valgte jeg derfor et veletablert uttrykk som er muntlig og folkelig, uten å være et stilbrudd (6): «Sauene til Jackson hadde blitt vettskremt og rømt gjennom ei ødelagt grind, og han hadde vært oppe til langt på natt for å gjete dem tilbake».

Litt senere i kapittel 1 dukker det opp enda en passasje som jeg tolker som et dialektalt innslag: «On the allotments the purple broccoli was sprouting, the heads snapping off cleanly and too sweet on the tongue to get a decent harvest home» (12). Det er flere elementer å kommentere i denne setningen, men jeg begynner med dialektinnslaget. Uttrykket «too sweet on the tongue» virker å være et uttrykk fortelleren har kommet på av seg selv. Siden dette er en frase forfatteren har skapt, valgte jeg ikke å forsøke å finne et passende norsk idiom som dekket uttrykket. I stedet valgte jeg en løsning som lå tett opp mot kildeteksten(11): «I parsellhagene skjøt den lilla brokkolien; bukettene brakk lett og var for søte på tunga til at det var mulig å få med seg en brukbar avling hjem» (11).

Det er andre elementer som er verdt å nevne i dette sitatet, og som har å gjøre med det generelle registeret i romanen. Det engelske substantivet *allotments* kan oversettes med *kolonihage* og *parsellhage*. En kolonihage er som regel i nærheten av større byer og parsellene er gjerne utstyrt med hytter i tillegg til hager. Parsellhagene er derimot åpne områder der enkeltpersoner er ansvarlige for hver sin parsell. Det virker urimelig at den lille landsbyen har en kolonihage, derfor valgte jeg å bruke *parsellhage* i oversettelsen.

I romanen dukker det opp en del navn, noen av dem er selvforklarende og opplagte. Ut fra konteksten og navnene er det ingen tvil om at *Stone Sisters* (12) og *Black Bull Rocks* (17) er navn på fjelltopper/fjellformasjoner i nærheten av landsbyen, og jeg så ingen grunn til å oversette navnene, fornorske dem eller legge til en forklaring utover beskrivelsen i kildeteksten. Men det forekommer også et par navn som ikke er like opplagte for norske lesere. Konteksten kan kanskje gi leseren en viss anelse, men det kan likevel være vanskelig å avgjøre hva man skal se for seg. *Gladstone*, for eksempel, blir introdusert for leseren på denne

måten: «Later the police held a press conference in the Gladstone, but they had nothing to announce beyond what was already known» (3). Det dreier seg opplagt om en bygning, men for en del lesere kan det være vanskelig å avgjøre om det dreier seg om et hotell, en restaurant, et møtelokale eller en pub. De som er godt kjent med pubkulturen vil kanskje gjenkjenne navnet som et typisk «pubnavn». Noen vil kanskje mene at jeg med fordel kunne lagt til en eksplisitasjon, men jeg valgte ikke å gjøre det (7): «Senere holdt politiet en pressekonferanse på Gladstone, men de hadde ikke noe mer å rapportere enn det som allerede var kjent». Jeg byttet ut preposisjonen og satte inn *på* i stedet. Dette utelukket ikke at det kunne dreie seg om et hotell eller pensjonat, men siden Gladstone dukker opp flere ganger i romanen og etter hvert også blir referert til som *puben*, vurderte jeg det til at en forklaring kunne oppfattes som et forstyrrende og kunstig element, og at det ikke var avgjørende for handlingen om leseren ikke klarte å danne seg et tydelig bilde av Gladstone innledningsvis i romanen.

Jeg synes det var vanskeligere å forstå hva navnet *Close* refererte til. Navnet dukker opp i kapittel 1 i denne setningen (10): «There were springtails under the beech trees behind the Close, feeding on fragments of fallen leaves». Ifølge ordnett.no kan close blant annet bety innhegning, lukket grunn, gård, skolegård, lekeplass, (kirke)gård, passasje og *en boliggate hvor gjennomkjøring er forbudt eller umulig*. Igjen er det mulig å argumentere for at et forklarende tillegg ville gjøre det lettere for leseren å danne seg et bilde av scenen, men jeg valgte likevel tilsvarende løsning som med Gladstone. Gjennom romanen dukker Close opp flere ganger og det blir etter hvert ganske tydelig at det er snakk om en gate i landsbyen.

Dette med ikke å forklare eller fornorske er i praksis en form for fremmedgjøring, eller i avsenderorientert tilnærming. Men jeg har også valgt løsninger som er hjemliggjørende. For eksempel har jeg valgt å konvertere britiske måleenheter til norske. Dette er helt normalt i norske oversettelser, og her har jeg bare forholdt meg til den norske «standard». Det innebærer at Rebecca, som er *five feet tall* (3) i originalen, er *én femti høy* (6) i den norske oversettelsen. Det innebærer også at *hundred miles* (19) er *femten mil* (15) i den norske oversettelsen. Dette tallet er ikke helt nøyaktig, men slik jeg tolker originalen er dette et helt vilkårlig tall og at det ikke har noen stor betydning om den faktiske avstanden er blitt noe redusert i den norske oversettelsen.

Det forekommer også noen referanser til ting og tradisjoner som jeg anser ikke å være del av forkunnskapene man kan forvente at den norske leseren innehar. Når *mince pie* nevnes i forbindelse med jul, vet alle engelskmenn at det dreier seg om små fruktpaier som er fylt

med hakket, tørket frukt (rosiner, sukater, korinter og den slags). Ellers i året kan mince pie like gjerne være en pai fylt med kjøttdeig. I *Reservoir 13* blir det servert *mince pies* i forbindelse med julehøytiden, og det er derfor grunn til å anta at det er den søte varianten. Å beholde den engelske betegnelsen i den norske oversettelsen ville ikke fungere. For det første er det ikke et egnenavn, slik som navnene på fjellene, og for det andre er den engelske betegnelsen tvetydig. I dette tilfellet valgte jeg derfor å hjemliggjøre og generalisere ved å omskrive, og *mince pie* ble til *små krydrede fruktpaier* (19). Jeg la til adjektivet *små* fordi britiske *mince pies* som regel er på størrelse med en liten muffins.

Nesten hver gang Cathy Harris er ute og lufter hunden, smyger hun seg gjennom *the gapstone stile* (18). Ordnett.no oversetter *stile* med *gjerdeklyv*, men et internettsøk viser at *gapstone stiles* ikke trenger å være det samme som *gjerdeklyvene* vi kan finne i Norge. Jeg ser for meg at dette heller dreier seg om en smal åpning mellom steinene i et steingjerde, ikke en liten trapp som er bygget over gjerdet. Det finnes tilsynelatende en hel del forskjellige utforminger av denne type passasjer, men de har samme funksjon; de skal gjøre det lettere for folk å passere, men samtidig være utformet på en slik måte at husdyra ikke klarer å komme seg over gjerdet. Gjerdeklyv et etter min mening svært markert, og jeg er ikke sikker på om dette er et ord som norske lesere er fortrolig med. Dessuten er jeg ikke sikker på om det er dekkende for den åpningen Cathy smyger seg gjennom. Jeg valgte derfor nok en gang å omskrive og generalisere: «Da hun gikk inn i skogen, slapp hun hunden løs og smøg seg gjennom den smale åpningen mellom steinene i gjerdet» 14. Det kan være at *gapstone stile* bør ses på som et dialektalt innslag og at *gjerdeklyv* kanskje ville bli oppfattet som dialekt av norske lesere, men jeg er usikker på om det er dekkende i konteksten og har derfor valgt et «tryggere» alternativ.

I et intervju snakker Jon McGregor blant annet om dette med å legge inn forklaringer i teksten for å hjelpe leseren. Han sier:

But my basic rule is that if the people in the book understand these things, why would they go to the trouble of explaining them to the reader? I hope that by the end of the book most of it is more or less clear, just by simple accumulation of detail, but I also want these things to function as details of a landscape — a world — in which the reader is only a visiting guest» (Meloy).

Jeg liker denne holdningen og synes at den også kan fungere som generell rettesnor i oversettingen, men det forutsetter at oversetteren er i stand til å finne et ord som er dekkende.

Problemet med oversettingen av *gapstone stile*, for eksempel, er at jeg mangler et norsk synonym som jeg mener er såpass dekkende at det ikke er behov for forklaring eller omskriving. Når det gjelder *well-dressing* (14) er det derimot fullt mulig å komme frem til et dekkende norsk substantiv, selv om *well-dressing* er et ukjent begrep for de fleste nordmenn. Pynting av brønner er en gammel britisk tradisjon som nå er i ferd med å forsvinne. I en scene skildret gjennom Irene, har McGregor lagt inn et humoristisk lite spark til lesere som ikke vet hva *well-dressing* er: «She even had to explain that the petals were meant to overlap in the manner of roof slabs, so that any rainwater could run off. It boggled the mind how anyone could live in a well-dressing village and not know that» (221). Et internettsøk viser at det finnes svært få norske kilder som beskriver eller omtaler denne tradisjonen. De to norske kildene som finnes, er skrevet av privatpersoner og begge har oversatt *well-dressing* med *brønnekledning*. Selv foretrekker jeg *brønndekorasjon*. Begge alternativene blir brukt om andre former for pynting av brønner slik at den kan bli et dekorativt innslag i hagen. Jeg mener at *dekorasjon* er mer passende oversettelse enn *kledning* i denne romanen. Dekorasjon indikerer at formålet er estetisk, mens kledning også kan brukes om et helt nødvendig dekkende lag, for eksempel kledningen på et hus eller murpussen på en brønn for å hindre sprekker. Til tross for at det finnes elektroniske kilder som bruker *brønnekledning*, velger jeg å bruke *brønndekorasjon* i denne teksten. Jeg anser at leseren får tilstrekkelig informasjon om selve pynteprosessen gjennom romanen, og at det ikke er nødvendig med noen ekstra forklaring i den norske oversettelsen.

Jeg har beholdt de engelske titlene som Miss, Mr. og Mrs. i oversettelsen. Norske versjoner som Frøken og Herr ville sette et gammeldags preg på historien og det vil ikke passer inn i registeret til samtidsroman som denne. De fleste norske lesere vil dessuten være vant til å lese og høre disse forkortelsene, og jeg antar at betydningen faller inn under det jeg kan regne med at leseren har forkunnskaper om.

Utglattinger, hjemliggjøringer og dynamisk ekvivalens

Dette oversettelsesprosjektet har ikke hatt som overordnet mål å skape en fremmedgjørende tekst. I mange av avveiningene underveis har jeg heller latt hensynet til mottakerne styre valgene mine. Det overordnede målet har vært å gjenskape McGregors fortellerstil på en slik måte at tolkningsmulighetene blir bevart i oversettelsen, og slik at effekten blir bevart, så godt det lar seg gjøre. Det har ikke vært noe uttalt ønske om å glatte eller hjemliggjøre, men det er

likevel mange eksempler omskrivninger og glattinger i teksten. Jeg vil forklare løsningene jeg har valgt for et lite knippe av disse.

De to første eksemplene er begge hentet fra en scene tidlig i kapittel 1, der fotografene tar bilder av dykkerne i elva. Begge eksemplene inneholder setningsledd med markerte ordvalg som viste seg å være utfordrende å oversette. Det første eksemplet er følgende setning (4): «There was a racket of camera shutters as the first diver appeared, the wetsuited head sleek and slow through the water». *The wetsuited head* er en original og markert beskrivelse som jeg gjerne vil beholde, men *det vådraktskledde hodet* har ikke den samme snerten. I kildeteksten er hodet *sleek and slow through the water*. Adjektivet *sleek* kan oversettes med glatt eller blank og sier noe om hodets utseende, mens adverbet *slow* kan oversettes med sakte eller langsomt og beskriver hodets/dykkerens bevegelse selv om verbet det står til er utelatt. Løsningen ble til slutt transponering og eksplisitering. Adjektivet *sleek* ble byttet ut med verbformen *gled*. Riktignok skjer det en meningsendring i denne omskrivingen. I utgangspunktet beskriver adjektivet en tekstur, og verbet er en bevegelse, men jeg tror at assosiasjonene til det glatte og jevne blir ivaretatt. *Slow* ble oversatt med *langsomt*, og henviser nå til verbet jeg har satt inn. *The wetsuited head* ble eksplisitert til *hodet som var dekket av vådrakten*. Dessuten valgte jeg å bruke semikolon som skilletegn mellom de sideordnede helsetningene. Dette ble gjort for å unngå konjunksjon som bindeledd. Den norske oversettelsen ble dermed: «Kameralukkerne lagde et leven da den første dykkeren kom til syne; hodet som var dekket av vådrakten, gled langsomt gjennom vannet» (7).

Noen få linjer senere dukker det opp en annen setning som jeg også valgte å skrive om (4): «One of the Jackson boys bucked a quad bike across the field and told the journalists to move». I denne setningen er det *bucked* i kombinasjon med *across* som skaper hodebry. Adverbet *across* indikerer at *bucked* er bevegelsen eller kjøreturen over jorden. Verbet *buck* kan blant annet brukes om å *ta bukkesprang*, *kaste av en rytter*, *sparke bakut* og å *bevege seg i rykk og knapp* (ordnett.no). En *quad bike* kalles ofte ATV på norsk, men i dette tilfellet syntes jeg at *firhjuling* passet bedre, hovedsakelig fordi jeg syntes forkortelsen ble et forstyrrende element. Man sitter jo på skrevs over en firhjuling, som om man rir på en hest. Dessuten «sparker» kjøretøyet fra seg; det går så jorda spruter. Ved å bruke *buck* klarer forfatteren å kombinere posisjonen til føreren og hvordan kjøreturen arter seg i ett kort verb. Samtidig indikerer oversettelsesforslaget å *bevege seg i rykk og knapp* at vi ikke har et godt norsk verb som kan erstatte *buck*. Løsningen ble derfor nok en gang transponering og eksplisitering. Verbet *buck* ble erstattet med verbet *frese*. I muntlig form kan dette si noe om

bevegelsens fart og samtidig hinte om at kjøretøyet spinner og *freser opp jord*. Jeg synes det passer med et nokså markert verb i denne setningen, siden kildeteksten også har et innslag av slang eller dialekt. *Buck* er en ujevn og byksende bevegelse, og siden denne betydningen gikk tapt ved bruk av verbet *frese*, valgte jeg å legge til en beskrivelse av selve beitet, i form av adjektivet *humpete*. Den endelige løsningen på setningen ble slik (7): «En av Jacksonguttene freste over det humpete beitet på en firhjuling og sa at til journalistene at de måtte flytte seg».

Fortelleren i *Reservoir 13* konstruerer sine egne ord eller fraser iblant. Eksempler på dette er *beakful* (10), *late-falling* (34), *grass bowl* (37) og *roof-top snow* (7). Noen ganger fungerer det å konstruere et tilsvarende ord eller uttrykk på norsk, som er beskrivende nok til at leseren bør kunne se for seg scenen eller gjenstanden. Jeg valgte for eksempel å oversette *beakful* med *nebbfull*, fordi jeg mener at assosiasjonen til *munnfull* er åpenbar. Ordet blir dermed en morsom liten detalj som er ivaretatt i den norske oversettelsen. Det samme gjelder for kildetekstens *grass bowl*. Her ble jeg *usikker* på om jeg burde bruke *bolle* eller *skål*, men kom frem til at *skål*, som jo er litt flatere enn *bolle*, ville være best egnet. Dette valget tok jeg basert på hvordan et trostereir ser ut. Den norske løsningen ble derfor *gresskål*. Likeledes ble *late-falling* til *sent-fallende*. Det siste eksemplet viste seg å være mer utfordrende. Setningen der *roof-top snow* blir brukt, lyder som følger (7): «The still air shook to the thump of melting roof-top snow». I den engelske originalen er bevegelsen eller aktiviteten som forårsaker brakene utelatt. De fleste leserne vil nok kunne se for seg bildet, men det er en logisk brist i setningen. Snø som smelter braker ikke helt av seg selv. Lyden oppstår først i det snøen *sklir ned* fra taket og treffer bakken. Jeg valgte derfor å legge til bevegelsen som forårsaker lyden i den norske oversettelsen. Jeg så meg nødt til å bryte opp konstruksjonen *Roof-top snow* og stokke om på rekkefølgen. Jeg vektla at snøen smeltet og skled ned, heller enn at den lå på hustakene: «Den stillestående lufta skalv av brakene fra snøen som smeltet og skled ned fra hustakene».

Jeg vil nevne et siste eksempel knyttet til et enkeltord, og der jeg har tatt meg stor frihet ved å fjerne meg helt fra meningen i den engelske setningen. Jeg ser på dette som et unntak og særtilfelle. Fortellerstemmen i *Reservoir 13* har en tendens til å formidle korte glimt av vidt forskjellige ting, og det er ingen opplagt sammenheng mellom setningene, bortsett fra at de er små biter som til sammen er med på å skape et helhetlig bilde. I en slik oppramsing av ulike observasjoner, dukker denne setningen opp (8): «The freight trains came shunting through the hill and around the long bend between the trees». Verbet *shunt* betyr å *veksle spor* når det står i en kontekst som dreier seg om tog. Meningen i setningen er altså at

togene veksler spor samtidig som de kommer kjørende. Det går så klart an å beholde meningen i setningen ved å omskrive og eksplisitere, men resultatet blir en lang og langt med omstendelig setning enn originalen. Jeg kunne ikke se at sporvekslingen i seg selv var spesielt viktig, og *shunting* har en fin klang og snert. Jeg henvendte meg derfor til folk som jobber med tog og spurte hvilke ord de brukte for å beskrive togets bevegelser. Et av forslagene var *slingrende*. Det brukes for å beskrive de kregende bevegelsene i toget når det svinger, eller sideveis-bevegelsen man ofte kjenner når man sitter på et tog. Den norske oversettelsen ville da bli (9): «Godstogene kom slingrende gjennom fjellet og rundt den lange svingen mellom trærne». Jeg ville normalt ikke fjerne meg så langt bort fra kildeteksten, men *Reservoir 13* er full av stilistiske virkemidler som skaper klang og rytme, og det er opplagt noe forfatteren har arbeidet bevisst med. Så i enkelte tilfeller mener jeg at det kan rettferdiggjøres at den dynamiske ekvivalensen finnes i klang og lyder, heller enn den tekstuelle meningen. Som sagt ser jeg på dette som et særtilfelle, men det fungerer også som en god innledning til det aller siste eksemplet jeg ønsker å kommentere.

Silent night – når det ikke passer at engler daler ned i skjul

Det siste avsnittet i denne kommentaren vil jeg vie til det som viste seg å bli en av de største utfordringene i dette oversettelsesprosjektet. Dette er også en passende avslutning fordi det illustrerer at utfordringene ikke er begrenset til å gjelde et problemområde av gangen. Det er mange elementer som må tas med i vurderingen.

Tidligere i kommentaren nevnte jeg den intertekstuelle konteksten, men da først og fremst i forbindelse med leserforventninger. *Reservoir 13* inneholder ikke bare trekk fra krimsjangeren; det finnes også en rekke kryssreferanser til kjente julesanger. Slik jeg tolker dette, er det julesangenes sterke forankring i én bestemt høytid som gjør at de fungerer som tidsmarkører. Året er nesten over og det var denne tiden på året Rebecca forsvant. Julesangene representerer også tradisjoner, og hvordan vi aktivt opprettholder dem ved å repetere dem. Skildringene av julegudstjenestene i *Reservoir 13* blir formidlet som et tekstuert ekko for å understreke repetisjonen. Den første gudstjenesten er i slutten av kapittel 1 og den siste beskrivelsen er i slutten av kapittel 13. I første kapittel samles beboerne til julegudstjenesten der «Olivia Hunter sang a solo verse of ‘Silent Night’. She was eight years old and blithely confident. Her voice trembled a little on *all is calm, all is bright*, and at the end of the verse she beamed as she waited for the congregation to join in» (27).

Julegudstjenesten blir nevnt flere ganger i romanen, men bare i form av korte kommentarer. Det er først i kapittel 13 at forfatteren velger å bruke tid på å skildre gudstjenesten i detalj, og da i form av et tekstuel ekko av beskrivelsen i første kapittel (325):

Molly Jackson sang a solo verse of 'Silent Night', her voice trembling a little while her parents watched from opposite sides of the aisle. When she finished everyone looked down at their sheets to find the words of the second verse. The sound of their singing carried out into the night, down to the river and the school and the cricket ground.

Deretter følger det flere beskrivelser av landskapet og landsbyen, før synsvinkelen skifter til intern fokalisering gjennom Jackson (325): «From his bed Jackson listened to the singing in the church. All was calm, all was bright». Den siste linjen er så klart hentet fra første vers av *Silent Night*. Den vil være lett gjenkjennelig for mange lesere. Referansen blir dessuten tydeliggjort gjennom skildringen av gudstjenesten like før. Når det gjaldt scenene fra julegudstjenesten ville den opplagte løsningen være å erstatte tekstlinjen i originalen, med tilsvarende tekstlinje fra en av de norske versjonene. Men siden tekstlinjen også er den aller siste setningen i romanen, fungerer ikke dette. Oversettelsen av en sangtekst er som regel mest opptatt av *form*, siden den skal passe til en gitt melodi. Innholdet kommer i andre rekke. Dette er *Glade jul* et godt eksempel på. I den mest kjente norske versjonen har linjen «all is calm, all is bright» blir erstattet med «engler daler ned i skjul». Det finnes også en nyere norsk versjon som heter *Stille natt*, men heller ikke den har en verselinje som fungerer som avslutning på *Reservoir 13*. Selv om linjen «alt har søvn og mørke tatt» ligger nærmere originalen, passer det ikke i konteksten. Riktignok er det kveld, men folk *sover* ikke. Dessuten vil søvn og mørke bidra til å skape en tung og dyster avslutning, mens den engelske originalen uttrykker lys og fred/ro. Setningskonstruksjonen ville være et underlig stilbrudd og kanskje oppfattes som pussig. Det ville i så fall skape helt feil poetisk effekt på slutten av romanen.

Den beste løsningen ville i mine øyne være en form for dynamisk ekvivalens, selv om det kunne innebære at jeg måtte bevege meg langt bort fra kildeteksten. Jeg ville forsøke å bevare den intertekstuelle koblingen og unngå å fjerne referansen til julesanger. En fri og bokstavelig oversettelse av linjen fra *Silent Night* ville medføre at gjenklngen og ekkoet forsvant. Det ville være et stort tap, etter min mening. Et mulig kompromiss ville være å finne en julesang med en tekstlinje som ville ha noenlunde tilsvarende effekt som verselinjen fra *Silent Night* i kildeteksten. Den alternative julesangen burde helst oppfylle visse krav. Sangen måtte inneholde en verselinje som fungerte som en verdig og passende avslutning på

romanen, og den måtte stå godt til romanens stil og register. Sangen burde helst finnes både i engelsk og norsk versjon, slik at det ville være naturlig at den ble sunget i England. Den måtte egne seg i en gudstjeneste og gjerne ha høytidelig preg. Det ville være en fordel om sangen også var kjent, selv om jeg visste at det ville være vanskelig å finne en sang som hadde tilsvarende status som *Silent Night*. Den aktuelle verselinjen burde helst komme så tidlig som mulig i sangen, slik at omskrivingen av scenen fra julegudstjenesten ville være minimal. Under saumfaringen av norske julesangtekster, utpekte *Hellige Natt* seg som et mulig alternativ. Den verselinjen som egnet seg, var den siste linjen i første vers: *Og lyser skinner over dal og fjell*. Omskrivingen av scenene med julegudstjenestene viste seg å være minimal; det eneste som var nødvendig, var å bytte ut sangtittel og verselinje:

«Olivia Hunter sang et vers av *Hellige natt* solo. Hun var åtte år og velsignet selvsikker. Stemmen hennes skalv litt på *og lyset skinner over dal og fjell*, og på slutten av verset smilte hun strålende mens hun ventet på at menigheten skulle synge med» (19).

«Molly Jackson sang et vers av *Hellige natt* solo; stemmen hennes skalv litt mens foreldrene så på fra motsatte sider av midtgangen» (33).

Ved å erstatte *Silent Night* med en helt annen julesang, tror jeg at jeg har klart å skape en bedre dynamisk ekvivalens. Jeg mener selv at linjen passer godt inn i romanens stil og tematikk, og at den henter opp sentrale elementer fra landskapsbeskrivelsene i *Reservoir 13*. Jeg synes dessuten at det er passende at den inneholder *lys*, noe som gjør den faktisk har mer til felles med den engelske verselinjen *Silent Night* enn de norske versjonene av *Glade jul/Stille natt*. Lyset i denne linjen tror jeg langt på vei sammenfaller med *bright* i den engelske versjonen. Dette må leses symbolsk, siden begge sangtekstene tar utgangspunkt i at det er kveld. Noe det også er i romanen. Det passer at den siste linjen i *Reservoir 13* er dempet, uten å være dyster. Riktignok tok romanen utgangspunkt i en dyster hendelse, men det er over 13 år siden. Siden *Hellige natt* ikke har den samme posisjonen som *Silent Night*, kan være at leseren ikke kan teksten. Og det kan hende at hen ikke kjenner igjen linjen fra gudstjenesten i første kapittel. I kapittel 13 er det tross alt bare sangtittelen som blir repetert. Jeg har derfor valgt å fremheve den siste linjen ved å kursivere den. Det kan være at dette er litt hardhendt fra min side. Det kan tenkes at veldig mange lesere vil gjenkjenne ekkoet, og det kan tenkes at det ikke vil være av avgjørende betydning for dem som eventuelt ikke gjør

det. Men *Reservoir 13* er sirkulær, og ekkoet indikerer at romanens sirkel er sluttet. Selv om livet går videre.

Konklusjon

Det har vært en krevende, men også svært givende, oppgave å oversette disse utdragene fra *Reservoir 13*. I denne kommentaren har jeg begrenset meg til å belyse noen få eksempler på de utfordringene jeg har støtt på underveis.

Det overordnede målet for oversettelsesprosjektet mitt var å formidle Jon McGregors fortellerstil og fortellerstemme på en slik måte at tolkningsmulighetene som finnes i kildeteksten, ble ivaretatt i oversettelsen. Underveis har jeg støtt på vanskeligheter der jeg har blitt tvunget til å finne kompromisser og mellomløsninger. Tilnærmingen min har vært basert på et ønske om å oppnå en form for dynamisk ekvivalens, og dette forutsetter en mottakerorientert tilnærming. Men jeg har ikke blindt og konsekvent valgt hjemliggjørende løsninger hele veien. Ønsket om å gi norske lesere muligheten til å oppleve McGregors prosa er et tveegget sverd. På den ene side vil jeg gjøre han tilgjengelig for leserne, og derfor har jeg lagt vekt på et idiomatisk språk, for eksempel. På den annen side vil jeg også bevare stilen, og det innebærer en form for fremmedgjøring, og at respekterer passive former og blir med på å bryte noen kommaregler, bare for å nevne noe. Om jeg har lykket med å gjenskape McGregors fortellerstil og fange fortellerstemmen i *Reservoir 13*, er vanskelig for meg å bedømme her og nå. Det får bli opp til leserne.

Jeg er fremdeles av den oppfatning at Jon McGregor fortjener mer oppmerksomhet enn han får, og jeg håper at norske lesere får muligheten til å oppleve den særegne og eksperimentelle fortellerstilen hans.

Litteraturliste

Kildetekst

McGregor, Jon. *Reservoir 13*. London: 4th Estate, 2017.

Litteratur benyttet i kommentardelen

Baker, Mona. *In Other Words. A coursebook on translation. 2. utg.* Oxon/New York: Routledge, 2011.

Behrens, Bergljot & Christensen, Bente. *Øversettelse i teori og praksis*. Oslo: Novus, 2003.

Boase-Beier, Jean. «Saying what someone else meant: style, relevance and translation.» *International Journal of Applied Linguistics* 14.2 (2004): 276-287.

—. *Translation and Style. Second edition*. Oxon: Routledge, 2020.

Edwards, Caroline. «An Interview with Jon McGregor.» *Contemporary Literature* 51.2 (2010): 217-245.

Ganteau, Jean-Michel. «Memory into Forgetting and Vice Versa: The Creative Uses of the Mundane in Jon McGregor's *Reservoir 13*.» *Caliban. French Journal of English Studies*. 60 (2018): 115-124.

Meloy, Maile. «A Drowned World: Jon McGregor and Maile Meloy on 'Reservoir 13'.» 15 11 2017. *The Barnes and Noble Review*. <<https://www.barnesandnoble.com/review/jon-mcgregor-maile-meloy-reservoir-13>>.

Nida, Eugene. «Principles of correspondence.» Venuti, Lawrence (red.). *The Translation Studies Reader. Third Edition*. Oxon: Routledge, 2012. 141-155.

O'Donnell, Paraic. «Reservoir 13 review: A humane and tender masterpiece.» *The Irish Times* 8 April 2017. <https://www.irishtimes.com/culture/books/reservoir-13-review-a-humane-and-tender-masterpiece-1.3023466>.

Reed, Rachel Sona. «A Review of Reservoir 13 by Jon McGregor.» 20 6 2018. *The Literary Review*. 1 12 2020. <<https://www.theliteraryreview.org/book-review/a-review-of-reservoir-13-by-jon-mcgregor/>>.

Schleiermacher, Friedrich. «On the different methods of translation.» Venuti, Lawrence. *The Translation Studies Reader. Third Edition*. Oxon: Routledge, 2012. 43-63.

Venuti, Lawrence. «Genealogies of translation theory: Jerome.» Venuti, Lawrence. *The Translation Studies Reader. Third edition*. Oxon: Routledge, 2012. 483-502.

Venuti, Lawrence. «Introduction.» Venuti, Lawrence (ed.). *The Translation Studies Reader*. Oxon: Routledge, 2012. 1-9.

Vinje, Finn-Erik. *Skriveregler*. Oslo: H. Aschehoug & Co. , 2015.

Wood, James. «The Visionary Power of the Novelist Jon McGregor.» 20 November 2017. *The New Yorker*. 24 11 2020. <<https://www.newyorker.com/magazine/2017/11/27/the-visionary-power-of-the-novelist-jon-mcgregor>>.

Ordbøker

Ordbnett.no (Kunnskapsforlaget) - www.ordnett.no

Det norske akademis ordbok - www.naob.no

Bokmålsordboka (Språkrådet)- www.ordbok.uib.no

Kildetekst

1.

They gathered at the car park in the hour before dawn and waited to be told what to do. It was cold and there was little conversation. There were questions that weren't being asked. The missing girl's name was Rebecca Shaw. When last seen she'd been wearing a white hooded top. A mist hung low across the moor and the ground was frozen hard. They were given instructions and then they moved off, their boots crunching on the stiffened ground and their tracks fading behind them as the heather sprang back into shape. She was five feet tall, with dark-blond hair. She had been missing for hours. They kept their eyes down and they didn't speak and they wondered what they might find. The only sounds were footsteps and dogs barking along the road and faintly a helicopter from the reservoirs. The helicopter had been out all night and found nothing, its searchlight skimming across the heather and surging brown streams. Jackson's sheep had taken the fear and

scattered through a broken gate, and he'd been up all hours bringing them back. The mountain-rescue teams and the cave teams and the police had found nothing, and at midnight a search had been called. It hadn't taken much to raise the volunteers. Half the village was out already, talking about what could have happened. This was no time of year to have gone up on the hill, it was said. Some of the people who come this way don't know how sharply the weather can turn. How quickly darkness falls. Some of them don't seem to know there are places a mobile phone won't work. The girl's family had come up for the New Year, and were staying in one of the barn conversions at the Hunter place. They'd come running into the village at dusk, shouting. It was a cold night to have been out on the hill. She's likely just hiding, people said. She'll be down in a clough. Turned her ankle. She'll be aiming to give her parents a fright. There was a lot of this. People just wanted to open their mouths and talk, and they didn't much mind what came out. By first light the mist had cleared. From the top of the moor when people turned they could see the village: the beech wood and the allotments, the church tower and the cricket ground, the river and the quarry and the cement works by the main road into town. There was plenty of ground to cover, and so many places she could be. They moved on. There was an occasional flash of light from the traffic on the motorway, just visible along the horizon. The reservoirs were a flat metallic grey. A thick band of rain was coming in. The ground was softer now, the oily

2

brown water seeping up around their boots. A news helicopter flew low along the line of volunteers. It was a job not to look up and wave. Later the police held a press conference in the Gladstone, but they had nothing to announce beyond what was already known. The missing girl's name was Rebecca Shaw. She was thirteen years old. When last seen she'd been wearing a white hooded top with a navy-blue body-warmer, black jeans, and canvas shoes. She was five feet tall, with straight, dark-blonde, shoulder-length hair. Members of the public were urged to contact the police if they saw anyone fitting the description. The search would resume when the weather allowed. In the evening over the square there was a glow of television lights and smoke rising from generators and raised voices coming from the yard behind the pub. Doubts were beginning to emerge.

At midnight when the year turned there were fireworks going up from the towns beyond the valley but they were too far off for the sound to carry and no one came out to watch. The dance at the village hall was cancelled, and although the Gladstone was full there was no mood for celebration. Tony closed the bar at half past the hour and everyone made their way home. Only the police stayed out in the streets, gathered around their vans or heading back into the hills. In the morning the rain started up once again. Water coursed from the swollen peat beds quickly through the

3

cloughs and down the stepped paths which fell from the edge of the moor. The river thickened with silt from the hills and plumed across the weirs. On the moor there were flags marking where the parents said they'd walked. The flags furled and snapped in the wind. At the visitor centre television trucks filled the car park and journalists started to gather. In the village hall the trestle tables were laid with green cups and saucers, the urns rising to the boil and the smell of bacon cobs drifting out into the rain. At the Hunter place there were voices coming from the barn conversion where the parents were staying, loud enough that the policeman outside could hear. Jess Hunter came over from the main house with a mug of tea. A helicopter flew in from the reservoirs, banking slowly along the river and passing over the weir and the quarry and the woods. The divers were going through the river again. A group of journalists waited for the shot, standing behind a cordon by the packhorse bridge, cameras aimed at the empty stretch of water, the breath clouding over their heads. In the lower field two of Jackson's boys were kneeling beside a fallen ewe. There was a racket of camera shutters as the first diver appeared, the wetsuited head sleek and slow through the water. A second diver came round the bend, and a third. They took turns ducking through the arch in the bridge and then they were out of sight. The camera crews jerked their cameras from the tripods and began folding everything away. One of the Jackson boys bucked a quad bike across the field and told the journalists to move. The river ran

empty and quick. The cement works was shut down to allow for a search. In a week the first snowdrops emerged along the verges past the cricket ground, while it seemed winter yet had a way to go. At the school in the staffroom the teachers kept their coats on and waited. Everything that might be said seemed like the wrong thing to say. The heating pipes made a rattling noise that most of them were used to and the mood in the room unstiffened. Miss Dale asked Ms French if her mother was any better, and Ms French outlined the ways in which she was not. There was a silence again in the room and the tapping of the radiator. Mrs Simpson came in and thanked them for the early start. They all said of course it wasn't a problem. Under the circumstances, Mrs Simpson said the plan was to follow their lessons as normal but be ready to talk about the situation if the children asked. Which it seemed likely they would. There was a knock at the door and Jones the caretaker stepped in to say the heating would be working soon. Mrs Simpson asked him to make sure the yard was gritted. He gave her a look which suggested there'd been no need to ask. When the children were brought to school Mrs Simpson stood at the gate to welcome them. The parents lingered once the children had gone inside, watching the doors being locked. Some of them looked as though they could stand there all day. At the bus stop the older children waited for the bus to the secondary school in town. They were teenagers now. It was the first day back but they weren't saying much. It was cold and they had hoods

pulled tightly over their heads. All day they would be asked about the missing girl, as if they knew anything more than they'd heard on the news. Lynsey Smith said it was a safe bet Ms Bowman would ask if they needed to chat. She did finger-quotes around the word *chat*. Deepak said at least it would be a way of getting out of French. Sophie looked away, and saw Andrew waiting at the other bus stop with Irene, his mother. He was the same age as they were but he went to a special school. Their bus pulled up and James warned Liam not to make up any bullshit about Becky Shaw. It snowed and the snow settled thickly. There was a service at the church. The vicar asked the police to keep the media away. Anyone was welcome to attend, she said, but she wanted no photography or recording, no waving of notebooks. She wanted no spectacle made of a community caught in the agony of prayer. The wardens put out extra chairs, but people were still left standing along the aisles. The men who weren't used to being in church stood with their hats bent into their hands, leaning against the ends of the pews. Some folded their arms, expectantly. The regulars offered them service books opened to the correct page. The vicar, Jane Hughes, said she hoped no one had come looking for answers. She said she hoped no one was asking for comfort. There is no comfort in the situation we find ourselves in today, she said. There is no comfort for the girl's parents, or for the family members who have travelled to the village to support them. No comfort for the police officers who have been involved in the

search. We can only trust that we might meet God among us in these times of trouble. Only ask that we not allow ourselves to be overcome by a grief which is not ours to indulge but instead be uplifted by faith and enabled to help that suffering family in whatever way we are called to do. She paused, and closed her eyes. She held out her hands in a gesture she hoped might resemble prayer. The men who had their arms folded kept them folded. The warden rang the bell three times and the sound carried out through the brightening morning and along the valley as far as the old quarry. At the end of the month the sun came out and the fields softened. The still air shook to the thump of melting rooftop snow. There were rumours and only rumours of where the parents might be now. They were beside themselves, it was said.

In February the police arranged a reconstruction, bringing actors over from Manchester. There had been no leads and they wanted to make a fresh appeal. The press were allowed up to the Hunter place and given instructions on what to film. The day was clear and edged with frost. The press officer asked for quiet. The door of the barn conversion opened and a couple in their early forties appeared, followed by a thirteen-year-old girl. The woman was slim, with blonde hair cropped neatly around her ears. She was wearing a dark-blue raincoat, and tight black jeans tucked into calf-length boots. The man was tall and angular, with wiry dark

hair and a pair of black-framed glasses. He was wearing a charcoal-grey anorak, walking trousers, and black shoes. The girl looked tall for thirteen, with dark-blond hair to her shoulders and a well-acted look of irritation. She was wearing black jeans, a white hooded top, a navy body-warmer, and canvas shoes. The three of them got into a silver car which was parked outside the barn conversion, and drove slowly down to the road. The photographers ran alongside. At the visitor centre the actors waited for the photographers to get into place before climbing out of the car and setting off towards the moor. The girl lagged behind and three times the actors playing her parents turned and called for her to hurry up and join them, and three times the girl responded by kicking at the ground and slowing a little more. The two adult actors held hands and walked ahead, and the girl quickened her pace. This sequence of events had been drawn from police interviews, it was later confirmed. The two adults kept walking until they'd gone over the first rise and dropped out of sight, and a few moments later the girl dropped out of sight as well. The cameras photographed the empty air. The press officer thanked everyone for coming. The three actors came back down the hill. Work started up at the cement works again and the roads were silvered with dust. The freight trains came shunting through the hill and around the long bend between the trees. A pale light moved slowly across the moor, catching in the flooded cloughs and ditches and sharpening until the clouds closed overhead. On

8

the riverbank towards the weir at dusk a heron stood and watched the water. A slow fog came down from the hills overnight. At four in the morning Les Thompson was up and bringing the cows across the yard for milking. Later in the day the vicar was seen driving to the Hunter place. She was inside for an hour with the missing girl's parents, and she didn't speak to anyone when she left.

The investigation continued. By the end of March the weather had warmed and the parents were still at the Hunter place. There was no news. Jane Hughes went up to see them again one morning, and on her way past the Jackson place she saw Jackson and the boys out front of the lambing shed. They wore the looks of men who've been working hard but see no need to admit it. They had mugs of tea and cigarettes. The smell of breakfast being cooked came from inside the house. It was only when they saw the first children on their way to school that Will Jackson remembered he was due at his son's mother's house, to fetch the boy for school. The van wouldn't start so he took the quad bike, and he knew before he got there that the boy's mother wouldn't be happy about this; that it would be one more thing for her to hold against him. When they got back to the school the gates were locked and Will had to call Jones out of the boilerhouse to let them in. He took the boy down to his class. Miss Carter accepted his

9

apologies, and settled the boy down, and asked Will if he might think about the class coming to visit at lambing time. He told her they'd started lambing already and she looked surprised. She asked if there weren't more to come and he said if she wanted to arrange a school trip she'd have to put something to his father in writing. It was the most she'd heard him say in weeks. When he got back to the yard his brothers were all inside the shed. They'd lost a ewe while he'd been gone. There was a meeting of the parish council. Brian Fletcher had trouble keeping people to the agenda, and eventually had to concede that it was difficult to pay mind to parking issues at a time like this. The meeting was adjourned. The police held a press conference in the function room at the Gladstone, and announced that they wanted to trace the driver of a red LDV Pilot van. The journalists asked if the driver was considered a suspect, and the detective in charge said they were keeping an open mind. The girl's parents sat beside the detective and said nothing. In the afternoon the wind was high and the clouds blew quickly east. A blackbird dipped across Mr Wilson's garden with a beakful of dead grass for a nest. There were spring-tails under the beech trees behind the Close, feeding on fragments of fallen leaves. At night from the hill the lights could be seen along the motorway, the red and the white flowing past one another and the clouds blowing through overhead. The missing girl had been looked for. She had been looked for all over. She had been looked for in the nettles growing up around the dead oak

10

tree in Thompson's yard. Paving slabs and sheets of ply had been lifted before people moved away through the gates. She had been looked for at the Hunter place, around the back of the barn conversions and in the carpents and woodsheds and workshops, in the woodland and in the greenhouses and the walled gardens. She had been looked for at the cement works, the huge buildings moved through with unease, people nosing vaguely behind pallets and forklifts and through the staffroom and canteen, their hands and faces slick with white dust when they ghosted on down the road. At night there were dreams about where she might have gone. Dreams about her walking down from the moor, her clothes soaked and her skin almost blue. Dreams about being the first to reach her with a blanket and bring her safely home.

By April when the first swallows were seen the walkers were back on the hills. At the car park as they hoisted their packs they could be heard speculating about the girl. Which way she might have headed, how far she might have gone. North and she'd have been over the motorway by nightfall. East and the reservoirs would have been in her way. West and she'd have come to the edges, where the heather and soil frayed out into air and the gritstone rolled away from the hill. The weather she'd have been walking through. And in those shoes. There were so many places to fall. How was it she hadn't been found, still, as the days got longer and

11

the sun cut further into the valley and under the ash trees the first new ferns unfurled from the cold black soil. In the evenings the same pictures were shown on the news: an aerial shot of the search party strung across the moor; the divers moving through the water; the girl's parents being driven away; the photograph of the girl. In the photograph she matched the description of what she'd been wearing and her face was half-turned away. It made it look as though she wanted to be somewhere else, people said. The girl's mother was again visited by detectives. Sometimes there were new questions. At the school before the children arrived Miss Carter filled aluminium jugs from the dinner hall with water and arranged in them cut branches of willow tight with buds. On the allotments the purple broccoli was sprouting, the heads snapping off cleanly and too sweet on the tongue to get a decent harvest home. Surveyors were seen up on the land around the Stone Sisters. There were rumours they worked for a quarrying firm. The annual Spring Dance was almost cancelled, but when Irene suggested holding it in aid of a missing-children's charity it became difficult for anyone to object. Sally Fletcher offered to help organise it, once Irene had looked pointedly at her for long enough. The divers roped up again, slipping into the reservoir while the herons sloped away overhead. The trees came back into leaf. A soft rain blew in smoky clouds across the fields.

12

At the butcher's for May Day weekend there was a queue but nothing like there once would have been. Nothing like the queue Martin and Ruth needed to keep the shop going. Martin had been keeping this to himself, although it was becoming obvious and nobody asked. Irene was at the front of the queue telling everyone what she knew about the situation at the Hunters'. She did the cleaning there, and knew a thing or two. You can imagine what it's like for the girl's parents, she said. Having to watch us all down here just getting on with things. Ruth saying but surely the village couldn't be expected to put life on hold. Austin Cooper came in with copies of the *Valley Echo* newsletter and laid them on the counter. Ruth wished him congratulations, and he looked confused for a moment before smiling and backing away towards the door. Irene watched him go, and asked if Su Cooper was expecting. Ruth said yes, at last, and from the back of the queue Gordon Jackson asked would there be any chance of getting served before the baby was born. A breakdown truck came slowly down the narrow street, with a red LDV Pilot van hoisted on the back and a police car following. The van was wrapped in clear plastic. Martin wiped his hands on his apron and stepped outside to watch it pass. Gordon came out with him and lit a cigarette. Martin nodded. That changes things, he said. Fucking breakthrough is that, Gordon said. The swallows returned in number, and could be seen flying in and out through the open doors of the lambing shed at the Jacksons' and the cowsheds over at

13

Thompson's, and the outbuildings up on the Hunters' land. The well-dressing committee had a difference of opinion about whether to dress the boards at all this year. Under the circumstances. There'd never been a year without a well dressing that anyone could remember. But there'd never been a year like this. In the end it was agreed to make the dressing but to keep the event low-key. There were sightings of the girl. She was seen by Irene, first, on the footbridge by the tea rooms, walking across to the other side. Quite alone she was, Irene said. Her young face turned half away and she wouldn't look me in the eye. Gone before I got to her and I couldn't see which way she went. I knew it was her. The police were told, and they went searching but they found nothing. There were lots of young families in the area that day, a police spokesperson said. But I know it was her, Irene said again. There was rain and the river was high and the hawthorn by the lower meadows came out foaming white. The cow parsley was thick along the footpaths and the shade deepened under the trees. Stock was moved higher up the hills and the tea rooms by the millpond opened for the year. In the shed Thompson's men were working on the baler, making sure they'd be ready when the time came for the cut. The grass was high but the weather had been low for days. The rain on the roof was loud and steady. The reservoirs filled.

The van had been found behind storage buildings at Reservoir no. 7. The area had been searched in the days after the girl went missing, which meant the van had likely been placed there at a later date. Somebody may have seen that van being moved. Somebody may remember who was driving that van. Police were appealing for any witnesses to come forward, and were trying to trace the owner. The number-plates were false and the chassis number had been filed. The van had been removed from the scene and was subject to a thorough forensic examination. A creeping normality had begun to settle over these press conferences. The chairs were put out, the cameras set up in the usual place. There was a weariness to the proceedings. There was a volume to what was not being said. The room emptied and the chairs were stacked away. The floor was swept and the lights turned off and Tony went back to the bar. The wild fennel came up ferny bright in the shelter of the old quarry, and when Winnie went to pick some she found knotted condoms lying around yet again. It was the knotting that surprised her. A man in a charcoal-grey anorak with the hood up over his head was seen standing on the far side of Reservoir no. 8 for a long time, before turning and walking up into the trees. Martin Fowler went to the incident unit in the square, and told them what he knew about the driver of the red van. This was after a conversation with Tony. Martin had mentioned knowing the man's name was Woods, and Tony asked why he hadn't told the police already. Martin said this wasn't the type of bloke you

wanted to be talking to the police about. Tony was persuasive. There were gaps in the story Martin told the police about Woods. The gaps were to do with scrap metal, poaching, and red diesel. Woods was known to be involved in these enterprises, and Martin had been drawn in on occasion. The police didn't want to know. They wanted to know where Woods was, and why the van had been hidden, and why the van had been seen at the time of the girl's disappearance. Martin was reluctant but the information was obtained. Later in the pub he spoke tensely to Tony about repercussions. Woods is one of those as values discretion, he said. Man's connected. Just so you know what you've got me into here. Martin, come on now. She were thirteen. Think on. You don't know Woods though, Martin said. But if I did I'd have gone to the police quicker than you did, Tony told him. They watched each other while Martin drained his glass and walked out. By the evening there was a photo-fit on the news. The police said they were keen to eliminate the man from their enquiries. At the cricket pavilion the teenagers gathered to drink. Sophie Hunter had a bottle of wine she'd sneaked from her parents' cellar that she said would be years before it was missed. They were a long time trying to open it, and in the end Liam used a screwdriver to force the cork down inside the bottle. They were talking about the girl again. James Broad said he wondered if they should say something after all. The others told him there was no point. They'd discussed it before. It wouldn't make any difference, Lynsey said. She's gone.

16

It would only get the rest of us into all sorts of shit. You weren't the one who was there, James said. It was just a mix-up, Deepak told him. You didn't do anything wrong. They sat on the pavilion steps and drank the wine, and they asked each other if it was working yet. None of them quite knew how they were supposed to feel. When the wine was finished they'd long stopped talking. Sophie hid the bottle underneath the pavilion steps and they all went home. There was an unexpected warmth in the air and they stumbled against each other more than once. Their voices were louder than they realised.

The girl's parents were seen near the visitor centre, walking up the hill with a pair of detectives. From a distance their movements looked stiff and slow. They took a wide detour around the area where she'd last been seen. The flags had been taken down and there was nothing to mark the spot. No one would know it, unless they knew. They followed the old bridleway which led past Black Bull Rocks towards the reservoirs. They were gone for most of the afternoon, and by the time they came back there were photographers waiting in the car park. It had been more than six months and still there was nothing. No footprints, no clothing, no persons of interest, no sightings on any CCTV. It was as though the ground had just opened up and swallowed her whole. Journalists used this phrase by way of metaphor or hyperbole; people in the

17

village knew it as a thing that could happen. Questions were asked about how much longer the parents would stay. The Hunters had cancelled all the bookings in the barn conversions, but it wasn't known how long that could go on. Little was seen of them, and if the Hunters knew anything they weren't passing it on. It was known that Reverend Hughes was visiting. More flowers and candles were left at the visitor centre, and the question of what to do with them was broached. It was understood that the girl's father had been seen out, walking. It wasn't known what he was trying to achieve. Irene said he was taking it badly, and was asked what the hell other way she'd imagined him taking it. Woods was found working security on a building site in Manchester. He was arrested and questioned at length. There was nothing to link him to the missing girl, and he had an alibi for the night in question. It hadn't been his van that was seen, as it turned out. He was released, and immediately rearrested on a number of other charges relating to theft and handling. In the hay meadow south of the church there were groups of wild pheasants moving through the grass, the mothers steering their young with nips and cries, whole groups scattering at the slightest noise. Cathy Harris walked around the edge of the meadow and crossed the river with Mr Wilson's dog. As she entered the woods she let the dog off the lead and squeezed between the gapstone stile. People wanted the girl to come back, so she could tell them where she'd been. There were too many ways she could have disappeared, and they were thought

18

about, often. She could have run down from the hill and a man could have stopped to offer her a lift, and taken her away, and buried her body in a dense thicket of trees beside a motorway junction a hundred miles to the north where she would still be lying now in the cold wet ground. There were dreams about her walking home. Walking beside the motorway, walking across the moor, walking up out of one of the reservoirs, rising from the dark grey water with her hair streaming and her clothes draped with long green weeds.

The last days of August were heavy with heat and anything that had to move moved slow. At the allotments the beds were bursting with beans and courgettes, the plants sprawling over the paths. The bees stumbled fatly between the flowers and the slugs gorged. The first lambs were ready to sell and Jackson's boys were busy making selections and loading them into the trailer. At the cricket ground the annual game against Cardwell was lost. The girl's mother came to the church from time to time. She arrived just before the service began, escorted by the vicar to a seat in the side aisle which was kept free for her, and left during the closing hymn. There was an arrangement. Jess Hunter sometimes waited for her in the car outside. People understood they were to leave her be. When it came to sharing the peace she shook hands briefly, with a smile that some said seemed defensive and others

19

took as grateful. Late in the summer the teenagers held their own search party. It was James's idea. They could walk up over the moors, go as far as Reservoir no. 13, check all the places they knew about that the police wouldn't have thought of. If they found anything they'd be on the news. Liam said they could take some cans, make it a party. A search party. Lynsey said it was messed up making a joke about it. They headed out early, Liam and James and Deepak, Sophie and Lynsey, each telling their parents something different, meeting at the car park by the allotments and cutting up through the beech wood while the morning air was still cool. They had ideas about what had happened to Becky, based on what they knew about her, and what they thought themselves capable of in the same situation, and on what they knew of the landscape. They'd seen her the previous summer, when the family had stayed at the Hunter place for a fortnight, and they'd spent more time with her than people seemed to know. It made them feel involved. By midday their pace had faltered in the heat and they stopped at a fork in the tracks. At the bottom of the hill there was a ruined barn where Jackson stored feed and equipment. They were thirsty and they shared the only two cans of lager they'd managed to get hold of. There were crickets in the heather and a beetle moving on Lynsey's hand. The sheep pushed in and out of the barn, looking for shade. Did they search that place? Deepak asked. Obviously, Liam said. I searched it myself. I borrowed one of those thermal-imaging cameras; nothing,

20

Deepak gave him the standard slap for bullshitting. They searched everywhere, said James; so what are we doing? No one answered. Lynsey and Sophie had their eyes closed already, and in the midday sun Sophie's skin was starting to burn. There were butterflies feeding on the heather. An aeroplane went overhead. What time is it? asked Liam. About twelve, James said, his eyes closed, guessing. The heather sprang firmly beneath him. They were all lying closer to each other than they were used to. Someone's stomach gurgled and no one acknowledged. There was a distant sound of traffic, and farm machinery. They slept. At some point James saw a man walking up the path towards them, poking at the heather with a stick, and as he came past he didn't seem to see the five of them lying there. He was wearing a charcoal-grey anorak. James stood up and the two of them nodded, and James meant to say he was sorry about the man's daughter but all that came out was *sorry*. The man nodded again and kept walking. Later James wondered if this had happened at all. It would have been too hot to wear an anorak. In the afternoon the five of them made it to the top of the hill overlooking Reservoir no. 8, and it turned out that Liam had brought vodka. They found a mine entrance they hadn't seen before and went in with torches, scratching a line in the mud behind them and putting the wind up each other. When she was very scared Lynsey grabbed on to Deepak's arm. By the time they came out again it was dark, and in their confusion they went down the wrong side of the hill. When they finally got home

21

they were in more trouble than they thought possible. Their parents were furious and held them close, and there were police officers waiting to have words.

Su Cooper redecorated the small bedroom in their flat above the converted stables, ready for the twins. Austin had offered to help, but she'd told him he had too much on with the *Echo* and she wanted to just get it done. He'd asked if there was something she meant by this. She hung animal-print curtains at the windows, and assembled the second cot more easily than the first, and fixed hooks in the ceiling to hang mobiles from. She folded the tiny white clothes into the drawers, and stacked nappies on top of the wardrobe, and arranged toys along a shelf. It was a small room, but everything the babies would need seemed to fit. It was a small flat. The space had once been sleeping quarters for the stable lads. It had never been meant for a family to live in. But Su and Austin had loved it since they'd first moved in, and they were determined to make it work. She'd bought storage baskets which slid neatly beneath both cots. She knew there was a danger in preparing the room so thoroughly, so soon. There were people who had superstitions about this kind of thing. She knew her mother wouldn't approve. But she wanted it done. She wanted to be ready. She didn't yet know people well enough to assume they would help. She didn't know how Austin would rise to the challenge. She

suspected he might not. She suspected he was the kind of man who would gaze lovingly at his infant without realising it needed a nappy change, or another feed. He would provide for them, she knew. She had waited until she was sure of that. But he would have no idea what to do. This she was prepared for. He was a sentimental man, and, when it came to anything besides the busi-ness of writing and editing and printing, completely unpractical. She wound the babies' mobiles, and listened to the whirring tunes, watching the snails and frogs turning circles in the sunlight. She'd closed the door behind her before the music had stopped. The badgers in the beech wood fed quickly, laying down fat for the winter ahead. They moved through the leaf litter in a snuf- -fling, bumping pack, turning up earthworms and fallen berries. Their coats were thickening. The river turned over beneath the packhorse bridge and ran on towards the millpond weir.

The clocks went back and the nights overtook the short days. The teenagers walked home from the bus stop in the dark. A man fitting the missing girl's father's description was seen walking further and further away from the village; at the far side of Ashbrook Forest, past the last of the thirteen reservoirs. There were reports of a man in a charcoal-grey anorak walking on the hard shoulder of the motorway. The bracken was rusting in swathes across the hill. There were dreams about the missing girl

being found face-down in pools of water, and dreams about her being driven safely away. Mischief Night passed and it wasn't what it had been in recent years. No one quite had the spirit, besides whoever filled the telephone box with balloons. Jackson's boys brought the flock down to the bye field and spent the day clipping around the tails, getting ready for tugging. At the school the lights were seen on early, and there was black smoke rising from the boilerhouse. In the staffroom Miss Carter was running through the week's lesson plans with Mrs Simpson. When they were done Mrs Simpson asked Miss Carter how she was settling in. Miss Carter nodded quickly and said it was fine, it was only that she was finding it hard to get to know people. Mrs Simpson laughed and said she knew what Miss Carter meant, and had she tried marking up the register with little portraits to jog her memory? Miss Carter said she hadn't meant the children. I thought you meant settling into the area, she said. Mrs Simpson apologised and said that to avoid confusion Miss Carter should know she'd never ask anything about a teacher's private life. We're only worried about what happens within these gates, she said. At the reservoirs the dams were inspected again, and areas of concern were noted. In the dusk the woodpigeons gathered to roost.

In November Austin Cooper and his wife came home with twins, and carried them up the steps to their flat above the converted stables. When he turned to close the door he stood on the threshold for a moment, looking down at the street, as if expecting or perhaps even hearing applause. It would have been deserved, was his feeling. He'd never imagined finding the kind of deep friendship he'd found with Su, and ten years later the twins' arrival was the kind of extra he'd long trained himself not to expect. At some point, in some life, he must have done something right. Irene saw him closing the door, saw the deep glowing light from their windows, and remembered bringing her own Andrew home some fourteen years before. But when she got to the Gladstone and told people there, all anyone could say was sweet buggering hell, those steps; how's she going to get a twin buggy up and down those steps? Austin didn't sleep that first night. He made hot drinks for Su while she phoned her parents and friends and told them the news all over again, and later he walked in and out of the bedroom to look at the rest of his family sleeping, and finally he lay down beside Su and listened to the different sounds of breathing in the room: Su's long and measured; the twins' fast and shallow, as though they'd only just come up for air. In the night there was crying and waking and feeding and changing, but amongst it all there were moments when the breathing was the only sound in the room and Austin felt he had only to stay awake to keep them safe. That this was the only thing required of him now. In the

evening when Su had been on the phone to her parents he'd tried to pick out some of what she said. He knew the words for mother and father and children, but beyond that he was lost. He thought he knew the word for happy, but Su spoke so quickly to her parents that he could never be quite sure. He assumed she was happy. Mostly she just seemed tired. It was so long they'd been hoping for this; she'd been trying so hard and now all the strain in her body had nowhere useful to go. It looked a comfortable sort of tiredness, a relief. He could tell already, from the way she held the twins and the way she moved around them, or leant across and made small adjustments while he was holding them, that she knew exactly what she needed to do. And that she knew without even being surprised. It was one of the things that kept delighting him about Su, this equanimity. As though she'd known all along that life would be like this. The very first night they'd spent together, the look on her face in the morning had seemed to say well, now, of course this has happened. What else did you expect? Early in the morning the lights were seen on downstairs, where Austin had converted the stables to an office for the *Valley Echo*. The white office lighting was stark against the dawn and the dome of his head was just visible through the window as he worked on the last few pages of the next issue, adding something to the announcements column while being careful not to exploit his position. And when the issue appeared through letterboxes and on shop counters a week later there was only this for the few

who didn't already know: *Su Lin Cooper and Austin Cooper announce the safe arrival of their twin sons, Han Lee Lin and Lu Sam Lin, and thank everyone for their kind wishes.*

At the school the lights were seen on early in the hall. Preparations were being made for the Christmas assembly. Jones had cut holly and fir from the woods, and Mrs Simpson was on her knees arranging it around the nativity scene. Miss Carter asked Jones to hold the bottom of the ladder while she took some tinsel up. Ms French couldn't help noticing, glancing across from her half-finished wall display of shepherds and cotton-wool sheep, that Miss Carter was wearing a skirt. Also that Jones was not keeping his eyes down. She didn't like to interfere but she thought it best to ask Jones to put the chairs out instead. When Miss Carter looked down to see no one holding the ladder she stood very still, and looked at the wall in front of her, and tried not to think about how recently Jones had polished the floor. She found herself thinking about Tom Jackson's father, Will, and about him not seeming the type to wander away from a ladder like that. She held on tight. There were carols in the church with candles and the smell of cut yew and holly. Olivia Hunter sang a solo verse of 'Silent Night'. She was eight years old and blithely confident. Her voice trembled a little on *all is calm, all is bright*, and at the end of the verse she beamed as she waited for the congregation to join in.

At the village hall the production of *Jack and the Beanstalk* was finally staged. The costumes and scenery had all been kept from the year before, and most people had been happy to keep the same parts. The hall was full on the night of the show. Lynsey Smith had shot up over the year, and was looking less boyish than when she'd been cast. But she climbed up the beanstalk with just the right recklessness, and when she disappeared into the curtained rafters Cathy Harris, playing Jack's mother, did a good job of looking bereft. Afterwards the chairs were cleared and the bar opened and trays of mince pies brought out. Richard Clark was seen in the audience for the first time in years. He'd been staying with his mother for a few days. He hadn't got there until his sisters had been and gone, which his mother was used to now, and he was out of the country before the year was through. He was a busy man. Some years she was glad to see him at all. He lived out of a suitcase, it seemed, and this was no way to live for as long as he had done. They didn't really sit down and have a conversation the whole time he was there, and when he left for the airport she didn't even know where he was headed. He was a consultant, was as much as she knew. There seemed to be a new lady friend but he hadn't mentioned a name. When he was gone she changed the sheets on the bed and opened a window to air the room and the sound of church bells came into the house. They were holding another service to mark the year since the girl's disappearance. There were no extra chairs this time, and no one left standing at

the back of the church. Jane Hughes said many of the same things she had said the year before. And still we have no answers, and all we can do is wait. She closed her eyes and held out her hands and let the silence settle. The missing girl's name was Rebecca, or Becky, or Bex. She had been thirteen at the time of her disappearance. She'd been wearing a white hooded top with a navy-blue body-warmer, black jeans, and canvas shoes. She would be taller than five feet now, and her hair may have altered in both style and colour. The investigation remained active, a police spokesperson confirmed. The girl's mother was seen on the side of the moor, walking the same paths and tracks she'd always walked. There was more rain on the way, or worse. A cold wind blew shadows across the reservoirs and on the higher ground a flurry of thin snow whirled against the tops of the trees. The goldcrests fed busily deep in the branches of the churchyard yew.

2.

At midnight when the year turned there were fireworks going up from the towns beyond the valley but they were too far off for the sound to carry to the few who'd come out to watch. The dance at the village hall went ahead, and was enjoyed by those who attended. A year was long enough, they thought. The streets were quiet and there were no police now but in the sharp night air it still felt recent. Will Jackson was seen with the teacher from his son's class at school. The snow came down thickly overnight and for a time it seemed the road might be closed. By noon the sun was out and the drains were gulping meltwater from the road. A blackbird inched under the hedge in Mrs Clark's garden, poking around in the wet leaf litter for something to eat. In the eaves of the church the bats were folded deeply into hibernation and the air around them was still. There were heavy rains for a week that brought flooding down the river. Debris piled up against the

footbridge by the tea rooms until the weight of it swept the foot-bridge away. After the storm the river keeper dragged out what was left and fenced the bridge off at either end. The river keeper worked for the Culshaw Estate, who owned the fishing rights, but there was always disagreement over who was responsible for the bridges and paths. The family who lived in Culshaw Hall were no longer Culshaws, and were generally felt to be out of their depth. It was a struggle to keep the building in one piece, never mind manage all the land. Most of their money went on the keepers, since shooting and fishing was all that brought in an income. The rest of it went on solicitors, to prove they had no obligation to pay for things the Culshaws once would have done. The sound of the reservoirs overtopping the dams for the first time in years was torrential and constant and swept through the valley. All month the church services were taken by visiting preachers and no one seemed to know where the vicar had gone. The churchwarden said she was on holiday, but this was understood not to mean that she'd gone away. The word stress was used, and when she came back no more was said. At the Hunter place there was a feeling of life being on hold. The bookings in the barn conversions had been cancelled for another year, and the place was quiet. Jess Hunter hadn't become friends with the girl's mother in the way she'd thought she might. It had become clear she wanted to stay around for the long term, even now her husband was mostly back in London, and Jess had tried to include her in family life. But

32

perhaps having Sophie and Olivia around was difficult for her. They'd shared meals and sometimes a drink, but the woman was very closed. It was unclear how to respond. Jess prided herself on being a woman who knew how to get people to open up. Her daughters told her everything, which was more than could be said for her husband. He was away again this month, and Jess had only half an idea what for. Some high-level policy forum. Something about land management. The man was impossibly vague. She stood in the kitchen looking out across the courtyard towards the barn conversions. The girl's mother was on her doorstep, smoking a cigarette. Jess wondered if she could see into the kitchen from there. In the village questions were being asked about how long she would stay. People wanted the girl found so this could all be over. She might have got into one of the caves that burrowed deep under the hill. She might have curled up in a corner and still be down there now.

On Shrove Tuesday Miss Carter organised a pancake race in the school playground, once Jones had swept the snow and put down grit. There was a disagreement about how often the runners were supposed to flip their pancakes, and some of the children became distressed. Lucy Williamson had to be taken home with a bruised foot. Jackson's boys came down the road past the school and Simon asked Will if he wasn't going to drop in there with a

33

Valentine's card. Will said he'd no idea what they were talking about and then told them they'd best keep quiet because there was nothing to it. It was nothing serious. If people start talking it'll only complicate things with the boy's mother, he said. It wasn't clear when he'd started calling her the boy's mother instead of the girlfriend, or Claire. Probably about the time she went back to her mum's house. Which was meant to have been temporary but these things have a way of settling. His brothers were still laughing about his denials when they got down to the lower field and started hauling feed off the trailer. Will told them if they didn't knock it off he'd tell Jackson about the red diesel. They told him he wouldn't but they quietened down. The ewes gathered about as they tipped out the feed, knocking heavily into their legs. The brothers worked their way around, inspecting the fleeces and feet and arses and ears, and an easy concentration came suddenly over them as though there'd been no joking at all. They handled the animals firmly, quickly, muttering commentary to each other, and if their mother had happened to pass in the lane she would have seen much of their father in the way they held themselves and the way their young bodies moved under the heavy sky. In the afternoon the slush froze glassily again and was covered with another layer of late-falling snow. The night was cold. In the morning on the far side of the river Les Thompson led his herd across the yard to the milking parlour while the sky was still thick above the trees. The air was soon streaming with the press of bodies, Les moving

among them while they got themselves into line. He was a big man, and the cows shifted easily to let him through. Dawn was a way off yet and wet when it arrived. Jackson had a stroke and was taken to hospital and for weeks it was assumed he wouldn't be coming home.

In the beech wood the foxes gave birth, earthed down in the dark and wet with pain, the blind cubs pressing against their mothers for warmth. The dog foxes went out fetching food. The primroses yellowed up in the woods and along the road. The reservoirs were a gleaming silver-grey, scuffed by the wind and lapping against the breakwater shores. In the evening a single runner came silently down the moor, steady and white against the darkening hill. Gordon Jackson drove back from a stock sale and saw a man by the side of the road, his arm held out as though asking for help. He wasn't wearing the charcoal-grey coat but it looked like the missing girl's father. He stopped and asked if the man needed a lift. The man looked at Gordon and didn't speak. At the parish council there were more apologies recorded than there were people in the room, and Brian Fletcher was minded to adjourn. But a decision needed reaching on the proposed public conveniences so they went ahead. There were hard winds in the evenings and the streetlights shook in the square. Late in the month Miss Carter brought her class to the Jacksons' farm for the lambing.

They crossed the road in pairs and pressed up against the line of hurdles in the open doorway of the lambing shed. Will had said he'd do the talking, and was waiting for them with the worst of the blood wiped from his overalls. His brothers weren't interested, and had all found something to do at the far end of the shed. Miss Carter thanked him again for letting them visit, and then Will found he didn't really know what to say. Most of the children had grown up in the area and knew more about lambing than Miss Carter. He asked her where she wanted him to start, and she asked whether any lambs had been born overnight. Just three, he said. We don't do much. We let the ewes get on with it as best we can. Check them over once the mother's finished cleaning them up, put a tag on, make sure they've started feeding okay. She asked if they could see any of the newborn lambs, and before he could answer he heard Gordon saying no from the far end of the shed. Will told her it was important not to move them away from their mothers in the first few days. She looked disappointed. She asked him to explain what would happen over the next weeks and months, and he talked about how soon they'd be out on the grass, which ewes had stayed out to lamb, the movement of the flock to ensure they had the best grass, the selection of the first lambs for processing towards the end of the summer. Processing? she asked. He didn't understand the question. One of the girls pulled at Miss Carter's sleeve and explained what processing was. Some of the boys were already picking up sheep pellets and flicking them at

36

each other. Miss Carter handed out clipboards and asked them all to draw pictures and while they were busy she asked Will if he was planning to go to the Spring Dance at the village hall. The other teachers are talking about going, she said. Will said he hadn't really thought about it. He'd have to see what work was on. But those things are okay usually. Could be a good crack, he said. If you were thinking of asking I might give it some thought, she said. There was a look on her face that gave him something to think about. They heard the noise of a ewe in distress, and Gordon telling Will to scrub up if he was done. Will said he'd better get on. He said she might want to take the children back now. She told him she might see him at the dance. Right you are, he said.

In his studio Geoff Simmons washed his hands at the deep stone sink, the clear water dissolving the clay and running in a milky stream down the plughole and into the trap beneath. The wet pots on the tray were drying off and the kiln was just beginning to warm. In the hedge outside Mr Wilson's window a blackbird waited on its grassy bowl of blue-green eggs as the chicks chipped away at the shells. On the television there were pictures of floods across northern Europe: men in waterproofs pulling dinghies through the streets, collapsed bridges, drowned livestock. When the tea rooms opened for the season the footbridge hadn't yet been rebuilt. The parish council wrote to the Culshaw Hall Estate

37

as a matter of urgency, and the estate said it was the job of the National Park. The National Park disagreed. The river keeper said he could only do what he was asked. The first small tortoiseshells began mating, flying after each other above the nettle beds until the females settled somewhere out of sight and waited for the males to follow. The National Park ranger from the visitor centre spent an enjoyable hour watching them, and making a record, and when he got back to the office he filed it carefully away. At Reservoir no. 11, the maintenance team went along the crest of the dam, looking for cracks in the surface or sinkholes. There were molehills on the grass bank to deal with. Along the river at dusk there were bats moving in number, coming down from their roosts to take the insects rising from the water. They moved in deft quietness and were gone by the time they were seen. The Spring Dance ended early when a fight between Liam Hooper and one of the boys from Cardwell spilled back in through the fire doors. It was soon broken up but by then there'd been damage and the Cardwell boys were asked to leave. Outside in the car park Will Jackson was again seen with Miss Carter from the school.

Martin Fowler was working behind the counter in the butcher's shop when the man from the bank came in and said it was time. You're talking about what now? Martin asked. He gave the man the kind of level stare that had once been enough to sort things.

38

The man from the bank had some files under his arm and he told Martin he would need the keys. There were two more men waiting at the door. Larger, these two. That's not going to happen, Martin said. There was a chain-metal rattle behind him and Ruth came through from the back, asking what was going on. The man from the bank repeated himself. But we've had no correspondence on this, Ruth said; nothing. She felt Martin go slack beside her, and the man from the bank looked sympathetic. All due process has been followed, he said. The documents were sent by recorded delivery, and signed for. It was the sympathy on his face riled her the most. There was no call for sympathy. She scooped the money from the till while his back was turned, and ushered Martin out with what little dignity she could find in him. The man from the bank had a new lock fitted by lunchtime, and notices put in the window. And that was that. They went home and they sat and she couldn't even find the energy to ask Martin for some kind of a bloody explanation. The sound of Sean Hooper dressing stone came from across the river, a steady clipped chime moving a beat behind the fall of his arm. The swallows were busy in and out of the barns. The well-dressing boards were brought out of storage and taken down to the river to be soaked. The girl's mother was still at the Hunter place and it was known that Jane Hughes visited sometimes. She was never there long, and no one thought to ask how the visits went. She'd have said nothing, of course. Sometimes she thought she'd like to be asked, even if only by her

39

husband or by one of her colleagues in the wider church. But this was the job. She parked the car and went inside and a short time later she came out. The girl had been looked for. She'd been looked for at each of the reservoirs, around the breakwater rocks on the shore and up through the treeline and in all the boarded-up buildings and sheds. She could have fallen into the water and drowned. She could have been trapped in some kind of culvert or sluice deep under there. The divers had found nothing. People wanted to know. People felt involved.

When Jackson came home he was taken in a carry-chair from the ambulance to the motorised bed which had been installed in the front room. There'd been plenty of preparations to get to this point, but when the ambulance crew left Maisie felt a wave of panic at everything that had to be done. Gordon and Alex had been busy getting the room ready, but it was hard to tell whether Jackson was pleased. The weakness in his face had improved enough that he was now just about able to speak, but his fixed expression made emotions impossible to read. The bed had been turned to the window so he could see out down the street towards the church. There was a table to one side set with bedpans and medications, and a radio placed near the bed. There would be care-workers coming in, and nurses, and a physiotherapist, but there was still a long list of jobs they would need to do for him

themselves. There was a row on the first evening when he made a fuss about being fed. There'd been no objection when it was nurses at the hospital but from his own wife it was too much. He managed to spill a bowl of soup with just a swift angry turn of his head, and when Maisie was done clearing up she asked Gordon to have a word. He didn't take long. If you'll not let us feed you you'll be dead in a week so think on, he said. In the morning Jackson took a bowl of scrambled eggs. Through the window he could just see Les Thompson walking his fields across the river, checking on the ripening grass. The heads would be forming and the leaves falling back. The cut was due. They would need a dry period soon if they were to get it in. There was talk about the survey stakes which had been found near the Stone Sisters. Cooper made enquiries at the planning office and ran a story in the *Echo* about plans for another quarry. The fieldfares were away in Scandinavia, building nests and laying eggs. A group of travellers moved into the old quarry down by the main road. Tony asked Martin if he'd ever heard anything more from Woods, and Martin said not. Tony asked if he'd not been a bit paranoid about the whole thing, and since it was almost a year now Martin admitted that might be the case. It was water under the bridge, he said.

On the last day of term James and Liam and Deepak skipped school and took their bikes up the track above Reservoir no. 3. They had to push them most of the way up the hill. There was loose shale and deep ruts and the going was slow. At the top they took drinks and crisps from their backpacks. My dad's been offered a job in Newcastle, Deepak said. Newcastle, said James, how come? Newcastle's not bad, said Liam. I've been there. My uncle runs a sports shop there. I was helping in the shop once and Alan Shearer came in looking for football boots. He's been looking for a job for a while, Deepak said. It's my mum's idea. He was well fussy about the boots, said Liam. Your mum wants to move to Newcastle? Not really. She just wants to move somewhere else. Doesn't she like it here? She's been a bit weird about living here, ever since Becky, Deepak said. Funny thing about Alan Shearer, right, is he's got really tiny feet? Liam, shut up. Your uncle lives in Cardwell. No, that's my other uncle. You are so full of shit. Your mum's full of shit. James leant across and smacked the bag of crisps from Liam's hand. Liam scrambled on to his bike and set off down the hill. They watched him bump and skid down the track, the dust rising behind him. Wasn't it your mum's idea to move out here in the first place? Yeah. But she says it's changed now. You know. She says she wants to be somewhere closer to family. You got family in Newcastle? James asked. No, but. Is he going to take the job? I don't know. I don't think he wants to. But Mum's really unhappy. She keeps going on about it. Newcastle,

42

fucking hell, James said. Yeah. They finished their crisps. James put on his backpack and picked up his bike. Are we doing this? Liam was almost at the bottom of the hill. He hadn't fallen yet. Deepak got on his bike, and looked at James. That summer. Did you actually get off with her, with Becky? James looked at him. I mean, no, not really, he said. Fuck it, Deepak; did you? No, Deepak said. I wanted to though. Are we riding down this hill or just talking about it or what? James said. Shut up about it. Let's go. They rattled down the track, their heads full of the noise of their bikes skidding in the ruts. At the bottom of the hill they came past Will Jackson, who was late collecting his boy from school. It was the last day of term and when he got to the classroom the other children had gone. He thought it might be a good moment to have a word with Miss Carter. Tom was full of questions about what they would do when they got home, and Miss Carter was busy clearing up, and so as he walked with Tom down the corridor it was now getting on for three months that nothing had been said. Probably there was nothing to say. She had texted him but he'd asked her not to. He hadn't wanted any complications. He wondered if complication had been the wrong word to use. Could be she would have taken offence. It wasn't always easy to know. He wondered what she'd done with his underwear; if she was saving it or if she would have thrown it away. It would have been no trouble to drop it in the post, but she hadn't. She'd asked him for the loan in the mornings, pulling on the pair of blue-and-

43

white-striped jockey shorts that looked a lot better on her than they'd ever looked on him. Snug, would be a word. Not something he'd heard discussed, how good a woman could look in a man's underwear. But there she'd been, standing at the foot of his bed, those blue and white stripes bending every which way, a mug of tea in each hand and a look on her face enough to blow anyone's fusebox. And later when she'd slipped out of the house, going the back way through the garden and into the woods so as not to be seen, he'd thought for a moment it could have been the start of something or other. The taste of her as he sat with a fresh mug of tea and didn't drink it. Will Jackson and Miss Carter from the school: it had a good sound but people would talk. And the boy's mother would turn it against him. There was no need for that. He could go elsewhere. But there was the give of the mattress beneath him as she'd clambered back into the bed. The force of her. He'd had to keep from bursting out the back door and chasing her down in the woods. And after those texts there'd been nothing. An awkward silence. A getting on with things. But she still had his underwear, and he thought perhaps that meant there was something to come. He should talk to her.

The National Park ranger, Graham Thorpe, organised a Butterfly Safari, and despite plenty of interest Sally Fletcher was the only one to attend. He muttered something about her probably having

door. Brief consideration was given as to whether he might in fact be in there, passed. But Brian Fletcher knew where his sister was, and on enquiry was told that he was still visiting her, and so the matter was dropped. What he did with his house was his business, people said. Irene visited once or twice, and tidied the front garden, and arranged for the gutters to be cleared. At the cricket ground the game against Cardwell was lost.

In September Rohan and James came over from Manchester, and Sophie from London, and they met up with Lynsey for the day. They'd talked about it at Christmas and it had taken this long to arrange. The original plan had been to go for a walk, but James was still on crutches so they went for a drive instead. They met at the Hunter place on a Sunday morning, and the four of them sat at the breakfast bar with coffee and croissants. Stuart was working away, but Jess hovered around asking questions and talking about how little time seemed to have passed since they'd been teenagers perching on the same high stools. I don't suppose you've got the time to look at photographs now, have you? she asked. I've got some wonderful ones from your last day of school. They were polite but they said they had to get on. She stood in the doorway and watched as they all piled into Sophie's car. The kitchen shook with quietness behind her. Olivia was already out for the day. She turned, and tidied their breakfast things away. The four of them

drove up past the visitor centre and headed for the access roads by the higher reservoirs. They didn't have much of a plan. Sophie asked James how bad his leg was and he said he wasn't a total cripple but he couldn't walk more than a couple of miles. It'll get better though, will it? As long as I don't do anything stupid. Like fall off Black Bull Rocks, that sort of stupid? Yeah, that. As long as I don't do that again I'll be fine. And as long as we don't hold you down and jump on your leg? Yeah, that's not going to help either. Got it. Just checking. Sophie headed up the new access road to the wind turbines, and parked at the top. From here they could see seven of the reservoirs, stepping down towards the village and the river beyond, and in the other direction the motorway. The wind was up and the car was shaking. This should blow the hangover away, Rohan said, and they all opened their doors. James needed a hand to get steady on his crutches, and Lynsey and Rohan walked either side to keep him sheltered from the wind. They made their way along the ridge. The turbine blades whipped round overhead. The clouds were being scattered ragged in the wind and the light around them flickered. Lynsey put her arm through James's and leaned into him slightly as they walked. The three of them moved slowly. Sophie was impatient and kept striding ahead, turning to take pictures of them on her phone and then waiting for them to catch up. The road became a track and the track became a footpath and James started to wince. They could see the old water-board buildings at the top of Reservoir no.

7. They stopped, and he said he thought he'd had enough. There was weather coming from the motorway and they agreed to turn back. Well, it wasn't exactly the Iron Man challenge, but it'll do for a first attempt, Rohan said. We'll try a bit further next time, will we? James was already clenching his teeth with discomfort and didn't reply. Lynsey kept hold of his arm. Next spring, Sophie said. We'll do the whole of the Greystone Way, the four of us. All of it? That's a ten-day walk, at least. Book the time off now then. You're not scared, are you? That's a long time to be away, Lynsey said. She didn't quite say that Guy wouldn't like it, but they could see that's what she meant. By the time they'd got back to the car it had been agreed that they would definitely do it in the spring, but only Sophie really believed they would. They went back to Sophie's so Rohan and Lynsey could drive their cars into town and they had lunch at the pub by the river. The weather had passed and it was just warm enough to sit outside. Rohan talked a bit about how his music was going, and Sophie tried to explain about the start-up she was involved with in London. Lynsey's phone chirped a few times, and the third or fourth time she said she'd have to get home. James suddenly pointed in alarm at something on the other side of the river. There was nothing there, but while Rohan and Sophie turned to look he leant forward and kissed Lynsey softly on the cheek. She shook her head urgently and he smiled. Let's go, he said, taking off his shoes and socks and setting them on the table. He didn't wait for the others to join

320

him and he didn't count to three, but by the time he'd hobbled over to the water's edge they were beside him, barefoot, Sophie and Rohan taking an arm each and helping him down the bank. Lynsey carried his crutches. Even at the end of a long summer the water was gasping cold coming down from the hills, and they each caught their breath as they made their way across. In the middle they paused. They'd be setting off in different directions from the car park, and three of them had a long way to go. They weren't ready to leave. The water washed around their ankles and turned over beneath the bridge. In the beer garden a blackbird poked at the crumbs beneath their table. The river was cold and it kept moving and they stood and looked up into the hills.

The days shortened and the light grew hazy and thick. Garden furniture was taken in. The teasels along the banks of the river stood brown and tall, scratching stiffly at the air. In the evenings through the beech wood the last small coppers were seen, roosting head-down on the grasses beside the track. The sun angled low over the hill as Les Thompson led his cows out of the parlour towards the night-grazing paddock. He closed the gate behind them and headed back to the parlour for washdown. The metallic smell of coming rain rose up and the air felt charged and tight. There was a tingling before the first fat drops fell and they came as a letting go. Susanna Wright gave up her tenancy in the Close

321

and moved in with Ruth Fowler above the shop in Harefield. They'd been together for months now, and those who'd noticed were only surprised it had taken so long. They'd made no great announcement but neither had they troubled to keep it to themselves. They carried on working their own allotments. On change-over days Irene was kept busy at the Hunters' barn conversions. She bagged the bedding first and opened the windows so the mattresses would air. She mopped and hoovered and wiped, moving back and forth between the three units as the floors dried. She sang as she worked. There was rain forecast but for now the air blowing through was warm and heather-fresh. In the smaller bedroom of the end conversion she stood and said a prayer, as she had done for years now. She felt the old urge to check under the bed. She changed all the sheets and duvets, put welcome baskets on the kitchen counters, arranged fresh flowers in vases and jugs. She pulled the windows to and locked the doors. It was a simple enough job but she made sure it was done well. People knew they could count on her. She pocketed the keys and walked back down the driveway, her feet crunching in the gravel. An hour yet until the bed-and-breakfast guests were due at her place. Time enough to sit. A rare enough treat, still.

322

At the allotments the first frosts edged the winter crops and broke open the soil. Cathy had thought Richard would be in touch since selling his mother's house, and might even have found a reason to come back to the village. But there had been nothing, and when she called his number there was a strange dialling tone that suggested he was somewhere abroad. He didn't answer until the third time she called, and after they'd spoken for a few minutes she said that she missed him. She'd realised she missed him, she said. The river was high and thick with peat and there were grayling in number for those who knew where to look. Ian Dowsett was out in the channel between millponds, working a weighted nymph around the rocks and waiting for the chance to strike. The cold was already seeping inside his waders. It was hard to stay out in the water as long as he once would have done. The reservoirs were high and the wind funnelling down the valley pushed the water in waves over the tops of the dams. At the foot of the churchyard yew the goldcrests pressed close together against the chill. The missing girl had not yet been forgotten. The girl's name was Rebecca, or Becky, or Bex. She had been looked for, everywhere. She had been looked for in the lambing sheds on Jackson's farm, people moving through the thick stink of frightened ewes and climbing up into the lofts and squeezing behind the stacks of baled hay, and in the darkness outside great heaving lungfuls of fresh air were taken as people made their way across the field to the other barns. She had been looked for in the caves,

323

and in the quarries, and in the reservoirs and all across the hills. It was no good. Dreams were had about her, still. There were dreams about her catching a bus to a railway station and boarding a train which ran out of control and hurtled off the rails. There were dreams where she ran down to the road and met a man with a car who took her to a ferry. Dreams where she ran and just kept running, to the road, to a bus station, to a city where she could find enough places to hide. There were dreams about finding her on the night she went missing, stumbling across her on the moor in the lowering dark and helping her back to her parents. In the dreams the parents said thank you, briefly, and people muttered something about it being no problem at all.

The clouds skated across the face of the moon and the silver light on the fields flushed in and out of the hollows. A blackbird moved under Mr Wilson's hedge, poking around in the leaf litter for something to eat. At the river the keeper broke open the ice on the millpond so no children would be tempted to test it out. He had a good length of scaffold pole to pound down and it took a few strikes to crack through. There were slabs of glassy ice turning on the black water. In the eaves of the church the bats were folded deeply in their hibernation and the air around them was still. In his studio Geoff Simmons washed the day's work from his hands, the hardened clay dissolving in milky streams down the plughole

and into the clay trap beneath, the clear water rising to the outlet and flowing cleanly along the open drain outside. The stems of the coppiced willow stools up on the Hunters' land gleamed red and gold in the narrow winter light. There was carol singing in the church, with candles and the smell of cut yew and holly. Molly Jackson sang a solo verse of 'Silent Night', her voice trembling a little while her parents watched from opposite sides of the aisle. When she finished everyone looked down at their sheets to find the words of the second verse. The sound of their singing carried out into the night, down to the river and the school and the cricket ground. The river ran empty and clear, turning beneath the bridge. There were clouds and the evening was dark and the people moved through the streets with their heads lowered. From the houses the lights shone warmly and in the square the conversations spilled out from the pub. Car doors slammed and someone called goodnight and the headlights swept across the road, past the allotments, around beyond the beech wood and the visitor centre and away through the hills. The hills were a dark silhouette. The reservoirs were a flat metallic grey. At the quarry the rope-swing hung above the water. From his bed Jackson listened to the singing in the church. All was calm, all was bright.